

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos példány sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Hylltér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Vasárnap, május 22.

Pünkösdi ünnepén.

Arad, május 21.

Az emberiség történetében az eszmék hatása sokkal nagyobb, semmint azt a józan önzés csapásait követő oknyomozás elfogadná, mely a létfentartás feltételeinek alakulásából magyarázza ki a történelmi események okozatos összefüggését. A nagy, korszakot alkotó evolúcióknak látható magvában és csirájában ott van az a mérték alá nem vehető, nem analizálható, életfakasztó, titkos erő, mely nélkül ép úgy nem fejlődne ki egy-egy újabb történelmi alakulás, mint a hogyan e nélkül a ható erő nélkül a kicsiny magból nem kelne és nőne ki az óriási fa. A *testté* való *igének* példája állandó igazolást nyer az események sorozatában, és a ki keresi a lelket a világhistóriában, rátalálhat arra annak megnyilatkozásaiban.

Az emberiség meg is hódolt mindig és mindenütt ezen magasabb szempontok előtt. A kultur népek ősidőktől fogva faj- és valláskülömbőség nélkül legnagyobb ünnepeiket az ideális hatások szymbolumai és emlékünnepei gyanánt ülték. A karácsony, husvét ünnepek már a legrégebbi népeknél, a kereszténység előtt meg voltak, bár különböző nevek alatt, de az évnek ugyanazon szakában s ide-tova ugyanazon jelentőséggel.

A pünkösdi is egy ily világhistóriai jelentőségű *magasabb inspirációnak* az emlékünnepe, a gyöngeség erőt, a tudatlanság bölcsességet, a szorongó szív bátorságot nyert az alászállott lelki sugallatból, mely az em-

beri erkölcsök új irányának uttörésére lelkesítette azt a néhány jelentéktelen halászt, akik az új vallás elveinek letéteményesei voltak, és a kik a kezdeményezésükkel kiemelték a régi világot a sarkaikból.

Nem is a nagyemberek formálják korukat saját képükre, hanem fordítva, ezeket szülik az egyes korszakok, melyek ismét az élő, folyton ható világszellemnek emanációi.

Ami áll az egészre, az a részletekre nézve se lehet másképp. A nagy eseményeket irányító okozatosság az epizódokban is épen úgy meg van és működik, sőt a hétköznapi élet porszeméiben is érvényesül. És ez nagy vigasztalásul szolgálhat mind azoknak, kik az ország politikai viszonyaiban, sőt szűkebb hazánknak, városunknak ügyes-bajos dolgaiban a szürke bizonytalanság, a sivár meddőség szomorú képét látják, és kutatják módját és eszközeit az egymásra torlódott óriási feladatok megoldásának.

Mert bizonyos az, hogy mióta Arad áll, nem várták oly nagy horderejű és súlyos jelentőségű feladatok a megoldásukat, mint most, és hogy ezen óriási felelőséggel járó intézkedések megtehetésére egyaránt szükséges úgy az áttekinthető tervszerűség, mint az elhatározás bátorsága, az egyértelműség, a tudás és akarás biztató kölcsönhatása. Miként az egyedül maradt apostoloknál hiányzott az égi sugallat leszállta előtt a tettere kész elszántság, hiányzott a sikerbe vetett hit és bizalom, úgy nyilvánvaló, hogy a mi fel-

adataink is tulmerednek tehetségeinken és kételkedve nézünk a jövő elé.

Pedig nem szabad, hogy a kételkedés bénítsa meg a nagy feladatok megoldásának küszöbén tetterőnket. A bátor elhatározás a félsiker, a kitartás pedig biztosítja az egészet, ha . . .

Igen, ezen a „*ha*” szócskán, ezen a kikötésen fordul meg minden, épen azért célzatosság nélkül, egyedül a közügy érdekében, nyíltan kiírjuk azt az értelmet, a mit mi tulajdonítunk neki, t. i. „*ha a szándék tisztasága járul hozzá.*” Ha nagyot, maradandót akarunk alkotni, mely nekünk *becsületünkre*, utódainknak pedig *járásra* váljék, akkor az önzés motivumait törölnünk kell azon tényezők közül, melyeknek elhatározásainkra befolyást engedünk. *Erkölcsei alapra* kell helyezkednünk, *magasabb szempontokból* kiindulnunk és cselekednünk, ha az utókorra kiható vállalkozáshoz fogunk. Ezt kell tennünk a mi kis világunkban csekélyre hivatott tehetségünkkel éppen úgy, mint ahogy az apostolok tettek, midőn a világhistóriának új korszakát nyitották meg.

Ez a tudat azonban, mely egyrészt erkölcsi kényszerével kötelez, szolgálhat másrészt vigasztalásul arra nézve, hogy egészséges közérzület, egyetértő lelkesedés, a kockázatoktól vissza nem riadó áldozatkészség *csodákat* művel, és rácsafol az eszközei elégtelensége és tehetségének gyöngesége fölött kétségbeeső kishitűségre.

Vértezzük magunkat a polgárerenyekkel és fogjunk a nagy célok tiszta szán-

A hétről.

Tornaverseny-versek.

Bevezetés.

Nyolcszáz legény Aradra tart,
Minden versenyre kész, —
Ezerhatszáz biceps előtt
Iseer, az agg viléz.

Mind hősök ők, mind *sportsmanek*.
Mind hű trenirozó,
Ugy tudnak futni, mint a nyul,
És rugni, mint a ló.

S tul Skergulán s a Városin,
S más kávéházon át:
Nyolcszáz éneklő hangosan
A tornászok dalát.

Vádli dicséreti.

A kávéháznak terraszán
Ittam a feketét,
Mikor egy nyájas idegen
A tyúkszememre lépett

Ó pardónt kért, s így ismerős
Lett énvelem legottan, —
A tyúkszemem fájt, én pedig
Kinomban mosolyogtam.

„Uram — kezdé az idegen —
Méltóztassék belátni,
Hogy minden tornaversenyen
A fődolog a vádli.

Tapasztalatból tudja ön,
Hogy sáros, rossz időbe,
Hány férfiú szeret belé
Egy szép lábikrás nőbe.

És most uram, képzelje el.
Hogy mit jelent, ha lát itt, —
Bár formás férfilábakon.
De ezerhatszáz vádli!

Képzelje el, hogy délután
Hány láb és mennyi ikra
Hevitvén női kebleket,
Pályázik dijaikra.

Mondom, a vádli nagyszerű,
S kiváló egy találmány,

A vádli látni élvezet, —
Kivált tribünök árnyán.

Ha ülsz, ha állsz, ha mész, ha jársz,
Vagy lapdát rugni vágyol,
A vádliat használhatod
Itt, ott, amott és bárhol.

A vádli nyolc nyelven beszél,
A vádli kolosszális,
A vádli egyaránt remek
Ha mozog, vagy ha áll is.”

Igy szólt a nyájas idegen,
Felhajtván feketét,
És kommunista alapon
Fejébe csapván kalapom,
Higgadtan tovalépett.

Rug-dal.

Magasan áll a hőmérő, szépen szól,
Kaputokba be van löve három gól,
Ne neheztelj centercsatár, sokáig,
Löhetsz te is félidő bezártáig.

— zab.

dékával feladataink megoldásához, mert ha ezt tesszük, nem fog elmaradni az a bizonyos magasabb sugallat sem, a mely kétezer évvel ezelőtt a keresztény társadalmat életre keltette; mert ez marad most és mindörökké föltétele az *élni, a fejlődni* hivatott intézményeknek és vállalkozásoknak, és mert csak így lesznek filiszterekből Saul-ként — apostolokká.

A képviselőház munkarendje A képviselőház mai formális ülése után addig nem tart ülést, míg a delegáció a közös javaslatokat, a pénzügyi bizottság pedig a költségvetést el nem intézte. Ha a tárgyalások befejeződtek, ami június elejére várható, a képviselőház elnöke formális ülésre hívja egybe a Házat, hogy a következő ülések napirendjét előkészítsék. A képviselőház szünetének idejére az elnök már kérte és megkapta a szokásos felhatalmazást a hatáskörébe vágó ügyek elintézéséhez.

Az interparlamentáris konferencia. Az interparlamentáris konferencia magyar csoportja *Berzeviczy* Albert elnöklésével értekezletet tartott, amelyen az amerikai utról, illetőleg a saint-louisi konferencián való részvételről tanácskoztak. Mivel előreláthatólag sem gróf *Apponyi* Albert elnök, sem *Berzeviczy* Albert alelnök nem utazhatik el Saint-Louisba, a magyar csoport másodelnökévé *Miklós* Odón volt államtitkárt választották meg s az ő vezetésével utazik el a magyar csoport küldöttsége az interparlamentáris tanácskozásra. Az amerikai utra, mint már említettük, eddig hatvankét képviselő és főrend jelentkezett.

A sztrájk és a népszabadság.

Irta: Bodó Árpád dr.

Arad, május 21.

Azóta, hogy ama hajdani pünkösdi napján eljőve a Szentlélek s megszállá az apostolokat, nagyot fordult a világ sorja. Hitben, érzésben, gondolkodásban, testben-lélekben egészen megváltoztak az emberek. A mai új világban a régi csak az, hogy ma is vannak a népeknek vezetői, mint hajdanában voltak. Ma is vannak „népapostolok”. De ezek és a hajdani népapostolok között olyan a különbség, mint Makó és Jeruzsálem között. Az egykori apostolok ihletet lelküknek szellemi erejével a népek lelkét

építették, gyógyították. Ma ellenben azok, kik magukat a nép vezetőinek tartják s azt hiszik, hogy csak az általuk hirdetett igék hozhatják meg a népek üdvét, jólétét és boldogságát; nem gyógyítják a lelkeket, hanem beteggé teszik. A mai népapostolok céljainak az felel meg, ha a hiszekény lelkeket tévutra vezethetik, ha a társadalmi, a szellemi életnek arra a földjére vihetik, ahol a termő talajt a legdusabban lepheti el a konkoly, mit ők hittenek s a legnagyobb lehet a sűrű burján, mibe magukat is meghuzhatják.

A mai önmagát feltölt avatatlan vezetőkre jobban hallgat a nép, a munkás ember, mint akár a papjára. Azokat, kik egyben-másban szellem óriásai a mai kornak, az átlag-ember, a népegész alig veszi észre, ellenben vakon követi a törpe nagyságokat. Ez a mai társadalmi életünk ragadós betegsége, minek egyik jelegzetes tünete a — *sztrájk*.

A vezetők, kik a sztrájkra inspirálják, hajtják a tömeget; a népszabadság nevében teszik ezt. Felveszik a nemzet apostolok által hirdetett szabadság eszméjének tételeit s ezeket úgy állítják be a fogékony lelkekbe, hogy sehol se lássék az a korlát, melyet a szabadság határára a jogrend közérdeke állított fel. Ezek az *dápostolok* a népek, a munkások állapotának kicsiny nappalát is sötét éjszakává festik, s az éj homályában bevonják a szabadság határjelzőit, hogy a maga számításában együgyűen korlátolt vagy túlmerészen számító munkás ész beleélhesse magát abba a gondolatvilágba, hogy csak ő az, kinek a kivívott népszabadság jogaihoz egyedül van kizárólagos jussa s nem veszi észre, nem veszi fontolóra, hogy már csak a népszabadság elvéből folyó egyenlőség alapján is, másoknak viszont joga van a tultengett népszabadságnak egy bizonyos korlátot szabni.

Én semmiféle sztrájknak jogosultságát elismerni nem tudom.

Bármely munkás, ha akarja, ha neki úgy tetszik, abba hagyhatja a munkát. Ehhez joga van, mert ma már régen tul vagyunk a rabszolgaság korán s abban a világban élünk, amikor *akarata ellenére* valamely munka elvállalására és teljesítésére senkise kényszeríthető. A kényszer helyett a jogrend azt állította fel tételül, hogy az, ki az elvállalt munkát abba hagyja, viselje ezen tettének a következményeit! De mit látunk? A jogrendnek ezt a sarkalatos tételét lábbal tiporják éppen azok, akik a jogokért a legtöbbet jajonganak! Abba hagyják a

munkát, hogy a munkaadó *kényszer* alatt adjon többet, mint a mennyit tőle előbb *önként* kért az a munkás.

Ez a sztrájk. S ezt ösmerjük el jogosultnak? Nem! Én nem ismerem el. Nem ismerem pedig el azért el azért sem, mert abban a meggyőződésben vagyok, hogy a sztrájk jogosultságának elismerése nem volna más, mint egy modern rabszolgaság világának a mai állami és társadalmi élet tágas keretébe való észrevétlen beillesztése. Mert nézzük csak: Kétségtelen tény, hogy ma, amikor a munkások a munkaadókkal szó vagy írásbeli szerződést kötnek, ezt a lépést teljesen szabad akaratuk s önelhatározásuk szerint teszik. Amikor ellenben sztrájkba lépnek, ezzel a cselekvésükkel a munkaadók önelhatározását, szabad akaratát célozzák megkötni. Ha elösmérjük azt, hogy a munkásoknak a munkaadókkal szemben ehhez joguk van, vagyis ha a sztrájk jogosultságát elismérjük; ezzel egyetemben elismertük azt is, hogy amint hajdan az uraknak, uraságoknak joguk volt munkásaikat tetszés szerint munkára kényszeríteni, tetszés szerinti fizetésre. Ez az állapot szerintem nem volna más, mint egy modern rabszolgaság vagy ha úgy tetszik, megfordított rabszolga kor. A rabszolgaság leltűnt korából pedig csak egy porszemnyit is visszahozni, tudom, éppen azok kívánják a legkevésbé, akik ma a népszabadság szent nevében — sztrájkolnak.

Becsületes munkás népünk, iparos alkalmazottaink félre vannak vezetve. Az embereknek igényei lépten-nyomon emelkednek. Az igény emelkedés ördöge előbb a palotákban üti föl a fejét, de lassanként a kunyhókba is eltelteket. Az észrevétlenül is fokozódó igények emelésére könnyebb tápanyagot dobni, mint az igény megszorítás eszközeit a kellő helyére beilleszteni. Vannak emberek, kiknek ez a tápanyag dobálás egyenesen kenyeres mesterségük. Ezek az izgatók és a lázítók. Egy-egy sztrájk olykor nem is azért van, hogy ez által valamennyi munkás, vagy alkalmazott magassabb bérhez, fizetéshez, egyszerűval jebb helyzetbe jusson, hanem csak azért, hogy valamely munkaadónak egyik-másik megbízható munkavezetőjét kiüssék az állásából. Ez a legbetegesebb tünete ennek a társadalmi betegségnek, a sztrájknak.

Hogyan lehetne mindezeket segíteni? Most még általán csak a munkások, az alkalmazottak sztrájkolnak. De ha tovább is ily rohamosan halad a népjogok tultengése, nemsokára a munkaadók sztrájkjaihoz jutunk. Elvégre a munkaadók sztrájkja is természetesen és jogosult annyira, mint a munkásoké. A szerzett tőkének is van annyi joga, mint a szerzendő tő-

Pünkösdi szokások.

Irta: Vay Sándor gróf.

Minden sátoros-ünnep közt talán legkedvesebb ünnepe a magyarnak a pünkösdi. Azért is nevezte el piros pünkösdi napjának. Szólról a nóta, vers elég és számos érdekes népszokás fűződik pünkösdi ünnepéhez.

A pünkösdi király- és királynéválasztás mind régi magyar szokás, amelyet még a mult század harmincas éveiben az uri renden lévők is tartottak. Így mutatja ezt egy 1834-ből maradt följegyzés, amely a csepregi, vas megyei pünkösdi király választásáról szól:

„Csepregen az idén is megtartották a versenytűtást a pünkösdi királyságért. Mint szokás, most is a mult évi király vitte a fején a koronát a gyepre. Ekkor a tavalyi királyt Jankovich Izidor uraság két arannyal jutalmazta meg, Taliáné asszonyságtól pedig 10 forintot kapott, de futásra nem bocsátódott többé. A kivonulás cigányzene és egy piros lobogó elővitele mellett történt. A versenyző királyok jeladásra mind egyszerre indultak. Első ízben Horváth János, 2. Szüle Istók, 3. Lórán János nyerte a koronát. Lórán, mert a harmadik futás dönt, lett volna a győző, de versenytársai nem egyeztek belé. Jankovich ur erre még egy futást rendelt s győzött Hegedüs Ferkó, tizenöt esztendősi fiú, aki aztán meg is maradt pünkösdi királynak. Temérdek uri nézőközönség jött össze a szomszéd vármegyéből is, és este, Jankovich uraság házában nagy bál fejezte be a mulatságot.”

A pünkösdi királyválasztáson mindenütt

megjelent a földesur. A versenyzők falubeli, vagy legalább is környékbeli paraszt legények lehetnek s rendszeren árvalányhajás kalappal, lobogós ingben, nyakukba akasztott karikás ostonnal. A verseny helyére hintón érkeztek az uri vendégek, a fiatalabb urak gyakran maguk is lóháton. Az előző évi pünkösdi király a verseny előtt, koronával a fején, odajárult a földesuraság neje elébe s rövid rigmust mondva, kapott föl lovára. A kastély házi tisztje akkor trombitájába fújt és elindultak a versenyzők, számra tizenketten. A harmadik futás döntött. A győztes leszállt lováról s most már mint pünkösdi király az előző évi királytól átvette a koronát. A jutalmat rendszeren a földesur leánya, ha volt, vagy a környék legszebb lánya adta át a győztesnek ami a pünkösdi rózsákból formált koronán kívül egy nagy kupa borból, egy rozmaringszállakkal és aranyos diókkal megtűzdelt lakodalmi kalácsból, piros bőrszerényben pedig öt darab aranyból állt. Ezt a földesur, vagy a felesége adta a pünkösdi királynak.

A pünkösdi királyné mindig a falu legszebb leánya lett és egy évig, éppen úgy, mint a pünkösdi király, viselte hivatalát. Tizenegy fehér ruhás leány élén ment el aztán megköszönteni a földesuraságot s az udvarból a tornácra lépve, kezdték rá a köszöntő-verset:

Mi van ma, mi van ma
Piros pünkösdi napja,
Holnap lesz, holnap lesz
A második napja.

Mikor elvégezték, behívták őket az uraság ebédlőjébe, ott kalácsos, édes borral vendégel-

ték meg, s aznap mind a tizenkét leány a kastély „oficir táblájá”-nak volt a vendége. Ha este aztán táncmulatság is volt: a ház legidősebb fia egy táncot a pünkösdi királynéval is táncolt. Köszöntő-versük miatt, a melynek valami monoton nótája is van, a népajk „mimimamas lányok”-nak nevezte el a pünkösdi királynét és kíséretét.

Százados és speciális szokás Cegléd—Berzellen az ugynevezett báránytánc. Egy nagy térségre rendkívül gazdagon fölcifrázott májusfát állítanak. A mellé egy asztalkát, amelyen a pünkösdi rózsákkal fölkoszorozott, nemzetiszin szalaggal fölcifrázott bárányt, ölben tartja a kikiáltó. Most sorra jönnek a legények és számot huznak. Minden számért néhány hatost kell fizetni. Mikor aztán kihuzzák a bárányszámát, tust fuj a sváb trombitások bandája, a legény, ölében a báránnyal körül táncolja a fölbokrázott májusfát és hazaviszi a hófehér, gyönyörű állatkát.

Régebben a fővárosban is nagyban ünnepezték a pünkösdi. Mikor a gyöngyvirág fehér csöngetyűi kibujtak a hosszukás leveléburokból, az orgona színes és fehér virága nagy fürtökben lepte el fáját s a jázmin és fehér viola versenyt illatoztak velök, mikor a fákat megrázta a tavaszi szellő s lágy, fehér szirmokból szőnyeget terített alájuk, a labdarózsa virágain pillangók repkedtek: akkor mentek a régi pestiek a sváhegyi bucsura és városligetbe, meg a budai hegyek közé, igazán vigan ülni meg az ünnepet.

Hajdanában rendszeren pünkösdi bál-okat is rendeztek. Így az 1835-iki „Hönművész”-ben ol-

kének. Ha a munkások azt akarják, hogy több fizetést kapjanak, a munkaadók akarhatják azt, hogy kevesebb fizetést adjanak s talán könnyebb azoknak, kik házat akarnak építeni, ezt az idénről a jövőre halasztani, mint munkát nem kapni azoknak, kik a házakat építik. Én úgy hiszem, van a megélhetésre okosabb eszköz is a sztrájknál. De ha már a sztrájkolók az egyes vezetők vagy akár önmaguk által is annyira elvonnának vakittatva, hogy az üdvösséget és a boldogulást más egyébben nem tudják keresni; csak a sztrájkban, az egyes emberek csoportjain kívül kell hogy álljon valamely intézmény, amely lehető gátat vet ennek a zavaros, ennek az abnormalis állapotnak. Ez az intézmény — szerintem — a törvényalkotás mezején volna feltalálható.

Alkottassék meg az a sokat hangoztatott munkás törvény. A munkaidőt szabja meg a törvény. A munkabér nagysága képezze szabad egyezkedés tárgyát. Ha a szerződés a törvényes formák betartása mellett létrejött, úgy a munkaadó, mint a munkás vagy alkalmazott részéről csakis a törvényben tárgyát felsorolt esetekben legyen egyoldaluan felbontatható. Az, aki törvényes ok nélkül egyoldaluan bontja fel a szerződést, mindkét részről az okozott anyagi károk megtérítésének kötelezettsége mellett vonassék büntetőjogi felelősségre.

Egy ilyen törvény mellett a munkaadók, és a munkások is olyan könnyen nem léphetnének sztrájkba mint ma, főleg büntetlenül sztrájkolni nem lehetne.

Van egy törvény, mely a mezei munkások sztrájkját már régen lehetetlenné tette. Ez a törvény az 1898 évi II-ik törvény. E törvény szerint csendőrszurony között viszik ki a mezei, arató, kaszáló, cséplő szerződött munkásokat, ha az aratást, kaszálást, vagy cséplést abbahagyják. S ha a csendőrszuronyok mellett sem akarnának dolgozni, valamennyi azonnal hatvan napi fogházba tehető, a felebbezésre való tekintet nélkül. És az ácsok, a pékek, a kőművesek stb. büntetlenül sztrájkolhatnak a népszabadság szent nevében.

A kereskedők országos gyűlése.

(Az Omke alakulójához.)

Arad, május 21.

Pünkösd ünnepe kettősen vörös betűs napja a magyar kereskedőknek. Annyi fáradság után megvalósult a csodák csodája: a magyar kereskedőkben fölébredt öntudat legyőzte a régi, hires, megtörhetetlen hitt közönyt. Megszületett a magyar kereskedők országos érdekkép-

vassuk, hogy június 8-án, pünkösd-hétfőn „igen sikerült volt a városi redut-teremben Flóra virág-ünnepe Fischer igen szépen feldiszipette a termet és a lépcsőházat.“

Ugyancsak egy régi újságnak 1837-iki júniusi füzeté írja: „Igen fényesnek találtattott a 7-iki Casinói mulatság, melyen István főherceg is megjelent, vele nemkülönben Wasa Liechtenstein és Trauttmansdorf hercegek. Az urak fekete frakkot, lakcipőt, fehér térdnadrágot viseltek. A nők többnyire fehérbe öltöztek. A garádicsokat mind pünkösd rózsákból átfont koszorúkkal díszítették és legfelül gyöngyvirágokból rakták ki István főherceg névbetűjét.“

Magánházaknál is több helyen tartottak nagy pünkösd mulatságokat. Így özvegy Pyrker Jánosné uri-utcai családi házában, Ágoston Józsefnél, Magyar Istvánéknál a nyul (ma Lónyay)-utcában. Magyaréknál olyan híresek voltak a mulatozások, hogy néha pünkösd harmadnapján délután is szólt még a muzsika. Szép, jó és gazdag lány volt Magyar Luízka, akinek kedvéért még messze Dunántulról is jöttek gavallérok a pünkösd mulatságra.

Többnyire pünkösdre, vagy pünkösd körül esett a régi Magyarország egyik legnevezetesebb ünnepe, a Festetich György által rendezett „Helikoni ünnepség.“ Középről-távrolról önzöllött akkor a nép Keszthelyre, muzsika és mozsárdurrogás jelezte az ünnep kezdetét. Diadal- kapukat, lobogókkal és virágokkal ékeseket állítottak a város elejére, amelyen ékesen valamely üdvözlés ékeskedett. Ezen a kapun ke-

viselete: az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés, amely pünkösd napján, az ország kereskedői kiküldötteinek részvételével tartja a fővárosban alakuló gyűlést. Hogy ez a csoda megtörténhetett: elismerés illeti Sándor Pál orsz. képviselőt és munkatársait. Ők alkották meg a tervet, s ők jártak országszerte az ébresztővel, amelynek hangjaira a kereskedőség egy táborba tömörült. Ez elvitázhatatlanul az ő érdemük.

Kétszeres örömmel, reménnyel üdvözlő a kereskedő ezt a napot, mert bizik abban, hogy ezzel a cselekvés ideje elérkezett. Nem frázisok és szép dikciók, hanem komoly munka és mindennél jobban meggyőző tettek fogják képezni ezután a kereskedők akcióit. Annaka programnak, amelyet, bár csak általánosságokban az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés végrehajtó bizottsága kidolgozott, s a kereskedők a vidéki gócpontok alakulásai alkalmával magukévá tettek, legalább egy része meg fog valósulni. A vidéki kereskedők, akik e napon a fővárosba sereglenek, ennek a bizalomnak adnak megjelenésükkel kifejezést, de dokumentálják annak szükségét is, hogy Magyarországon a tisztességes kereskedelemnek védőbástyája legyen.

A megalakuló országos testület lesz hivatva rámutatni a veszedelmekre, a melyek a magyar kereskedelmet fenyegetik; a titkos és nyíltan folyó agitációra, a mely ellene folyik, arra a gyanúsítás-tengerre, a melylyel jó híret, presztizsét megrontani igyekeznek.

Azonban van még egy hivatása az Omkének, s talán nem lesz időszerűtlen, ha most a megalakulás küszöbén rámutatunk arra. Ne üzzünk mi se strucc-politikát. A milyen önérettel vissza utasítjuk az általánosságban terjesztett, alaptalan rágalmat, ép oly őszintén valljuk be, hogy a kereskedelemben is vannak egyesek, a kik a kereskedő nevet bitorolják, ezen név alatt tisztességtelen versenyt üznek s üzelmeikkel a magyar kereskedelemnek ártalmára vannak, s azt a külföld előtt — szomorú tapasztalások igazolják, hogy úgy van — diszkreditálják.

A kereskedők országos testületének ezek ellen is föl kell venni a harcot s ezeket első sorban magától eltávolítani, a kereskedelem

kebeléből kimélet nélkül kiirtani. E cél elérésére egyik okvetlen szükséges intézkedésnek tartanám, hogy az alakuló közgyűlés alkalmából az alapszabályok 6-ik §-a, mely így hangzik: „Rendes tagja lehet bárki, aki a kereskedelem terén működik, vagy akinek foglalkozása a kereskedelemmel összefüggésben áll; következő módosítással bővítessék ki: „kivéve azokat, a kik dehonesztáló büncselekményekért jogerősen elítéltek.“ Ez a módosítás is jelezne, hogy az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés a tisztességes kereskedő osztályt tömöríti, s csak annak védelmére folytatja hivatását, és hogy célja ennek az osztálynak megbecsültetése, tiszteletben tartása.

Még egy dolgot óhajtanánk különösen hangsúlyozni. A szegedi gócpont indítványa folytán az Omke abban a helyzetben lesz, hogy az önálló vámterület dolgában határozzon. Mi az Omkének azon aradi tagjai, akik ezt olvastuk, végtelenül sajnáljuk, hogy már nem volt idő az aradi gócpont választmányának összehívására, a mely a kiküldötteknek megbízást adott volna, hogy e tekintetben mily álláspontot foglaljanak el. De azt hisszük, e megbízás nélkül is világos és kétségtelen, hogy az aradi kereskedelem képviselői csakis az önálló vámterület mellett nyilatkozhatnak. Az önálló vám mellett határozott az aradi kereskedelmi és iparkamara, sőt egy alkalommal Aradváros törvényhatósága is, de ezenkívül a városnak ugyszólván egész polgárságába annyira begyökeresedett az önálló vámterület feltétlen szükséges voltának tudata, hogy attól az Omke aradi gócpontjának képviselői nem térhetnek és bizonyára nem is térnek el.

A vámszerződések dolgában folytatandó harcra kívül sok feladata van még az Omkének, azon feladatok során, a melyeket a kereskedők eddigi mozgalmából vesz át, a kereskedelmi testületet kötelezővé tétele és szabályozása, az ipartörvény revíziója és az új polgári perrendtartásról szóló törvénynek a kereskedelem érdekeinek megóvása, a kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak rég vajudó nyugdíj-ügye, a vasárnapi munkaszünet végleges szabályozása stb., mindezek oly kérdések, a melyek rendezésénél a kormány a kereskedők országos érdekképviselőjét meghallgatni köteles

resztül érkeztek a vendégek a kastélyba, ahol a vármegye nemességének élén maga a gazda várta a meghívottakat.

Az ünnep egy része a Georgicon-ban, egy része a kastélyban folyt le. Itt tartották a Dalnok-versenyt is, melynek győztese kapta a legnagyobb jutalmat. Délben fényes ebédet adott a gróf, délután pedig a nemesi konviktus különböző hangszereken játszó növendékei, majd a földmives-iskola hallgatóinak vokális kardala gyönyörködtette a hallgatókat. A helikoni ünnepekre az egész országból érkeztek írók és tudósok, s nem kisebb emberek tartottak ott fölolvasásokat, mint Berzsenyi Dániel. Ugyancsak egyik legszivesebben látott vendége a bájos Dukai Takács Judit volt, koránál Malvina név alatt ismert költőnője, valamint tudósok, mint Schedius Lajos, a korán elhunyt Kármán barátja és Fazekas Mihály, a „Ludas Matyi“ írója.

A legutóbbi időben nevezetes pünkösd volt az, mikor az kiegyezés idejében Kossuthot váci képviselőnek választották meg. A kormányzó nem fogadta el a mandátumot s okát ennek abban a remek levélben fejtegette, a melyet Rudnay József váci-hartyán: nagybirtokoshoz, a választás elnökéhez intézett s melynek eredetijét ma is kegyelettel őrzi Rudnay Józsefné. Kossuth levelét nagy lelkesedés közt, Pestmegye sok előkelő nemesének jelenlétében olvasta fel Rudnay, aztán pedig elhatározták, hogy beküldik a „Hon“ szerkesztőségébe. Mire azonban Pestre értek, az akkori szerkesztési viszonyok szerint délutáni hat órakor: már senki sem volt Jókai lapjának a redakciójában. Bösör-

ményi Lászlónak adták át, aki ki is adta, a miért perbe fogták és elítélték.

Bösörményi László fogságában meghalt s az alig és nagynehezen egy kissé megbékült kedélyeket ez az eset nagy izgatottságba hozta. Ma már elfelejtette az újabb nemzedék azokat a pünkösdöket, amikor még az igazi próféták lángszava hatott a nemzethez: a szó, amely életet, fölemel és megnemesít. Ezeknek a prófétáknak emléke szálljon rá szentlélekként egész nemzetünkre s tegye olyanná, mint aminő volt akkor, amikor nagysága előtt meghajolt a legnagyobb — de viszont még Európa hajolt meg azok előtt, akik ilyené tették a nemzetet.

Menyus felesége.

Írta: Mural Károly.

Asztaltársaságunk, amelynek tiszteletbeli díszelnöke Menyus, a multkoriban igen sikerült ülést tartott. Az ülés végével, reggeli négy órakor, csakis két tag távozott a maga lábán. A többiek egy részét a pincérek bérkocsikra pakolták, a másik részét pedig a közelben levő vendégfogadó szobáiban helyezték el, végig terítve őket a szőnyegen, nehogy az ágyból kiessenek. Azok között, a kik a saját erejükből, minden más segítség nélkül távoztak, az egyik én voltam. Leiki és testi erőmet különben csak azért tartottam meg, mert a fizetés sorsa ez alkalommal rajtam volt és mert nem akartam, hogy a calkelner a számadás időpontjában a helyzettel visszaéljen. Másik társam, aki szintén a saját lábán hagyta volt el a sikerült ülés

lesz, mielőtt azok ügyében valamit a törvényhozás elé terjesztene.

Reméljük, hogy ez a munka eredményekben, sikerekben gazdag lesz. Azok, akik eddig a szervezés élén állottak, s akiknek nagy része bizonyára vezető szerepet fog betölteni az Omke működésében, biztosítékot nyújtanak erre, s biztosíték egyben a vidéki gócpontok szervezése, komoly munkálkodása. Adja az isten, hogy ezzel a piros pünkösddel új korszaka nyíljon a magyar kereskedelemnek.

Keppicz Zs.

Az ország tornászai Aradon.

(A hetedik szövetségi versenyhez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Aradváros hazafias közönsége igaz magyar szívvvel és vendéglátással fogadja falai közt azokat a férfiakat, kik a magyar tornaügynek, a *nemzeti lét* ez annyira fontos fizikai tényezőjének felvirágoztatása, népszerűsítése érdekében fáradoznak és versenyeznek.

Közel nyolcszáz magyar tornász vesz részt a pünkösdi vasárnapján kezdődő hetedik szövetségi országos versenyeken. Ohajtottuk volna, hogy ne nyolcszáz, hanem ugyanannyi ezer tornászt üdvözölhetnénk ez alkalommal Aradvárosnak a vértanuktól megszentelt földjén. Azt szeretnők, hogy mint a görögöknek az olympiai játékok, nekünk az országos tornaünnepély szolgálna alkalmul arra, hogy együtt lássunk minden bátor, minden erős, minden edzett magyar férfit.

De most még csak az uttörőket látjuk, azokat a derék férfiakat, a kik az elpuhulásnak, fizikai elernyedésnek indult új Magyarországon vissza akarják állítani az erőskaru, éreszemű, rettenthetlen férfiak régi, dicső, erős, nagy Magyarországot.

A hazának soha nem volt annyira szükségére erőskaru férfiakra, mint éppen e korszakban, mely felveti az erők mérkőzésének középkori törvényét s kiszolgáltatja a gyengébbet az erősebbnek.

Nagy, nemzetközi erő-mérkőzések általánosan küszöbön. Államok egymás után borulnak lángba, Anglia és Oroszország Ázsiában hadat viselnek, amely felforgató hatással járhat egész Európára. A balkán népek is mindegyre nyugtalankodnak; külügyminiszterünk minapi expozéja óta aggodó szemmel nézünk a nagybeteg Törökország felé, vajjon nem robban-e fel ott a mai politikai konstelláció s nem válik-e szükségessé fegyveres beavatkozás?

Ki állhat jól arról, hogy mi a lépten-nyomon fenyegető kegyetlen mérkőzésben való részvétel alól kivonhatjuk magunkat? Az igazság mellettünk van, de ha igazságunkat karunk sulya nem támogatja: elvesztjük a nagy pört.

Az lenne az okosság, ha Magyarországon minden épkezláb ember egy-egy tornász volna. Az kellene, hogy a torna ne csak egynehányak sportja, kedvtelése, hanem igazán nemzeti és országos intézmény legyen. Ez irányban történt már némi haladás, főleg az előbbeni kultuszminiszter jóvoltából, a tanuló-ifjúság kiképzésére, torna-kedvének fejlesztésére nézve az országos ifjúsági tornaverseny intézményének életbeléptetése és kultiválása által, de ez még csak a kezdet útja. Ohajtottuk volna, hogy egész intenzív erővel vesse magát a jövő reménye: a nemzet ifjúsága a tornászatra, hogy legalább a következő generációk hozzák helyre épességben és testi erőben az elsatnyulás régi hibáit.

Legyenek üdvözölve Arad vendégei, azok a férfiak, akik előljárnak lelkesítő példájukkal, akiknek köszönhető, hogy magyar tornaügyről egyáltalán szó van s a kiknek buzgalmtól várható, hogy a nemzeti tornaügy felvirágzásáról is szó lesz nemsokára.

Ez az ország bajnokok hazája volt egykor. Azzá kell lennie ismét, nem faji becsvágyból, nem nemzeti hiúságból, hanem az élet követelményének, az idő intésének megértéséből.

Azzal a kívánsággal zárjuk be a magyar torna bajnokainak e rövid üdvözlését, hogy vajha a jövő országos torna-

ünnepen ne csak százaknak, de ezreknek legyen a találkozásuk, hogy az ünnep igazi nemzeti, országos esemény s a magyar férfiaság impozáns és lélekemelő tüntetése legyen!

*

A magyar tornászok országos szövetségének tagjai ezuttal második ízben találkoznak Aradon. Városunkban folyt le a második országos tornaünnep is 1888. szeptember 8-án. A tornászvendégek és a közönség bizonyára szívesen veszik, ha e cikk keretében egy pillanatra visszatekintünk az akkor lefolyt ünnepekre.

A tornaünnepély d. e. 10 órakor a város-háza dísztermében tartott szövetségi nagygyűléssel kezdődött. Az ülést Hegedüs Sándor szövetségi elnök nyitotta meg lelkes és buzdító beszéddel, a melyért meleg ovációkban volt része. Beszédét azzal végezte, hogy a szövetség fontos nemzeti érdekek szolgálatában áll s éppen ezért a legnagyobb bátorságot és kitartást kell tanúsítania a közöny és tudatlanság leküzdésére, melylyel, fájdalom, a tornászoknak igen gyakran kell találkozniok.

Következett a napirend, majd egy érdekes indítvány. Szilágyi Aurél dr., a budapesti nemzeti tornaegylet tagja proponálta, hogy a torna-szövetség intézzen kérvényt a közoktatásügyi miniszterhez, hogy a görög nyelv a gimnáziumokban a kötelező tantárgyak sorából töröltesse s az eddig erre fordított időt az ifjúság testi és hadi kiképzésére szánják. (Ez a mint tudjuk, azóta, részben legalább, megtörtént.) Az indítvány élénk vitát provokált, melynek végeztével azt a nagy többség Hegedüs Sándor felszólalására elvetette.

A számvizsgáló bizottsági és egyéb jelentések elintézése után a nagygyűlést tisztújítás rekesztette be. Elnöknek újból Hegedüs Sándort választották meg, az orsz. szövetség egyik alelnökévé pedig Robitsek Ágost dr. az Aradi Tornaegylet akkori elnökét.

A szövetségi közgyűlést a Fehér Kereszt szállodában tartott diszebed követte, melyen mintegy kétszázan vettek részt. A felköszöntök sorát Avarfy Ferenc dr. nyitotta meg, éltetve Hegedüs Sándort és a vendégeket. Hegedüs Sándor Robitsek Ágost dr.-t köszöntötte fel, Vecsey István dr. (Budapest) pedig Nagy Sán-

szinterét, a fizetésre való tekintetből ellenőri szerepre vállalkozott s így, amennyire lehetett, az ivások alkalmával moderálta magát.

Elteltek az ülés fényes eredményétől, más dicsekedni valónk is volt. Társaságunkban ugyanis vendéget tisztelhetünk, akit az ülés-terembe én vezettem be s akiről a bemutatás idején mint báróról emlékeztem meg, persze tisztán a hatás kedvéért, mert társaságunk tagjai szemenszedett demokratákból állanak. A báró határozottan méltóságosan viselte magát és némi gyanut csak akkor keltett, mikor úgy kezdett inni, mint a kefekötőcéh atyamestere iszik. De azért mégsem sejtette senki, hogy a vendég is csak demokrata, akinek ennélfogva különösebb tiszteletre nem volt jussa.

Mikor a vacsora véget ért s a borkoresolyául nagy mennyiségben fogyasztott sajtok maradványait is elvitték, a borfiuknak azt a parancsot adtam, hogy legalább is egy órai időtartamra való italokat készítsenek be, azután pedig az ajtót becsukják és magunkra hagyjanak. A parancs az asztaltársaság tagjait módfolótt meglepte és senki sem sejtette, hogy mi fog történni. Ha Menyus, szeretett tisztelbeli diszalelnökünk jelen lett volna, bizonyára előleges magyarázatot kér, de mert nem volt ott, intézkedésemben mindenki minden szó és megjegyzés nélkül belenyugodott, még pedig annál inkább is, mert a hosszú asztal egészen megtelt borral és savanyú vízzel.

Az ajtó ünnepélyes bezárása után a tagok szeme rám meredt s csakis a báró nézett a mennyezetre, mintha előadásra készült volna s

gondolatait rendezte volna. A teljes csönd beállta után jobbra és balra néztem, mint a szinpadon az intrikusok teszik, ha valamelyes titokról akarnak beszámolni. Igenis, a teremben figyelmesen szétnéztem, azután pedig sziszegő halk hangon megszólaltam:

— Kedves barátaim, a Menyushoz címzett asztaltársaság tisztelt tagjai! Bizonyára emlékeznek önök arra és emlékeztek ti arra, hogy előbbi üléseinken, már t. i. azokon, amelyekben Menyus egyéb elfoglaltsága miatt nem vehetett részt, igen kényes kérdések merültek föl, amelyekhez mindannyian hozzászóltunk. Talán szükségtelen is fölemlítenem, hogy önagyságról Menyus barátunk kedves neijéről volt szó, akit különben mindannyian tisztelünk.

Az urak részint mormogtak, részint a fejükkel bölintottak, hogy úgy van. Erről fölösleges is szólni.

— Ha nem csalódom, folytattam halk hangon — az első gyanúnak Sür Adorján tisztelt tagtársunk adott kifejezést, aki önagyságát, Menyus barátunk becses neijét egy alkalommal távolról követte és aki saját szemével látta, hogy a szép asszony egy baka tisztel találkozott, annak karját nyújtotta és azzal, mondjuk, hogy ismeretlen helyre távozott.

— Ugy van — szól Adorján — saját szemimmel láttam.

— Később egy másik tisztelt tagtársunktól, akit e helyen ezuttal nem tisztelhetünk, azt hallottuk, hogy ő nagyságát ő egy színészszel látta, aki az est homályában egy elhagyatottnak látszó utcán megölelte anélkül, hogy disz-

alelnökünk neje e pimasz eljárásért rendreutasította volna. Sőt nemcsak hogy ezt nem tette, hanem mellette maradt és vele egy kocsiba ült. A harmadik esetet tisztelt titkárunk mondotta, aki minden kétségen kívül meggyőződött arról, hogy a tisztelt nőszemélynek egy egyetemi hallgatóval légyottja volt és pedig nem a templomban.

Előadásom a tiszta igazságra szorítkozván tagtársaink helyeslőleg intettek.

— Mikor mindezekről megbízható értesítést kaptunk s mikor a dolgot alaposan meg-hánytuk és vetettük, egy hangulag ama nézetünknek adtuk kifejezést, hogy éppen nem lehetetlen az, hogy Menyus barátunkat és diszalelnökünket, mindannyiunk ragaszkodásának és szeretetének tárgyát kedves noeje önagysága megcsalja. És pedig éppen úgy megcsalja, a mint első feleségei megcsalták volt. Ebben a társaságban bizonyára mindenki emlékezik rá, hogy nézetünk egyhangú kifejezése után én voltam szerencsés abban a megízátásban részesülni, hogy a valóságot kidertsem s a kiderítés megtörténte után Menyus barátunkat borzasztó helyzetről felvilágosítsam. Nos, tisztelt asztaltársaság, a megtisztelő megbízatásban eljárta s az eredményről báró Kun Balázs ur az egyik legkiválóbb magán-detektiv-iroda társu tulajdonosa, akit a vizsgálatra felkértem volt-ezennel be fog számolni.

Beszédem még be sem fejeztem, mikor a báró már reezelni kezdte a torkát, nagy és vas-kos jegyzőkönyvét elővéve. Az ülésen résztvevő urak ugyan meg voltak lepelve, hogy az ünne-

dort, az Aradi Tornaegyesület agilis titkárát, mint a magyar tornászok egyik mintaképét.

Délután 4 órakor vette kezdetét a verseny, melyre valóságos népvándorlásban vonult ki a közönség. A dísztribünön Hegedüs Sándor szövetségi elnök, jobbján Fábán László főispán és Robitsék Ágoston dr., balján pedig Ormos Péter alispán és Institoris Kálmán főjegyző, h. polgármester ültek.

Mintán a tornászok bevonultak a versenyterre, a város és a rendező bizottság nevében Institoris Kálmán intézett hozzájuk üdvözlő beszédet. Erre Hegedüs Sándor válaszolt.

Hat órakor értek véget a rendkívül sikerült versenyek, melynek eredményét Fábán László főispán, mint a bíráló-bizottság elnöke, a következőkben hirdette ki:

Az I. díjat nyerte: *Balogh Bódog* (Nemzeti Tornaegyesület).

A II. díjat: *Réthy Menotti* (Nemzeti Tornaegyesület).

A III. díjat: *Körber Ferenc* (Nemzeti Tornaegyesület).

A IV. díjat: *Eczner Győző* (Budai Tornaegyesület).

Az V. díjat: *Bezerédy László* (Aradi Tornaegyesület).

Este a városligeti vendéglő nagytermében társas vacsora, majd ezt követőleg másnap reggelig tartó fényes táncmulatság volt, melyen a lady patronesse tisztét dr. Robitsék Ágostonné urnó töltötte be.

A vendégek Hegedüs Sándorral együtt másnap utaztak el Aradról.

Barabás Béla

a székely nemzeti ügyről.

(„Meg kell menteni, a mit még lehet.”)

Arad, május 21.

A napokban egy érdekes, tanulságos könyv fog megjelenni Aradon *Bedő Árpád* dr. tollából. A könyvnek minden sorát a székely nép iránt való rajongás és pusztuló véreink megmentésének kérdése lengi át. Ehhez a könyvhöz *Barabás Béla* dr. orsz. képviselő írja az előszót, a mely valóságos himnusza a hazaszeretnek. A lelkes előszóból már ma módunkban van bemutatni a következő részletet:

pelt báró nem koronaőr, hanem titkos rendőr-ügynök, de mert érdeklődésük igen nagy volt, csalódásuknak nem adtak kifejezést.

Mielőtt az előadó az ügy ismertetéséhez kezdett volna, némi szünetet tartottunk s a borokat megkóstoltuk, még pedig többszörösen és bizonyos mohósággal, mert beszédem tartama alatt a koccintásokról szó sem lehetett.

Arról, hogy báró Kun Balázs az ő jegyzetei és lelkiismeretes búvárkodása alapján mi mindenről adott számot, fölösleges volna részletesen megemlékezni, mert ennek a kis elbeszélésnek nem az a célja, hogy tisztelt és nagyrabecsült diszalelnökünk kedves nevének rossz híret költse és kalandjait az ideálokkal együtt fölsorolja.

Igy hát teljesen megelégszem annak konstataciójával, hogy gyanunk minden volt, csak alaptalan nem. A titkos rendőr adatai a lehető legföltételezhetőbbül kétségtelenné tették, hogy ő nagysága Menyus bizalmával többszörösen és rútul visszaélt s azt a derék embert, azt a nemes jellemet több fiatal és nem fiatal uralral kompromittálta. Ahoz, hogy gyakori hütlenséget követett el, a kétségnek még árnyéka sem fért és mindannyian arról győződünk meg, hogy minden megcsalt férj között Menyus a legkijátszottabb.

Mikor pedig a helyzet minden tekintetben világos volt és beláttuk, hogy tévedésről szó sem lehet, fölvettem a kérdést, hogy a részemre szóló megbízatást fentartják-e! Kívánják-e még mindig, hogy Menyust barátságos találkozássra kérjem és hogy mindazt, amit be-

A ki nem ismeri a székelyt, a ki nem járta be bércecs kis hazája egyes részeit, az nem is tudja, milyen nagy, nemzeti ügy ma a székelyek életkérdése. A székelyek élete, fejlődése, erőhöz jutása, felvidulása: a magyar nemzet jövőjének erkölcsi tartalma. De a székelynek fogyása, szegényedése, pusztulása, elkedvetlenedése — a magyar nemzet jövőjének erkölcsi üressége.

Elborul a kedélyem mindannyiszor, valahányszor hallok, olvasok, vagy beszélek szerencsétlen véreimről, a székelyekről. S ugyanez a borongós hangulat ural minden jó lelket, a kik a székely kérdéssel lelkiismeretesen foglalkoznak.

De hát nem a tétlen szomorkodásnak, hanem az erélyes elhatározásnak és gyors munkának kell szentelni a székely pusztulás utolsó napjait. Első sorban meg kell menteni azt, a mit megmenteni lehet. Nincs már sok, de a mi még megmenthető, az még mindig erős biztosítéka a székelyek szebb jövőjének. Hóna alá kell nyulni a szegény székely népnek, hogy lábára állhasson, hogy megélhessen, hogy a lábával és szívével odagyökeresedett hazai talajtól el ne kívánozzék, el ne szakitassék. És ezt ne ott Erdélybe hirdessük, hanem itt ezen a részén hazánkban, a melyet a székely megsze lát, távolban érez, s a melyet ő, a székely, Magyarországnak nevez.

A székelynek Magyarország, a testvér darab föld sokkal távolabb van, mint Oláhország, az idegen földdarab. Egy zabolai öreg székelylyel kerültem szóba, néhány héttel ezelőtt. Ötvegy ember, maga nyomorgott egyedül. Van egy fia, van egy lánya.

— Hol van a fia?

— *Kün* van Magyarországon, — asztalos.

— Hát a lánya, hol van?

— *Benn* van Oláhországban, ott szolgál.

Hát ime a szomorú kép. A fia Magyarországon *kint* van, a lánya Oláhországban *bent* van, — ő maga pedig szegény feje se *kint*, se *bent*. Majd néhány év múlva a fiu is, a leány is teljesen ellesz szakítva a székelyföldről, de az öreg, elszegényedett, elnyomorodott édes apa majd ott fog pihenni a székely föld — alatt.

Nem tartom nehéz dolognak a vagyonszer-

zést, de megőrizni, megtartani azt, a mit megszereltünk: ez a nehéz dolog. Ahhoz sem kell valami különös erő, hogy az egyes küzdő ember, egy megfelelő mngaslatra emelkedjék a társadalmi életben. De ott azon a polcon megmaradni, a hová felküzdöttük magunkat, ehhez kell az igazi erő, a léleknek, az erkölcsnek ki próbált ereje.

Ilyen szemüvegen keresztül nézem én a székely kérdést. Századokon keresztül élt erőben és boldogságban, szerényen bár, de rendíthetetlen hazafiságával a székely nép. Nem kellett féltetni idegen befolyástól, kifelé való törekvéstől. Nem volt nehéz a székelynek, székelynek lenni. De ma már az életviszonyok megváltoztával, a mikor a székelynek talpa alól ki lett rántva saját földje, erdeje, mezője, a mikor a betevő falatért a külföldre kell menekülnie, akkor ezerszerre nehéz és nagy erő kell hozzá, hogy a székely — székely maradjon.

Barangoltam Erdélynek szász és oláh lakta vidékein. Községről, községre, — városról-városra ott látom jótékony nyomát az állami intézkedések százféle nemeinek. Minden vasut, mindegy füstölő gyárkémény, minden állami ipartelep azt célozza, hogy kenyere legyen a vidéknek s hogy e betevő kenyérrel a szászt is, az oláhot is meghódítsuk magunknak s a magyar állameszmének. De a székelyek s ezeknek kis darab földjével mostohán bánik el az államhatalom.

S mi az eredmény? Egyfelől az, hogy a mig a szász és oláh jólétben és vagyonban gyarapszik, népe szaporodik, — ezalatt következetesen hideg és közömbös marad a magyar nyelv és nemzeti eszmék iránt. Viszont pedig, az a mind halálig magyarnak maradó székely fogy, sinylődik, pusztul s idők multával faja kivész, mert vagy elnyeli az oláh és szász áramlat, vagy menekszik külföldre s ott szakad el örökre hazájától, hazánktól. Az tehát eredménye az állami jóhiszemű törekvésnek, hogy az oláhot, a szászt meg nem nyertük, de ezt a minden izében magyar székelyt elvesztettük.

I-tennek hála, a bajon még most segíthetünk. Ne vessük azért egymás szemére, hogy ki az oka a székelyek pusztulásának, de inkább szent lelkesedéssel nézzünk utána, hogy a rohamos pusztulásnak miként állhatunk útjába.

cses neje őnagyságáról tudunk, baráti hűséggel és szeretettel elmondjam neki? Kívánják-e, hogy az esetben, ha netalán tán kételkednék — mert a nemes jellemtől még kitelik, hogy őnagysága tagadásával szemben nekünk nem fog hinni — a báró ur újabb segédkezését vegyem igénybe, tettenkapást rendezek?

A társaság rövid, de beható vita után minden kérdésre igennel felelt s így a mandátumot egyhangulag megkaptam, ama óhaj kifejezése mellett, hogy mielőbb beszámolót tartsak s e célból rendkívüli ülés összehívásáról gondoskodjam.

Másnap természetesen nem voltam abban a helyzetben, hogy megbízatásomnak eleget tegyek és a kényes ügyben eljárjak. Az olyan ember, aki valamely érdekes ülésről hajnal felé tér haza, a fölébredés után kissé nehéznek érzi a fejét és kuszálnak gondolatait. És ahelyett, hogy családi tragédiákról vonja le a leplet, inkább savanyu tudót villásreggelizik s a friss levegőt keresi, hogy enyhe szellők játszszadozzanak még meglevő fürteivel s így némi könnyebbüléshez jusson.

Két nappal később azonban teljesen készen voltam arra, hogy megbízatásomnak eleget tegyek és hogy legjobb barátaim egyike elé kötelességszerű kijelentésekkel lépjek. Am, bármennyire készen voltam is, mégis éreztem a helyzet rendkívüli és nyomasztó voltát. És mikor Menyus lakása felé igen lassan lépegettem, fogadni mertem volna, hogy ebben a nagy városban több olyan gentleman van, aki ezekben a percekben határozottan kellemesebben érzi

magát. És minél közelebb értem ahhoz a kapuhoz, amelyen át kellett lépniem és ahoz az előszobához, amelynek ajtaján a villamos csengő gombját kell megnyomnom, annál inkább elcsavarodott a szívem, tudatában annak, hogy egy kiváló karakter boldogságát morzsolom össze, talán mindörökké és visszavonhatatlanul.

Bármily rossz érzések is gyötörték azonban és bármennyire megbántam is, hogy ilyen szerepre vállalkoztam, mégis volt annyi erőm, hogy Menyus házában küszöbét határozottan átlépjem és fölemelt fövel haladjak föl a szőnyeggel bevont lépcsőn. Ehez az erőhöz úgy jutottam, hogy a magán-detektiv előadására visszagondoltam s őnagysága ellen fölheccelődtem. Azután el is hitettem magammal, hogy az igazságot és a büntetést képviselem, amikre minden tisztességes embernek mandátuma van.

Mikor az első emeletre fölértem és Menyus lakásának ajtaja közelébe jutottam, az az ajtó hirtelen kinyílt és azon az ajtón a francia kisasszony lépett ki, meglehetősen izgatott állapotban és égő arccal. A kisasszony, aki más alkalmakkor barátságosan fogadott s kezet melegen visszazoritotta, ezuttal rám sem nézett. Egyszerűen elsurrant mellettem, mintha vad idegen ember lettem volna, akinek létezéséről sem tud.

Egy-két pillanatig megzavarodva álltam és bambán utána néztem, de azután összeszedtem magam s a nyitott ajtón beléptem. Mint régi ismerős és becsületes házi barát, a járást igen jól tudtam és minden ceremónia nélkül Menyus

Budapest a Stefánia-uton.

(Fővárosi level.)

Írta: Lux Terka.

Budapest, május 21.

Csöppet sem csodálkozom rajta, hogy a Margit-szigeten bakonyi állapot kezd grasszálni; mert Budapest nem megy se a Margit-szigetre, se a Sváb-hegyre és semmiféle hegyre, csak a Stefánia-uton végig a Városligetbe. Már t. i. az a Budapest, aki látni és láttatni akar.

És ki nem akar Budapesten látni és láttatni? Délután öttől hétig akinek kocsija van, vagy kocsira való pénze van, az mind végig robot az előkelő Stefánia-uton. Tudja Isten, a tiszta, elegáns kocsik kényelmes ülésén, az emberek többet mutatnak egy arasszal, mint a földön. Gyalog menve, elvegyülve az utcán a járó-kelők között, még a legnagyobb gratisimo persona is kevesebbet mutat, mint egy kocsin robogó biztosítási ügynök. Ha az ember gyalog megy, hiányzik mellőle a jólét és előkelőség millieje, ami tulajdonképpen az embereket megkülönbözteti egymástól.

Mert mi különbözteti meg az embereket egymástól? Talán a tudás, műveltség, jellem, vagy a tudatlanság, ostobaság és jellemtelenség? Nem. Az a király, kitől a fürdőből kijövet ellopták a ruháit, többé nem volt király. Nem engedték be a palotájába, nem ismertek rá a cselédei, hiába mondta azoknak: Én vagyok a király. És hiába mondaná herceg Esterházy: „Én vagyok herceg Esterházy” — ha roppant vagyona mellett egy kétszáz forintos lakásban lakna, soha sem járna kocsin, csak villamoson és a felesége egy szál cseléd asszisztálása mellett készítené el az ebédet, akkor ő nem lenne herceg Esterházy, mert a millieu nem szankcionálta azaz.

Tehát öttől—hétig, szakadatlanul robotnak a kocsik végig a Stefánia-uton. Komoly és kevésbé komoly kegyelmes és méltóságos urak, szép és kevésbé szép kegyelmes és méltóságos asszonyok ülnek a kocsikban, grófnék, divatos, vagy divatját mult, sajtóságos, fantasztikus toilettekből és szép színésznők bizar kalapokban, kápráztató köpenyekben és napernyőkkel, melyeknek csipkéi és fodrai, mint valami színes felhők usznak utánuk.

A színésznők különösen szeretik a kocsit. Ez is egy kis színpad számukra, a hol a toiletteben több van megengedve, mint az utcán és ahol a távolság a közönségtől ugyanazt az illúziót adja meg nekik,

amit a színpad. A gyors tovatűnés, a csipkék, a fodrok lengyése, a színek reflexe...

Egyszer a Nemzeti Színház egy híres művésznőjétől azt kérdezték: mi volna a legnagyobb vágya?

— Egy kocsi és az Operában egy páholy — mondta a színpad szőke királynője.

Valaki mesélte nekem, hogy a Stefánia-uton padján ülve, a szomszédságába egy idősebb uri hölgy és egy szép fiatal vidéki kisasszony ültek le s a következő párbeszéd folyt le köztük:

A kisasszony: Hát ez az a híres Stefánia-ut, nénikém?

A néni: Ez. Ez egy olyan ut, mint a más-világon a pokol és menyország közötti sikátor, amit purgatóriumnak neveznek.

— Érttem. Tehát ezen az uton megtisztulnak az emberek.

— Dehogyan tisztulnak, lelkem! Ezt nem úgy kell érteni. Ez az ut, amelyen átjáró ut, amelyből nagy ritkán a menyországba s legtöbbször a pokolba jutnak az emberek.

— Jaj, kedves néni, akkor forduljunk vissza, mert én nem szeretnék a pokolba jutni.

— Oh, te kis csacsi! Akik itt gyalog járnak, azok nem jutnak a pokolba, csak akik kocsin járnak. Azok se mindig. Olyik, amint már mondtam, a menyországba jut. Nézd például azt a hölgyet, aki olyan sikkesen hajtja ezt a két szürkét.

— Kicsoda az?

Az egy hölgy, ki időnként nagyszerű partikat csinál. Az első férje egy bankigazgató volt, a második: tábornok, a mostani: gróf, a negyedik körülbelől herceg lesz.

Ennek a párbeszédnek folytatása is van, meg pedig érdekes folytatása. Meglehet, hogy a jövő heti levelemben elmondom.

TANÜGY.

(—) Az Aradvidéki Tanítóegyesület, *újszantanna-világosi köre* 1. hó 26-án d. e. fél 9 órakortartja tavaszi ülését Zimándujfalun az állami elemi iskolában. Tárgyak: 1. Elnöki megnyitó, 2. A világrészek ismertetése a IV-ik osztályban Bugár Döme magyarai közs. tanító gyakorlati tanítása. 3. A gyermeknyelv előadó Deák Sándor világosi áll. tanító. 4. Fél év alatt 20 ig; Kecskés Ernő vezérkönyvét ismerteti. Sőfalvi György aradi ig. tanító. 5. A levegő és nyomása, Toricelli kísérlete, gyakorlati előadás az V-VI. osztályban, tartja Sebestyén Mihály, zimándujfalusi tanító. 6. A rajztanításról ér-

szobájába nyitottam, talán kissé sietve is, mert belülről erős, heves hangok hallatszottak.

Abban a nevezetes percben, amelyen az ajtót kinyitottam és beléptem, önagsága közvetlenül Menyus előtt állott s tisztelt diszalelnökünknek két erőteljes pofont adott. Hogy mind a kettő erőteljes volt, arra a csattanásokból, no meg abból következtettem, hogy Menyus megingott s a kezével arcához kapott.

Most persze hirtelen előléptem s valami fölkiáltást hallattam. Önagsága, aki ki volt kelve arcából s aki lángvörös volt, nyomban megismert s méltatlankodva szólt hozzám:

— Képzeld, a francia kisasszonnyal meg akart csálni!

És ezzel, minekutána Menyusra két-három földig lesújtó tekintetet vetett, ott hagyott bennünket és maga után erősen becsapta az ajtót.

Menyus, a jó, a hü, a becsületes, a karakter, egy darabig az ábrázatát simogatta és csak azután szólalt meg.

— Esküszöm, barátom, hogy nem igaz. Esembe sem jutott, hogy a kisasszonnyal kacérkodjam és elcsavarjam a fejét. Olyan ártatlan vagyok, mint akár te. De tudod, nagyon féltékeny, affii természetes is, mert minden hü és szerelmes asszony félti az urát. És hidd meg, hogy hűségének és szerelmének ez a bizonyítéka — itt Menyus újra az arcát simogatta — főlemel és a világ legboldogabb emberévé tesz.

Elámultam és megbizatom nem mertem teljesíteni.

A Magyar Remekírók új sorozata.

(A könyvpiac érdekessége.)

Alig két esztendeje, hogy a Franklin-Társulat megindította a Magyar Remekírók nagyszabású gyűjteményét s ime a napokban már az ötödik sorozat jelent meg, a megjelent 20 kötet után újabb öt kötet vonult be a magyar családok hajlékába.

Az új sorozatnak talán legértékesebb köteté az, amely Pázmány Péter válogatott munkáit illeszti be a Magyar Remekírók közé.

A XVI. században, a művelt nyugati nemzetek nyelvvel egyidőben, a magyar nyelv is magas irodalmi színvonalra emelkedett. A költészet mezején Balassa Bálint olyan műveket alkotott, amelyek a következő két században közkezen forogtak és sok kiadást értek. A magyar prózát pedig, mely a felekezeti tusak kohójában tisztult meg és erősödött, a XVII. század első éveitől kezdve, majdnem négy évtizedre terjedő irodalmi pályáján utól nem ért tökélyvel kezelte Pázmány Péter.

A kötet tartalma két részre oszlik. Az első rész a *hitvitázó munkák* tömegéből válogat, a második rész a prédikátort és a politikust mutatja be. Amulva olvassuk azt a csodaszép magyar nyelvet, amelyen Pázmány Péter három száz évvel ezelőtt irt s gyönyörködve tanulunk tőle. De talán legmeglepőbb az a nagyszabású politikai egyéniség, amely Pázmány Péternek, I. Rákóczi György erdélyi fejedelemhez irt 49 leveléből bontakozik ki előttünk. A harminc

tekezik. *Bogyó* Adorján világosi áll. tanító. A jövő ülés helye és tárgyának meghatározása. Kedvező idő esetén délután kirándulás *Bohus* László br. földvári pusztájára és megtekintése a szőlőtelep és gyümölcsösnek. Galsa, 1904. május 18. *Hermann* Gyula, a kör elnöke.

A marospartii városrészeiről.

Rendezési és szabályozási tervek.

Írta: Nemesse Zsigmond dr. országgyűlési képviselő.

Arad, május 21.

A gyakorlati ember egyszerű gondolatmenetével kívánok itt rámutatni a marospartii új városrészeink továbbfejlesztésére a nélkül, hogy bármint újabb kiadást, vagy befektetést javasoljak. A marospartii városrész nem is igen igényel ilyet, de egy célszerűségi javítgatás azért nagyon is reá fér.

Itt van mindennek előtt az alapjában hogy ne mondjam tetejében teljesen elhibázott *nyári színházunk*.

Ezt le kell bontani, mert így a hogy most van, az sem nem jövedelmező, sem nem biztos városi vagyon.

Ezzel kapcsolatosan előzőleg azonban az építendő új zsidó templom keretét kell röviden megérteni.

Egy ily nagyszabású és hosszú ideig egy egész városrészt építkezési szempontból uralni hivatott monumentum felállítása előtt különben is kötelesség a vélemények sokféleségét megismerni. A köznek tesz tehát hálás szolgálatot az, aki ez ügyben nézetének kifejezést adva módot nyújt azután a *legjobb* kiválaszthatására. Ebből kiindulva és teljes ismeretében a helyi viszonyoknak, ilykép az építendő új zsidó templom száma *egyszerű a nyári színház helyét tartom alkalmasnak* azzal, hogy az építendő zsidó templom és annak körzetére szükségelt területként engedtessek át a jelenlegi játszó térből az Eötvös-utca folytatásaként mutatkozó jobb oldali egyenes vonal egészen a nyári színházig ez utóbbinak belevonásával.

Természetes, hogy ezzel kapcsolatosan szolgalmi jog alakjában biztosítékot is kell nyerni arra nézve, hogy előtte végig a Baross-parkig épület nem emelhető, amit különben a Lyceum frontja is megkövetel aztán felépítendő Eötvös-ut-

éves háború eseményei arra készítették Erdély fejedelmét is, hogy fegyvert ragadjanak s a katolikus Pázmány teljesen tisztában volt azzal, mily szüksége van Magyarországnak önállóságának a protestáns Erdély függetlenségére. Azt a mélységet, amely közte és az erdélyi fejedelmek közt vallási téren volt, áthidalta a haza- és fajszeretet lángoló érzése, amely Pázmány lelkét hevítette és Pázmány vállalkozott az udvar és a fejedelmek között a közbenjáró szerepre.

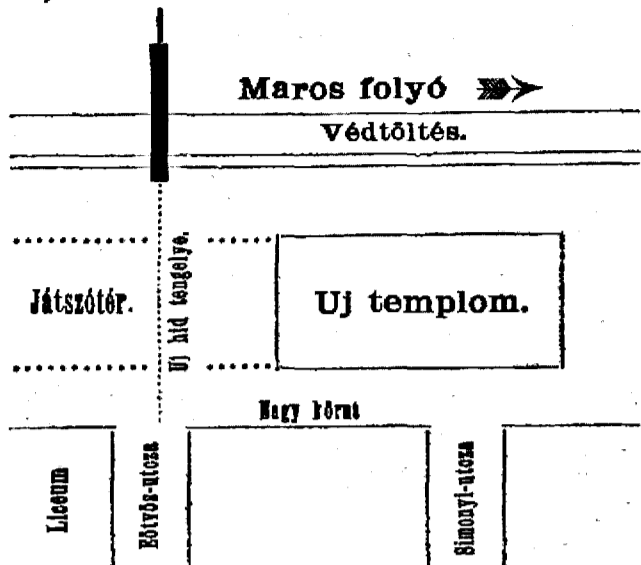
Egy darab magyar történet az a 49 levelű amelyet Pázmány Rákóczihoz irt.

Igen értékes köteté az új sorozatnak a Bajza köteté is: *Bajza József válogatott munkái*. Bajzának három évtizedre terjedő irodalmi munkássága (1822—1851) újkori történetünk legnevezetesebb időszakára, politikai, társadalmi és irodalmi újjászervezésünk korára esik, melynek előkészítésében, bomlasztó és átalakító küzdelmében neki is tevékeny része volt. *Badics Ferenc* bevezető esszaye gyönyörűen jellemzi azt a kort, amelyben az új Magyarország egyik legérdemesebb bajnokának harcos egyénisége a vezetők sorában lelte áldásos életét.

Az új sorozat további két köteté *Arany János* és *Vörösmarty Mihály* munkáinak kiadását folytatja. Az előbbi, amelyet *Riedl Frigyes* rendezett sajtó alá, Arany munkáinak harmadik köteté s 27 ivnyi vaskos kötetben a Toldi trilogiát tartalmazza.

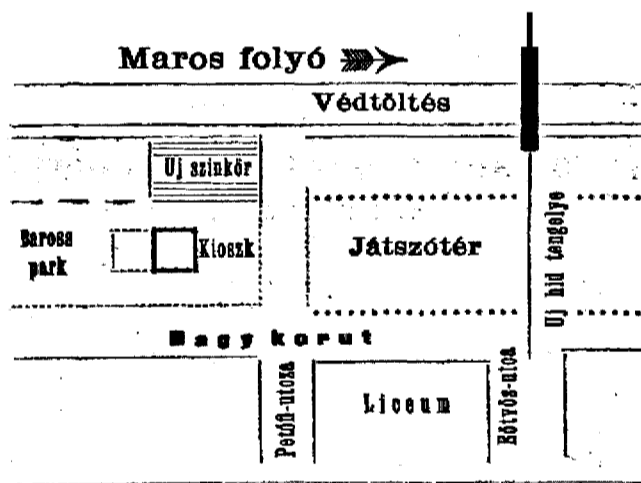
A Vörösmarty kötet, a melyet Gyulai Pál rendezett sajtó alá, Vörösmarty munkáinak ötödik köteté. Tartalma: a drámai költemények

ezal hid ezen tervezetresemmi befolyással sincs. az alaprajz körülbelül a következő képet mutatja:

A mi magát a szinkört illeti, figyelemmel azon körülményre, hogy Arad szab. kir. város közönsége a színház állandósítását elhatározta, a nyári színház újból való felépíttetése elengedhetlen szükség, a mit úgy érthetni el legcélszerűbben, ha a templom építéshez szükségelt fent jelzett területet a nyári szinkörrel együtt az izraelita hitközségnek 20—25 ezer koronáért ugyszólván ingyen-árért engedjük át.

Ez összegben azután egy új nyári szinkört építhetünk fel, jobb alakban, csinosabban, olcsóbban és praktikusabban is mint a jelenlegi. Ezen felül még megfelelő helyre is tehetjük, a minő például a Baross-park mögött a töltésig terjedő üres terület, a kioszk keleti oldalával egy vonalban. A vázlatrajza ezt mutatja:

folytatása (Kincskeresők és Cillei és a Hunyadiak), Beszélyek és regék és a Pályalombok.

Az új sorozat ötödik kötete *Szigligeti Ede* munkáinak második kötete, amely a vigjáték író Szigligetit mutatja be fejlődése minden fokán. A termékeny író vigjátékainak seregéből négyet közöl a kötet. Ezek: *Rózsa*, amely 1840-ben akadémiai jutalmat nyert, *Liliomfi*, amelyet 1849-ben adtak először, a *Házassági három parancs*, 1850-ben készült és *A nőuralom*, amely 1862-ben Teleki-díjat nyert.

Ezt a kötetet Bayer József rendezte sajtó alá, bevezetésül nagyértékű tanulmányt írván Szigligeti vigjátékairól.

Íme, ezzel az öt kötettel gyarapítja az új sorozat a Magyar Remekírókat, az 55 kötetből az eredeti programhoz hűen a magyar irodalom kincsházából a legkülönbözőbb korok kincseit ragadva ki és sorozva egymás mellé a sorozat keretén belül. Az öt új kötet a maga helyére beillik a teljes gyűjteménybe, amely időrendben foglalja majd egybe remekíróinkat. A Pázmány kötet a 12-ik, a Vörösmarty a 26., a Bajza a 28., az Arany a 43. és a Szigligeti kötet a 48. kötet lesz a gyűjteményben.

Az új sorozat kiállítása mindenben a régi. Csupa díszes és ékesített kötet, amelyeknek szépségével csak szoliditásuk versenyezhet. Az 55 kötetes teljes gyűjteménynek ára 220 korona s az egész gyűjtemény csekély havi 3 koronás részletfizetésre is megrendelhető.

Az ekként keresztül vitt terv egy csapásra oldja meg a templom kérdését, üdvösen elősegíti nemcsak a nyári színház elhelyezését, de egyben hivatva van nagyot lendíteni a Baross-parki kioszk használatosságán és jövődelmezőségén is.

A mily szép és diszes a Baross-parki kioszk, ép oly alkalmatlan az a szolgáltni hivatott-cél szempontjából. A kioszknak nincsen ugyszólván semmi fedett helyisége. Az egy tömör nagy épület és mindennek csak nyári mulató helynek nem való. Kora reggeltől késő estig oda tűz a nap; esős időben pedig semmiféle fődél sem kínálkozik. Egy nyári mulatóhely, egy sétatéri kioszk legelső feltétele, hogy az könnyed stílusban épült, nap és eső ellen védő tartózkodási hely legyen. A minnek nem az. Belső terme épen csak akkora, mint egy jóra való cukrászati helyiség; míg a külső óriásméretű terrasz egy befásítatlan, teljesen szabadon álló homokdomb. Az épületen nem változtathatunk; az különben szemre igen szép, segítsünk tehát a terraszon. Módja felette egyszerű és hozzá még igen olcsó is. Be kell fásítani és ezen kívül még be is kell tétőzni egy gép segítségével könnyen kifeszíthető olyan fajta magas ponyvaernyővel, amilyeneket a fővárosi nyári mulatóhelyeken uton-utfélen láthatni. Ez által lehetővé van téve az, hogy a kioszk egész nyáron át és minden időben használható legyen.

Ilyen tétőzet alig kerül valamibe, de ha van is reá kiadás, ez busásan megtérül azon bérösszegekből, melyet bárki szívesen fizet, ha ezen kellemes nyári tartózkodási hely tényleg majd jövedelmező üzletnek bizonyul. Még vagyok győződve arról, hogy az első ilyenképpen tett kísérletezési esztendő után vetekedni fognak a bérlők a kioszk bérletének elnyerhetése végett és a város azon kellemes helyzetbe jut, hogy itt nagyon kis befektetéssel egy jól fizető jövedelmi forrásra akad, pláne ha egy könnyű átjáróval a kioszk keleti terraszát is közvetlen összekötetésbe tudjuk hozni a mellette levő nyári színházzal.

Ily apró eszközök gyakorlati és célszerű igénybe vétele mellett ott állandó, élénk forgalom és mozgalmasság önként jelentkezik. Színház előtt és színház után mindig lesz ott közönség, főleg pedig délután, ha a kioszk bérlő például állandóan szerződteti a színházi zenekart, mely például 5—8 ig és aztán színház után 10—12-ig a kioszkban szórakoztatja a közönséget. Nagyot lendít ez magán a színházgátón is, aki olcsóbban kapja a nyári zenekart s bizonyára nagyobb számban a színházat látogató közönséget is.

Vissza térve az újonnan építendő nyári szinkörre, azt ugyanily nagyságban sokkal kényelmesebben és sokkal célszerűbben 20—25000 koronával bőségesen fel lehet állítani. Ha a jelenlegi szinkört át lehet helyezni úgy, a hogy van, akkor ezen áthelyezés, valamint az új nézőtér felépítése össze-vissza nem kerülhet többé 10—15000 koronánál, sőt ez összegből ki kell tenni annak, hogy a szinkörben igenis legyen körös-körül megfelelő páholy-sorozat, kényelmes, ampfiteátrális módon készített földszinti nézőtér, karzat stb. Mindez természetesen csak fából, mint a hogy mindenütt a világon csak faalkotmány a nyári színház. Fából és nádból is lehet kényelmes karos székeket csinálni; nem okvetlen szükséges, hogy a nyári színházban kemény lócán üldögéljünk, a mint a hogy az jelenleg van. Mindez felette egyszerű és rendkívül olcsó; csak egy kis becsületos jóakarattal, egy kevés szakértelemmel és egy kis utánjárás szükséges hozzá.

A mi már most a nyári szinkörnek a Baross-parkhoz való csatolását illeti, ezzel a mi

gyönyörű sétányunk csak nyerni fog úgy forgalmában, mint élénkségében és szépségében.

A szinkör főbejárata a Petőfi utca egyenes vonalába esve, kocsival is jobban hozzáférhető lesz, mint a jelenlegi. Érkezés a Petőfi-utca felől: a távozás a játszóter megkerülésével az Eötvös utcán keresztül lenne.

Ami a Lycoum közelségét illeti, ezt nem szabad akadálnak tekinteni, miután eltekintve attól, hogy a Baross-park vége a Lyceumtól meglehetősen távol esik, a nyári színház előadásai különben is oly időben vannak, amikor az iskolai év már úgy szólván lezárult. De ha mindvégig iskolai előadások volnának is, ezeket nem zavarja semmiféle szinkör, még a déli előtti próbák sem, miután a tantermek oly távol vannak a szinkörtől, hogy onnan nem igen hallatszik át semmi. Különben is az iskolákat illetőleg ezekre nézve a lehető legkedvezőlemben a nyári szinkör jelenlegi fekvése. Ott van a fa- és fémipar iskola egésze közelben; az új tanítóképző pedig éppen tözsomszédságában.

A nyári szinkörrel elmélkedve, amugy melleslegesen felvethető még ama kérdés is, hogy vajjon mennyire helyes a színházgátót egyenesen lekötölezní arra, hogy a nyári időnyben is itt tartson előadásokat? Részemről nem szorítanám őt erre, hanem teljesen szabadjára hagyom, hogy nyáron ott és úgy boldoguljon, ahol és ahogy tud. Aradváros a színház állandósítása érdekében felépíti a nyári szinkört; az azután a színházgátó dolga, hogy vajjon érdekel ilyképpen jobban vannak-e megvédeve, vagy sem. Kétségtelen, hogy örömmel fogja megragadni az alkalmat és igénybe fogja venni a létező szinkört, ha az ránézve előnyösebb, ha pedig nem, úgy itt a szinkör, menjen be nyárára más: hangversenyző, vagy akár orfeum, aki épp korábban jelentkezik. — Legyen a nyári szinkör teljesen szabadjára hagyva a nemzetközi művészetnek, vagy ha jobban tetszik a könnyed szórakoztatásnak: nyárára ne legyen semmiféle tilalom. Bizuk azt az illető bérlőre, hogy mivel tudja odavonzani a közönséget, mi csupán tétlre védjük a nemzeti színházat és legfeljebb előjogot adhatunk a mi színházi igazgatóknak, a ki azonban ép úgy tartozik megfizetni a nyári színház használati díját, mint minden más idegen.

És most, végezetül még egyet. Amikor a tavasz beálltával látjuk azt az előkelő közönséget, mely a Maros menti védőtöltésen oly kiváló előszeretettel és oly nagy számban sétálgatni szokott, önkénytelenül felmerül az eszme: vajjon miképpen lehetne itt a víz partján, a város egyedüli pormentes helyén egy kellemes sétányt létesíteni? Befásítani nem szabad, ezt a törvény tilja: egy védőtöltés különben is mindenképpen kiváltságos elbírálás alá esik. Keressük tehát ennek megfelelő módját. Nem oly tulnaghoz itt a hasznost a kellemessel össze egyeztetni. Kísértsük meg és lássunk utána, hátha akad arra vállalkozó, ki a városházától a Petőfi-utcaig terjedő kövezett keskeny sávot beaszfaltozza, kellő számú lámpával ellátja és jobbról-balról karosszékeket felállítva, ezáltal lehetővé teszi, hogy április 15-étől május végéig már a délutánt is a forró nyári napokon pedig az estét is ott tölthessük.

A védőtöltés egy ily korzó céljaira elég széles. A nyári színház, a park, a Maros, az uszoda, mindez csak fokozza az ilyképpen létesített korzó forgalmát; lesz tehát arra vállalkozó, ki pár ezer forintot befektet ha átengedjük neki a jogot, hogy azok, kik a székeket elfoglalják, két krajcárt fizessenek. Budapesten az Erzsébet-téren és a Stefánia-uton vállalkozók tartanak ily karos székeket és évről-évre nagyobb

bért fizenek e jogokért. Nekünk egyelőre ne fizessenek használati díjat, beérjük azzal ha a korzót létesítik, idővel azután majd meg lesz ennek is a maga értéke. Ez nem kerül a városnak egy fillérjébe sem, közegészségi és szépségeti szempontból azonban a nagy előny kétségtelven bevonható. Kisértsük meg.

Az itt felhozottak éppenséggel nem elérhetlen dolgok, sőt hamar, nagyon hamar, máától holnapra és a mi fő, egy fillér költség nélkül létesíthetők. Egyszerűen csak mozogni kell. Ha minden egyes ember ott a torony alatt a direkt városi ügyeket előbbre teszi minden egyéb politikai vagy személyi kérdésnél, akkor teljesítjük a törvényhatósági bizottsági tagsággal járó kötelességünket legigazabban, a mivel különben is tartozunk úgy városunknak, mint lelkiismeretünknek.

Országgyűlés.

A főrendiház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 21.

A főrendiház ma délelőtt 11 órakor ülést tartott, abból a célból, hogy a képviselőház által legutóbb elfogadott törvényjavaslatokat le tárgyalja. Az ülést Csáky Albin gróf elnök vezette.

Wekerle Sándor sürgősségi indítványt nyújtott be arra nézve, hogy a bizottságok által kezelt törvényjavaslatokat még a mai ülés folyamán tárgyalja a főrendiház.

A főrendek ehhez hozzájárultak, majd kigazítják a főrendek névjegyzékét és elhatározzák, hogy egy becsületsértési ügyben Odescalchi Géza herceget nem adják ki.

A megyei alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról szóló javaslatnál.

Dessseffy Aurél gróf nem ellenzője a javaslatnak, de kéri a miniszterelnöktől, szándékozik-e az adminisztráció érdekében lépéseket tenni, mert erről semmi sincs a javaslatban. Ellenzolgáltatást csak lehet várni az áldozatért.

Tisza István gróf miniszterelnök feleli, hogy a megyei alkalmazottak sorsának javulásával maga az adminisztráció is javul.

A javaslatot elfogadták. A községi és közjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló javaslatot szintén vita nélkül elfogadták.

Közben megejtették a kvótabizottság tagjainak választását. T gokul választották Dessseffy Aurél grófot, Harkányi Frigyest, Lukács Antal, Pallavicini Ede ör grófot és Szmracsányi Pál püspököt.

A Wimpfen grófok főrendiházi tagságáról és Szegedváros középítészeti tanácsának további fenntartásáról szóló javaslatokat vita nélkül elfogadták.

Keglevich István gróf tudja, hogy most már nem lesz hatása felszólalásának, de azért mégis megteszi észrevételeit. Foglalkozik azokkal a lappalakkal, a melyeket a hadügyi vezetőség elküvet, midőn a vasutakat sztratégiai célból való felhasználás alkalmával a közönségre nézve tudragává teszi. Ezután több kifogásokat emel a javaslatra nézve s mielőbbi ovsolást kíván.

Erre a főrendek áttértek a beruházási törvényjavaslat tárgyalására.

Keglevich István gróf több kifogást emel a javaslat ellen. Felhossa, hogy a katonai jellegű, tehát improduktív vasutak építéséhez helytelen arányban járul hozzá a monarchia két állama. Azt is kifogásolja, hogy színésziskola építésére egy milliót vettek fel a javaslatba ezzel szemben a Nemzeti Színház építésére semmit. Majd borkivitelésünk fellendítését ajánlja a kormány figyelmébe.

Hieronym Károly kereskedelemügyi miniszter a katonai vasutak dolgában megnyugtató választ ad.

Tallán Béla földmívelésügyi miniszter azzal válaszol Keglevichnek, hogy borkivitelésünk az utóbbi időben erős lendületet kapott.

Ezzel a javaslatot úgy általánosságban mind részleteiben is elfogadták.

A képviselőház ma délután Perczel Dezső elnöklésével formális ülést tartott, a melyen átvették a főrendiháznak a beruházási javaslat elfogadására vonatkozó üzenetét. Ezt a képviselőház egyhangulag tudomásul vette, mire az ülés véget ért.

A képviselőház legközelebbi ülése kedden lesz.

Simay István,

az orsz. honvédegyelet díszelnöke

(Elnökváltás az öreg honvédek közt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 21.

A szabadságharcnak az ország minden vidékéről Budapesten összegyülekezett agg harcosai nagy megtiszteltetésben részesítették ma Simay István, az aradi közélet ez érdemes, ősz alakját, a helybeli honvédegyesület elnökét. Egyhangú határozattal és zajos ünneplések közt az országos 1848—49-es honvédegyesület díszelnökévé választották Simayt, ezzel is kifejezve elismerésüket azért a lelkes, önzetlen fáradozásért, melyet a mi testre öreg ugyan, de szivre és nemes érzésekre annál fiatalabb patriarchánk bajtársai ügyeinek érdekében évtizedek hosszú sora óta kifejt.

Az egyébként is érdekes lefolyású ülésről a következő távirati tudósításunk számol be:

Az 1848—49-es honvédegyesület országos egysége Budavár bevételének emlékére ma délelőtt tartotta meg ez évi rendes közgyűlést, melyen a központi bizottságon kívül nagy számú vidéki öreg honvéd is vett részt. Balogh Sándor dr. alelnök melegen üdvözölte a megjelenteket kik között jelen voltak Arad küldöttei is.

Az ülés megnyitása után Simay István (Arad) indítványára a közgyűlés a lelőpő elnöknek, Podmaniczky Frigyest nagy és elvülhetetlen érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíti és őt örökös tiszteletbeli díszelnökének megválasztotta. Együttal elhatározta a közgyűlés, hogy az erről szóló jegyzőkönyvi kivonatot küldöttségileg adja át Podmaniczkynek. Ugyancsak Simay indítványára egyhangú lelkesedéssel Balogh Sándor dr. választotta meg a közgyűlés az egyesület elnökévé.

Alelnökök lettek: Bellaágh Imre és Usatáry Lajos dr. A kisorsolt rendes bizottsági tagokul újra választották meg a következők: G. Szabó János, Simay István, Illyés Bálint, Lakatos Miklós, Mogoródy Adolf, Halmágyi Sándor, Szentimrey Kálmán, Maár István, Blaskovich Lajos és Császár Péter.

Balogh Sándor dr. köszönettel fogadta a megtisztelő választást és kérte a központi bizottság és bajtársak támogatását. Bellaágh Imre pedig úgy a maga, mint többi tisztársai nevében mondott köszönetet a bizalomért.

Mikár Zsigmond főjegyző terjesztette elő, ezután az elnökség évi jelentését, mely melegen emlékezik meg Podmaniczky Frigyest nagy érdemeiről, a kinek nem utolsó vívmánya volt az a törvény is, mely kimondta, hogy minden 48—49-es honvéd tekintet nélkül vagyoni viszonyaira, nyugdíj igényre jogosult. A jelentés a továbbiakban felemlíti, hogy intézkedésnek kell történnie az irányba is, hogy a legények és szegényebborsú főtisztek, valamint az özvegyek nyugdíjösszege felemeltesék. A jelentés tudomásul vétele után Usatáry Lajos dr. másod-elnök a következő indítványt terjesztette elő: Mondja ki a közgyűlés, hogy ő Felsége a királynak azon magasztos tényéért, hogy egyetértőleg a magyar nemzet rég táplált óhajával Rákóczi Ferenc hamvainak hazahozatalát elrendelte, a miniszterelnök útján a legmélyebb hálás köszönet juttatassék a trón számolya elé. Folyratása volt ez a nagylelkű elhatározás azon kegyességnek, melyet a király a 48—49-es honvédek irányában eddig is tanusított. Együttal indítványozza, hogy a miniszterelnöknek is bizalmuk és köszönetük kifejeztessék. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel tette magáévá ezen indítványokat és elhatározta, hogy az indítványozó elnöklete alatt bizottság nyujtsa át a feliratot.

Bellaágh Imre szép beszédben méltatta Simay István, az aradi honvédegyelet elnöke nagy érdemeit; javasolta, hogy ezek elismerésül őt díszelnökké választassák meg.

Simay könnyekig meghatott hangon mondott köszönetet s áthárította az érdemeiket a tizenhárom vértanu városra és annak derék, hazafias közönségére.

Néhány folyóúgy elintézésével az ülés véget ért.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Szünet.

Hétfő: Mária Antoinette, színmű. Italia Vitaliani olasz színművész és társulatának vendégjátéka.

* A Visontay festőiskola tárlatának megnyitása. Ma délelőtt tizenegy órakor nyitották meg a Visontay-féle festőiskola tárlatát a Waitzer János-utcai polgári fiúiskola dísztermében. A megnyitáson megjelent Institoris Kálmán polpármester is, akihez Visontay Kálmán beszédet intézett, megköszönve a terem átadását és hangsúlyozva, hogy ez a képkiállítás csak a kezdetek kezdete, de reméli, hogy a kellő támogatás mellett valamikor többet is fog az iskola produkálni. Institoris Kálmán rövid beszédben váiaszolt és megnyitottnak jelentette ki a tárlatot. A kiállításon a délelőtt folyamán igen sokan megfordultak.

* Arad és az országos irodalmi szövetség. Arad város tanácsa ma jelentést tett a törvényhatóságnak a felől, hogy a város belépett az országos irodalmi szövetség pártoló tagjainak sorába. Miután ez a tagság nem jár tulságos anyagi megterheléssel, reméljük, hogy a legközelebbi közgyűlésen egyetlen hang sem fog emelkedni a tanács ezen tette ellen, sőt Steiner Jakab sem fog a pótdó nagyságára hivatkozni.

Titkos szocialista gyűlés Aradon.

(A megye szocialistái és az aratás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Aradon egy hete, vagy talán még több ideje szocialista népgyűlés, vagy egyéb hasonló értekezlet a hatóságnak bejelentve nem lett s annak tartásáról se a hatóságok, se mások tudomással nem bírtak. Mindazonáltal tegnap Aradon szocialista gyűlést tartottak. Hogy ez így van, egy fővárosi könyvnyomatos lapértesítő, a Magyar Híradó révén tudjuk meg, a mely az Aradon tartott gyűlésnek részleteit is elmondja. Az említett könyvnyomatosban megjelent közlés így szól:

Az újjászervezett szociáldemokrata párt, mint Aradról jelentik, megyei értekezletet hívott egybe. Aradvárosában. Az értekezletet tegnap meg is tartották. Aradvármegyének 48 községéből 125 küldött jelent meg a megyei kongresszuson, melynek elnöke Vecsery János aradi polgár lett, aki éles szavakban támadta a kormányt s arra hívta fel a munkásnépet, hogy jogait ne hagyja lábba tiporni. Minél jobban tiltják a gyűléseket, annál szaporábban tartanak a hatóságnak be nem jelentendő titkos értekezleteket. Popovits seprősi román szónok az aradmegyei oláhokat szólította fel, hogy békés úton hirdessék a szociáldemokrata tanokat a föld népe közt.

Zádor János világios küldött indítványára az értekezlet kimondta, hogy az aradai szerződéseket csak egységes feltételek mellett kötik meg, s minden községben felszólítják a földbirtokosokat, hogy az aradai feltételek dolgában folytassanak bizottsági tárgyalásokat a munkások megbizottaival. Alló Juon, berzovai román küldött javaslatára elhatározta az értekezlet, hogy a legközelebbi

megyei és képviselő választásokon Arad megyében *önálló szociáldemokrata jelöltek állit*, akiknek megválasztása érdekében minden lehetőséget elkövet. Végül kimondta az értekezlet, hogy központi pártlapjának a Budapesten megjelenő Szabad Szót és a román nyelvű *Vointa Poporului* ismeri el. A tanácskozások reggeltől estig tartottak.

Ha ez a híradás való — és a formája azt látszik bizonyítani, — akkor az aradmegyei szociálisták Aradon *titkos gyűlést* tartottak. A titkos értekezletek tartását egyébként már az ideai kongresszuson hangoztatták s Aradon kezdtek meg. Ebben már a gyülekezési jog legnagyobb barátja is megütközhetik, annál inkább, mert Aradon, ahol a hatóság a szociálisták gyűléseit sohase tiltotta be, titkos gyűlésre szükség nem volt.

A mennyiben a gyűlésre való tudósítás csakugyan megfelel a valóságnak, annak összehívói és rendezői ellen előreláthatóan meg fogják indítani a *bírhágási eljárást*.

Elsülyedt orosz hajó.

(A Bogabyr sátonyra került.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 21.

A mióta a japán hadihajók közül kettő szerencsétlenül járt, a keletázsiai harctérről folyton egymásnak merően ellentmondó hírek jönnek. Ugy látszik, az orosz távirati ügynökségek gyártják ezeket a híradásokat, hogy felültelessék, vagy legalább is félrevezessék velők a világot s potemkin-szerű hangulatot csináljanak azzal az orosz fegyverek dicsőségének. A világ azonban kellő értékére tudja leszállítani ezeket a gyanus sürgönyöket, mert ugy a japánok hadi erőneiről, mint a lomha orosz csapatok ügyetlenségéről az eddig történetek révén alaposan megalkothatta a maga véleményét.

Ma is jöttek ilyen ellentmondó hírek. Egyik sürgöny még mindig a japánok visszavonulásáról beszél, a másik ellenben azt ujságolja, hogy a japán csapatok diadalmasan nyomulnak előre s folyton veszélyeztetik az orosz csapatok utját. Ez az utóbbi híradás látszik valószínűnek.

Kiváló eseménye a mai napnak, hogy a japánok *elsülyesztették a Bogabyr nevű nagy orosz cirkálót*, a mi élénk lelkesedést öntött a japán harcosokba.

Távirataink a következők:

Pétervár, május 21. (Hivatalos.) *Alexejev* tengernagynak a tengerészeti főparancsnokhoz intézett tegnapi távirata következő: A postára bír érkezett hogy 19 óról 20 óra virradó éjjel *Vihóst* ellentengernagy jelentése szerint e hó 15-én reggel három ellenséges páncélos és három cirkáló jelent meg Kelet felől. Mozdulataikat Liaotiesanból és az Aranyhegyről figyelték meg. Miután ez a hajóraj Port Arthur magassát túlhaladta, kelet felé fordult és látszólag csatarendbe állott, a midőn harmadik páncélos-hajó alatt, melynek alakja olyan volt, mint a Fulé, robbanást láttak. A páncélos megállott, jobb oldala felé fordult és élével sülyedni kezdett, közben erős gőzt bocsátva ki magából. Azonnal cirkálók közeledtek hozzá és az Aranyhegyről látni lehetett, hogy bárkákat bocsátottak vízre, mire a páncélos ismét lassanként visszanyerte egyensúlyát és ugy látszott, hogy sérülésébe nem pusztul el. E pillanatban másik három kéményes páncélos-hajó közeledett (olyan alakú mint a *Sikisima*) a robbanás helyéhez, a mint hirtelen központonál akna robbant fel.

Ezután második és pedig olyan robbanás következett, a milyennek annak idején a *Petro-pavlovszk* esett áldozatul. A hajó egy percen belül elsülyedt. A harmadik páncélos-hajó ki ment a nyílt tengerre, míg a cirkáló-hajók a baleset helyén maradtak.

16 torpedónaszádöt küldtem ki avval a rendeléssel, hogy nyugtalanítsák az ellenséget és kedvező pillanatban támadják meg egyenként a hajókat. A Novik cirkáló-hajó is elindult, hogy szükség esetén támogassa a torpedónaszádokat. Ebben a pillanatban öt japán cirkáló-hajó közeledett és összes nagy ágyukból tüzelni kezdtek a torpedónaszádok ellen. Ezek baj nélkül tértek vissza. Ezután eltűnt a páncélos-hajó a cirkálókkal, melyek csatlakoztak az említett események közben megjelent hajóhadhoz. Éjjel szél volt és nagy vihar.

E hó 16-án három torpedónaszád közeledett a katasztrófa helyéhez, mely ellen kiküldtem a Novik cirkáló-hajót. Ecce a torpedónaszádok a nyílt tengerre távoztak. A Kerr-öbölben felrobbant hajó nyilván cirkáló volt, kéménye után ítélve az, a mely a Kerr-öbölben akart horgonyozni. A parti őrség jelentése szerint, azok a torpedónaszádok, a melyek a part-raszállást támogatták, könnyű tűzérőségüktől sérülést szenvedtek.

London, május 21. A *Daily Telegraph*-nak jelentik Mukdenből e hó 19-ről: Erős japán csapat vonul előre Mukden felé ama szándékkal, hogy elvágja az oroszok visszavonulásának utját. Ugyanaz a lap azt jelenti *Niucsvangból*, hogy az oroszok ügyes kerülőt vettek, melylyel a japánok Liaojangtól keletre levő előre tolt állását fenyegetik és *kényszerítik a japániakat Föngvangcsengbe visszavonulni*.

Tienszin, május 21. *Niucsvangból* jelentik: Az oroszok örülnek csapataik eredményeinek, hogy t. i. megakadályozták a japánoknak Föngvangcsengből való előhaladását. Kedvező előjelnek tartották, mert ezt az eredményt a cár születésnapján érték el. Az utolsó hírek szerint a japán Jalu-sereg két hadoszályban vonul előre. Az egyik Haicengre, a másik Liaojangra. Azt hiszik, hogy az oroszok haderejüket összevonva Kiaojiangtól délre ütköztek meg a japánokkal, visszaverték őket és súlyos veszteségeket okoztak nekik.

Niucsvang, május 20. A neséz ágyukat eltávolították az erősségekből és hír szerint Jaicsengbe szállították. Ma tábori tüzérésék érkezett ide. Az oroszok arról biztosítanak, hogy néhány nap múlva 3000 emberük lesz itt. *A japánok elfoglalják a vasutat Vafangtieng felé*. A Niucsvang és Vafangtieng között levő utoncsekély orosz csapatok vannak és kizárólag járőrökből állanak. A vasuti vonal mentén levő távirókat majdnem mind szétépték. Az innen Port-Arthurba vivő katonai táviró működik még, de a japánok hír szerint a feladott táviratokat indukciós készülékek segítségével olvashatják. Az orosz cár születésnapját kiváló ünneppel ülték meg.

Posen, május 29. A „Posen” napilap ma azt írja, hogy a japánok a mandzsuriai orosz hadseregben harcoló lengyel katonához azt a felhívást intézték, hogy lépjenek át ő hozzájuk és harcoljanak együtt a közös ellenség ellen. A lengyel szövégű felhívás egy tokiói nyomdába készült.

Páris, május 20. A *Bogabyr* nevű orosz cirkáló-hajó egy japán hajót üldözve *sikla sátonyra jutott és elsülyedt*. A poruljárt hajó nemrégén készült és 6644 tonnatartalmu volt. A hajó összes legénységét megmen-tették.

A vár átcsatolása Aradhoz.

(A hajóható Maros.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Össze-vissza néhány hete, hogy a Maroson építendő két vashid ügyével kapcsolatosan felvetődött az *aradi vár Arad városához való csatolásának eszméje*, illetve a kincstári tulajdont képező vámterületnek a város által való megváltása. Noha maga az eszme nem egészen új, de a város törvényhatósági bizottsága ezen ügyben foglalkozott vele először. És miután az ügy beláthatatlan óriási fontossággal bír Aradra nézve, megérdemli, hogy már most komolyan foglalkozzunk vele, habár egyelőre még távol jövőben fekszik az az időpont, amikor a vár visszacsatolásának terve megvalósul.

Temesvár városa már megváltotta az ottani kincstári tulajdont képező várat. Ott azonban egészen más szempontok voltak irányadók, mint minálunk. Ott a vár a város főforgalmi vonalába esett, ahol az üzleti élet fluktuációja a legélénkebb, s ahol a forgalom lebonyolításának állandó akadályja a város szabályozásának és szépészeti érdekének állandó nehézsége volt a vár. Emellett a sáncárokban meggyülemlett csapadékok poshadása valóságos malária-fészekké tette Temesvárt, úgy, hogy a vár megváltása elsőrendű városi érdekké vált. A megváltás anyagi oldala ennek dacára sem követelt áldozatot; a kincstár csupán néhány kaszánya, a hadtestparancsnokság részére építendő épületek és raktárak felépítését kérte a várostól, átengedvén ennek fejében a vámterület tulajdonjogát a rajta fekvő épületekkel együtt. A város közepén fekvő telkek és a lerombolt erődítményből származó építőanyagok nagyrészt megtérítették az emelendő épületekkel járó, mintegy *harmadfél millióra* rugó kiadást, s emellett a város megszabadult az egészségügyet veszélyeztető, a város szabályozás és forgalomlebonyolítás utját álló, a várost elcsufító erősségtől.

Ezzel szemben Aradon ugy áll a dolog, hogy a városnak egyelőre belterjes fejlődésre van szüksége. Az új városrészek közül az *Újtelep* még alig van a fejlődés kezdőpontján túl. A vár az üzleti forgalomnak nem esik útjába, egészségügyi és esztetikai érdeket nem veszélyeztet. A jelenben tehát nem lehet érdeke Aradnak, hogy a várat megváltsa. Igaz, hogy nálunk nem lévén hadtestparancsnokság, sokkal olcsóbban juthatnánk az erődítményhez. De ezzel szemben az aradi vár kisebb a volt temesvárinál, úgy, hogy az arány ezzel helyre van ütve. Végeredményben tehát a várnak Aradhoz csatolása a jelenben sem célszerűnek, sem kívánatosnak nem látszik.

Pár rövid esztendő kérdése azonban, hogy az legyen. *Institúris* Kálmán kir. tanácsos polgármester legutóbbi budapesti útja alkalmával ugy értesült az illetékes miniszteriumban, *Kvaszay* miniszteri tanácsostól, hogy noha a Maros szabályozásának kérdése bizonytalan időre levétetett a napirendről, de a *kormány a leghatározottabban tervebe vette, hogy pár év alatt hajóhatóvá teszi Szeged és Arad közt a Marost*. Ezzel a tervvel sokat foglalkozik az aradi folyam-mérnöki hivatal is, ahol állandóan folyik a tervek és költségvetések elkészítése, amelyek alapján a kormány annak idején konkrét javaslatot terjeszthet a törvényhozás elé.

Mihelyt ez a terv elérkezik a megvalósulás első stádiumához (ami két-három esztendő kérdése), amikor a miniszteriumban megkezdik az idevágó törvényjavaslat kidolgozását:

abban a pillanatban Arad elsőrangú gazdasági érdekévé válik a vár megváltása. A Maros hajózhatóvá tétele ugyanis maga után vonja azt, hogy az egész Erdély és Bánát egy részének összes terményei Aradon keresztül fognak az ország szíve felé szállítani. A hajó való szállítás körülbelül fele pénzbe fog kerülni, mint eddig. A vasuton való gabonaszállítás például eddig métermázsánként kilencven fillér fuvarral járt; hajón a szokásos díjtételek szerint ugyanerre a távolságra 50—52 fillért fizetnek egy métermázsá gabonáért. Szóval körülbelül a mostani fuvar felét. Természetesen ez a különbség nagy szállításoknál olyan differenciát tesz ki, amely a Maros hajózhatóvá tétele esetén Erdélynek és Délmagyarországnak óriási többletet jelentene. Kézenfekvő tehát, hogy Arad ezzel egyszerre gabonakereskedelmi központtá, a fenti országok gazdasági lerakódóhelyévé válna.

Ebben az esetben föltétlenül szükség lenne a Marospart azon részére, ahol most a vár fekszik. A városra a megváltás nem róna terhet, de óriási előnyökkel járna. Mindenekelőtt 40—50 ezer métermázsá gabona elraktározására alkalmas elevátort, az alföld első elevátorát. A szegedi gőzhajózási társulattal kötendő szerződés biztosítaná a hajón való szállítás folytonosságát. Szóval Arad elsőrangú gazdasági gócponttá válna, aminek természetes velejárója lenne a városi terhek csökkenése, a lakosság gazdagodása, s ezzel az adózási képesség emelkedése, a forgalom megsokszorozódása, és a város nagyarányú fejlődése.

A vár területét nem mezőgazdasági, de ipari célokra lehet a legcélszerűbben felhasználni. Az aradi gyárak, amelyek most füstökkel és kigőzölgeikkel a város levegőjét rontják, a vár területére helyezve megszűnnének ilyen panaszra jogot adni. A város fejlődése előbb-utóbb úgy is megkövetelné, hogy ezek a gyárak a külvárosba tolassanak ki: ez azonban vajmi keveset használna, mivel a kedvezőtlen szélirány úgy is a városba hozná a füstöt és a rossz szagot. A vár területe felől azonban csak igen ritkán fúj a szél, mivel a szél ugyszóvíván sohasem dél-északi irányu. A dél felé fekvő hegyek erről az oldalról védik a várost a szél ellen. A gyáraknak a vár területére való helyezésével tehát elsősorban egészségügyi érdekünk lenne megóvva; másodsorban centralizált gyárvárosunk lenne; harmadszor ezeknek az ipari vállalatoknak is megkönnyítenék a hajón való szállítás és végül egy, a vámtérületek építendő teherpályaudvarral a város forgalmi érdekei is teljesen ki lennének elégítve, különösen, ha a Marosra építendő két vashíd elkészül.

Ez a perspektíva az, amelynek érdekében Aradváros vezetősége már most foglalkozik a vár idecsatolásával. Noha talán évek kérdése a Maros hajózhatóvá tétele: a város fejlődése már jó előre megkívánja, hogy ne akkor kapkodjunk fűhöz-fához, mikor már körmünkre ég a dolog, hanem már most foglalkozzunk komolyan a vár megváltásának kérdésével.

SPORT.

+ Az aradi turista-egyesület május 29 én (vasárnap) az alábbi program mellett Hodos-Bodrogra rendez kirándulást: Indulás Aradról a „Fehér Kereszt” szállodától reggel 1/7 órakor gyalog séta a Csálla-erdő széléig. Innen kocsin és gyalog egész Ó-Bodrogig, hol csolnakon átkelés a Maroson. Érkezés a hodos-bodrogi zárdahoz délelőtt 9—10 órakor. A zárda, templom és park megtekintése és az Istantiszteleten való részvétel. Délben indulás vissza és csolnakkal átkelve a Maroson, a közeli erdőszak lak mellett az erdőben ebéd. Délután pihenés és játék.

Indulás vissza délután 5 órakor, visszaérkezés Aradra este 7 órakor. Jelentkezni lehet a vezetónél és az egyesület igazgatóságánál (Felső kereskedelmi iskola épületében, földszint balra) május hó 27-éig (péntek) bezárólag. A kocsiköltségek a kocsit használók között fog megosztani. Élelmet mindenképp magával hozzon. Vezetők: *Pareán János, Ritt Gyula.*

Az aradi orsz. tornaünnep. A versenyek első napja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Sávós, egy-, meg kétszinű tornaruháktól, kis sapkákból tarkállanak az utcák. Itt van az ország ereje Aradon: a tornaszok. Az izmos, életkedvet eláruló csoportok szinte üdítő hatással vannak az emberre. Mindegyik csoport nagy tömeg balmulót csábit maga után. Ez a torna diadala.

Ma kezdődtek meg a mérkőzései a Magyarországi Tornaegyesületek Országos Szövetsége és az Aradi Tornaegyesület által rendezett országos tornaversenynek. Ma a kisebb érdekességű része folyt le a dolgoknak. A vonzó, a fényes, az idegizgató, a szemet gyönyörködtető események holnap és holnapután lesznek. A tornaversenyek mellett a főlemelő, benső jelentőséggel bíró ünnepek, aktusok egész sorozata, a melyek mindegyikében ékesen domborodik ki a nemzeti sport nagy hivatása, jelentősége.

Az időjárás kedvező s bár ma egy kis szél izesztgette a rendezőket, valószínű, hogy a versenyek derűs, zavartalan időben folynak le. Színes, kápráztató pünkösdje lesz ez Aradnak: a nyárra erősödő tavaszi ünnepen az Erőnek glóriás napja.

A mai eseményekről, valamint programról a következő tudósítást adjuk:

A vendégek érkezése.

Lobogódszben van a város. Hirdeti messziről már az ideérkezőknek, hogy Aradvárosának is ünnepe van. Szép, lélekemelő ünnepe. Megérti a magyar tornászok szíve dobbanását s velük örül, ünnepel.

Az ország minden részéből idesereglett tornászok legnagyobb része ma este érkezett Aradra. A lóvasuti kocsik megrakva tornászokkal vonultak a városon keresztül. Tüzes magyar dallal ajkukon jöttek e városba, melynek rögét vértanuk vére szentelte meg.

Üdvözljük őket, magyar ifjakat, városunk falai között, kik a magyar nemzet mai országos ünnepén a tornajátékban való férfias viselkedésükkel a magyar névnek ismét dicsőséget fognak szerezni.

Piros pünkösd hajnalán, trombita harsogás és dobpergés zaja fogja felverni az utcákat. Mint győzedelmes hadsereg, lengő zászlóval száz és száz tornászember tömörül egy táborba. Csupa pezsdülő erő, Magyarország sokat ígérő reménységének egy része, kik nemes versenyben most még csak egymással mérkőznek össze, de karjuk acélosságát, ha kell, a hazáért is próbára tudják tenni.

Tarka dresszekben, színes siphékban már ma csoportosan tüntek fel a korzón, ruganyos járásukkal, csillogó szemeikkel életkedvet hozva közibünk.

A legőszintébb örömmel tölt el minket az, hogy Aradváros közönsége átérzi ennek az ünnepnek nagy jelentőségét.

Ki lesz ügyesebb? A haza melyik vidéke ringatta a legkülönb legényeket? — Ez csak

a két ünnepnapon fog eldőlni. Akik győzelmet fognak aratni, azok hirtelen be fogja járni az országot, győzelmük örömet fog okozni szülővárosukban. Itt bizonyosságát fogják adni, hogy a magyar nemzet fiai nem satayultak el, hanem ép oly erősek, mint amilyenek a magyarok mindenkoron voltak.

A miniszter képviselőjének fogadtatása.

Az országos ünnepély védnöke, *Berzeviczy Albert* közoktatásügyi miniszter nem jöhetett le, de lejtött helyette *Molnár Viktor* miniszteri tanácsos, a kultuszminisztérium legkimagaslóbb vezetője s lejtött *Teleky Sándor* gróf is, az Országos Tornaszövetség elnöke.

Ma este 7 órakor a gyorsvonattal érkeztek meg. A vasutnál ünnepélyesen küldöttségileg fogadták őket *Urbán Iván* főispán, az országos tornaünnepélyt rendező Aradi Tornaegyesület elnöke, *Institoris Kálmán* kir. tanácsos, polgármester, *Steinitzer Pál* dr., az Aradi Tornaegyesület alelnöke, *Isser Károly*, továbbá *Burián János* és *Boros Vida* középiskolai igazgatók, *Csák Cirják* minorita rendfőnök, *Jász Géza*, a szövetség titkára, *Nagy Sándor* titkár-művezető stb.

Molnár Viktor dr. miniszteri tanácsos és *Teleky Sándor* gróf társaságában érkeztek le Aradra *Csödler János* dr., a szövetség alelnöke és *Kollár Lajos* dr., a budapesti (budai) tornaegyesület alelnöke.

Urbán Iván főispán üdvözölte a vendégeket, majd rövid szavakban *Institoris Kálmán* kir. tanácsos polgármester, Arad szab. kir. város nevében. Az ünnepély kimagasló vendégel tiszteletére banket volt.

Az előmérkőzések.

A mai nap az elő és osztályozómérkőzések napja volt. Délelőtt a fűleslabda játékosoké, a délután a footballozóké. A mai napnak legérdekesebb eseménye az *eperjesiek* fényes győzelme.

A versenybírói tisztet a fűleslabda játéknál *Isser Károly*, *Pethő Ferenc* és *Tóth István* töltötték be.

A fűleslabda előmérkőzések elseje volt az *Eperjesi torna és vívóegylet* mérkőzése a *budapesti egyetemi atlétikai klubbal*. Az eperjesiek bámulatos ügyesen játszottak. Eredmény: 11—0 az eperjesiek javára.

Ezután a *magyar-óvári gazdasági akadémia* atlétikai klubja és az *Aradi* tornaegyesület állt ki a porondra. Az aradi csapatban ügyességével különösen *Sándor Zsigmond* tűnt ki, a ki többször dobta át a lapdát az ellentábor kapuján. Eredmény: 4—0 az aradiak javára. Az aradiak ezen győzelmük folytán hétfőn a döntő küzdelembe kerülnek.

Az előmérkőzéseket a *Budapesti Tornaklub* és a *III. ker. torna- és vívóegyesület* fejezték be. Mindkét részen erős játékosok voltak. Eredmény: 5—1 a III. kerületiek javára.

Ezekután következett az osztályozó mérkőzés.

Az *eperjesiek* csapata és az előmérkőzésben győztes *III. kerületiek* állottak egymással szemben. Itt megjegyezni kívánjuk, hogy az eperjesiek gyönyörűen dolgoztak. Játékukat higgadság jellemzi. Ahová a lapda repült, az eperjesiek ott voltak. Különösen kitűnt közöttük *Hajdu Bertalan*. Távdobásaival kihozza a lapdát a második mezőnyre, a mi fél győzelmet jelent. Eredmény 12—0 az eperjesiek javára.

Hétfőn fűleslabda döntő mérkőzés lesz *Eperjes* és *Arad* között. Ha *Eperjes* megveri *Aradot*, akkor *Aradnak* kell játszani a *III. kerülettel* a második helyért.

Délután érdekes *football* mérkőzés volt a

budapesti tornaklub és a budapesti posta és távíró hivatalok sportegylete között. Az első félidőben már látható volt, hogy itt egyforma erők küzdenek. A második félidő is eltelet, anélkül, hogy valamelyik rész goalt tudott volna csinálni. A postások kapujánál kevés dolog akadt, a küzdelem többnyire a budapesti tornaklub mezőnyén folyt. Izsák László kapus több goalt bravúrban védett ki.

A szövetség versenyszabályai előírják, hogy eldöntetlenség esetén tovább folytatassák a küzdelem kétszer 5 percre, ha ezalatt sem volna eredmény, akkor mindaddig folyik a játék, míg valamelyik rész goalt nem lő. Kiállt tehát újra a két csapat, a kétszer öt perc is eltelet, eredmény semmi. Végre röviddel ezután Blaszák Ferenc, jobb szélső csatárnak sikerült a labdát átrugni a postások kapuján. Eredmény: 1-0, a budapesti tornaklub javára.

Holnap, vasárnap délután labdarugó döntő mérkőzés lesz a budapesti tornaklub és a budapesti egyetemi atlétikai klub között.

Az ünnepély programja.

Az ünnepély nagyszabású programjából a nagyközönséget legelőképen a következők érdeklílik:

1. Az országos főversenyek. Kettő lesz és pedig: vasárnap délután 3 órákor, hétfőn délután 3 órákor.

Mindkét főünnepélyt a waggongyár melletti téren tartják; mindkét főünnepélyre a jegyek itt, a versenyférfi pénztárnál válthatók.

Figyelmeztetjük a közönséget, hogy a falragaszokon kitüntetett helyárakat lényegesen leszállították. Most az ünnepély minden egyes napjára a következő helyárak vannak érvényben: A középben: I. sor 5 kor., II. sor 8 kor., III. és IV. sor 2 kor., V. sor 1 kor., Az oldalokon: I. sor 3 kor., II. sor 2 kor., III. IV. és V. sor 1 korona. Allohely 60 fillér, diákjegy 40 fillér.

2. Országos vívóakadémia. Ez vasárnap este 8 órákor a nyári színházban tartatik s azon Magyarország legnevesebb mesterei és amatőrjei mérkőznek. A jegyek erre vasárnap délelőtt még a téli színház pénztáránál, este pedig a nyári színház pénztáránál válthatók. Ennek helyérel a nyári színház rendes helyérel.

3.) A vértanú-szobor megkoszorúzása.

Pünkösd hétfőjén délelőtt 11 órákor a Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége valamint az Aradra érkezett összes tornaegyesületek megkoszorúzzák a vértanú szobrát. Ennek programja a következő:

Az összes tornaegyesületek május 22-án délelőtt 10 órákor a városház előtti téren gyűlekeznek és onnan zászlóik alatt az Andrásy-tér és Atzél Péter utcán keresztül a vértanú szoborhoz vonulnak. Ott a waggongyári dalkör zenekisérete mellett elénekli a Hymnuszt. Ezután Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő, a megjelent tornászokhoz Aradváros polgársága nevében üdvözlő beszédet tart, mely után a Tornaszövetség nevében Teleky Sándor gróf elnök és az összes tornaegyesületek elnökei koszorút helyeznek a szoborra. Az ünnepély befejezéseül a dalkör a Szózat-ot énekl.

Az egész ünnepség lefolyásának részletes sorrendje a következő:

Pünkösd vasárnapja.

Délelőtt:

8-10 óráig: torna és atlétikai előmérkőzések és a mintacsapatok versenytornázása a Verseny-díjért a versenypályán. Ehhez 40 filléres tréningjegyek adatnak ki.

9 órákor: a városháza dísztermében az Aradi Tornaegyesület 25-éves fennállásának emlé-

kére díszközgyűlés és ezután ugyanitt a VII. szövetségi rendes közgyűlés.

10-12 óráig az Aradi Tornaegyesület új zászlójának felavatása a Szentháromság-szobor előtt a következő sorrend szerint:

- A Hymnus eléneklése zenekisérettel.
- A zászlót felszenteli Kun László dr. apátkanonok.
- Szögek beverése.
- Az Aradi Tornaegyesület új zászlójának megkoszorúzása a Magyarországi Tornaegyesületek Szövetsége által és annak ünnepélyes átadása.
- A Szózat eléneklése zenekisérettel.

Délután:

2 órákor: Gyülekezés a liceum előtti torna- és játszótéren zászlókkal, jelzőtáblákkal, teljes díszben.

Kivonulás az ünnepély színhelyére zenészővel, zászlókkal, jelzőtáblákkal, teljes díszben a Jókai-téren, Eötvös-utcán, a Szabadság-téren, az Atzél Péter-utcán, Andrásy-uton, József főherceg uton, Boros Béni-téren a Városligeten keresztül a versenytérre.

Felvonulás és az egyesületek üdvözlése.

3 órákor: Főünnepély a versenytéren. Itt megkoszorúzzák a Magyarországi tornaegyletek szövetségének zászlóját s azt ünnepélyesen átadják az Aradi Tornaegyesületnek.

Az összes résztvevő egyesületek zászlóinak megkoszorúzása Aradváros felkért koszorúzó-hölgyel által.

Az összes tornászok eléneklik a Hymnuszt zenekisérettel.

4 órákor: Szabadgyakorlatok súlyzóval.

4 1/2 órákor: Általános szertornázás.

5 órákor: Szövetségi összetett főverseny a népies gyakorlatokból: 200 méteres síkfutás, díszkoszvetés, magasugrás földről. Az előmérkőzésben a három első helyre helyezett futása, háromszori dobása és magasugrása.

5 1/2 órákor: Kötélhuzás. (Csapatverseny hat tornászszal.)

5 3/4 órákor: 100 méteres síkfutás. (Döntő futam.)

6 órákor: Labdarugó futball döntő mérkőzés.

8 órákor: a nyári színházban vívóakadémia, ennek keretében buzogánygyakorlat és birkózás.

9 1/2 órákor: A városligeti nagyterembenzártkörű tornabál a zászlóánya, a koszorú és koszorúzó hölgyek és Aradváros hölgyeinek tiszteletére.

Pünkösd hétfőjén.

Délelőtt:

7 1/2 órákor: a versenytéren súlylökés távolba, 8 1/2 órákor gergelydobás távolba (mindkettőnél székesfővárosiak kizárásával.)

9 órákor: szövetségi összetett főverseny szereken és pedig az előirt gyakorlatok a magas nyújtón, korlátan és lovon (széltében.)

10 1/2 órákor: magas ugrás mint csapatverseny.

11 órákor: a 18 vértanú szobrát megkoszorúzzák az összes egyesületek.

Délután:

2 órákor: Gyülekezés a liceumi előtti torna- és játszótéren zászlókkal, jelzőtáblákkal, teljes díszben. Felvonulás oszlopokba.

3 órákor: Főünnepély a versenytéren. A Hymnus eléneklése zenekisérettel mellett. Szabadgyakorlatok súlyzóval.

3 1/2 órákor: Szövetségi összetett főverseny szereken: (Folytatás.) Szabadon választott gyakorlatok a magas nyújtón, korlátan, lovon széltében. Lovon hosszában álló átuhrás.

4 órákor 402.5 méteres gátfutás. Döntő futam.

4 óra 10 perckor: A szövetség igazgatósága által kiválasztott mintacsapat tornázása nyújtón a Vetsey-díjért.

4 1/2 órákor: Budapest magasba.

5 órákor: Fülés-labda döntő mérkőzés.

Este 8 órákor: Társas vacsora és ajándékozás a Fehér Kereszt szálló téli kertjében.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi ltr. jótékony ndegylet az ltr. hilközség tanácstermében május hó 25-én délután 4 órákor tartja évi rendes közgyűlését. Targysorozat: 1. Rosenberg Lipót főjegyző jelentése az 1903. igazgatási évről, visszapillantással az egylet 1894-1904. évi működésére. 2. A népkönyv-bizottság jelentése az 1903-1904. évről. 3. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 4. Esztleges egyéb indítványok. 5. Számvizsgáló- és jegyzőkönyv-hitelesítő bizottság kijelölése.

(*) Az Élőrozsafűzér ima önségélyző társulat folyó hó 23-án d. u. 8 órákor rendkívüli tiszújító közgyűlést tart, melyre a tagokat ez uton is meghívja az elnökség.

Pogházra ítelt képviselő.

(Veselovszky — az állam konstján.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 21.

A magyar országgyűlés egyik hírhedt alakja: Veselovszky Ferenc tót nemzetiségi képviselő, a pozsonyi királyi ítélőtábla jóvoltából még sem usza meg büntetlenül azt az arcátlan merészséget, hogy meggyalázta a magyarságot és nyíltan izgatott panszláv atyafiai közt ellenünk. A tábla ma egy évi államfogházatot és tetemes pénzbírságot huzott rá.

A képviselő ur tehát be fog vonulni az uri börtönbe és egy esztendő tartamára megszabadul tőle a parlament. Sajnos, hogy nem örökre. De ami késik, nem mulik. Lehetetlen, hogy a notórius izgató, ki lépten-nyomon kikel a magyar állam, a magyar nemzet és a magyar haza ellen: azon kiválasztottak közt foglaljon helyet, kik az ország sorsát intézik s annak törvényt hoznak. Ez az ur nem oda való. Ki kell onnét dobni, ha a büntetés kiállása után visszamerészkednék.

Veselovszky ügye régóta huzódik már. Amikor bebizonyosodott róla, hogy a szanicei kerületben — amelyet elég szomorú, hogy képvisel — a magyar nemzet ellen izgat és izgatott már a programbeszédje elmondása alkalmával: kikérték a Háztól s a mentelmi bizottság az ügyészség beadványára szó nélkül ki is adta.

A nyitrai ügyészség folytatta le ellene a vizsgálatot s mikor az ügye végtárgyalásra került, az ottani törvényszék általános meglepetésre fölmentő ítéletet hozott.

Felebbezés folytán ma a pozsonyi kir. tábla foglalkozott Veselovszky dolgaival. A tábla Veselovszkyt a magyar nemzet elleni izgatásban vétkesnek találta és megsemmisítvén a nyitrai törvényszék felmentő ítéletét, a vádlottat egy évi államfogházatra, ezer korona pénzbüntetésre és 1500 korona perköltés megtérítésére ítélte.

Veselovszky semmiségi panaszt jelentett be. Hisszük, hogy ezt a kuria el fogja utasítani.

HÉT ESEMÉNYEIBŐL.

Arad, május 21.

Ezen a héten a tornászok vas ökökkel és izmos könyökökkel háttérbe szorítottak minden más eseményt. Valóban csodálatos, hogy a „Hacsuze” és a „Josino” japán hajóknak mint volt kedvök ebben az időben elsüllyedni, amikor minden érdeklődést a torna-verseny foglalt le magának. Lám, az öreg „Petropavlovszk” mennyivel jobb időt választott magának.

Miután pedig ezen a héten minden tényleges és tartalékos aradi újságíró az az előléptetés ért, hogy Művezető I. Nagy Sándor őt a torna-verseny sajtó-ügyi bizottság tagjává léptette elő: e sorok írója, a kit hasonló címadományozás ért, indítatva érzi magát, hogy ebben a rovatban szintén a torna-versenyvel foglalkozzék.

A torna-verseny plakátjai után, szabadon közreadjuk a város jeles célfutójának: Domány Józsefnek képét. Ezuttal nem a kereskedelmi tanácsosi cím elől fut, hanem a városi közgyűlésre, abban a reményben: hátha van még kilátás arra, hogy a vas-híd a hajó utca végére kerülhet. Hiszen már ez a két fogalom: a hajó és a híd annyira együvé tartoznak... Hanem elkésve jutott a starthoz, s a hid-ügyből neki nem maradt egyéb, mint a visszavonulás aranyhidja.

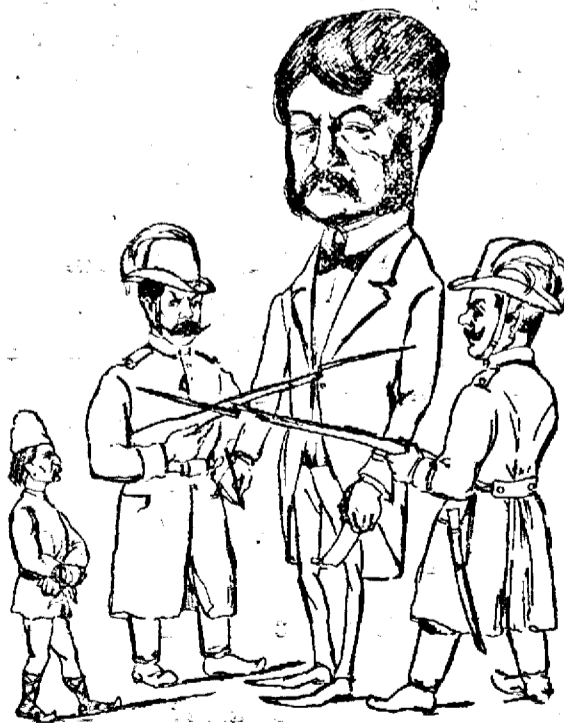
Lovas herold áll a babérrért küzdő bajnok előtt. Hogy minek dicsőségét fujja, elárulja a zászlójára festett, szent jelvény. E jelben akart győzni Andy

ar, a kereskedelmi miniszternek nyugalmazott, de minden rendű lovasutiaknak még aktív tanácsosa. És hogy a tanácsosok oly rokon lelkek: lehet e csodálni, hogy a másik tanácsos, aki a nyeregben ül, oly hiva a volt miniszternek? És ez az a torna-verseny, amely — amint Eötvös mondaná — hét éve folyik és ma sincs vége. Mert a díja: lovasuti koncesszió.

A publikum, a mikor az erősen dekolletált torna-bajnokok plasztikus izmait: nézi bizonyára sovár irigység száll a szívébe. Ej, ha az ember valamilyen módon vehetne néhány oly bicepset, mint aminkkel például az új Toldi Miklós: Láng Oszkár ékeskedik. Pedig ez nem lehetetlen. Opre Péter dr., az izomerő fölépítésének mestere, a maga kurájával csinál ily izmokat. Ha például egy olyan testalkatú ember, mint Bedő Árpád, ma járnai kezdene hozzá: a következő évi torna-versenyen ő vihetné el a gerelydobás első díját. És ez az, a mi a torna-verseny alkalmával Opre Pétert és az ő izomfejlesztési rendszerét aktuálisá teszi.

Az utolsó kép pedig arról a kedélyes torna-versenyéről (ököl-vívás és verseny-dögönyözés) való, a melyet az elmúlt vasárnap rendezett a mikalakai sportkedvelő ifjuság. A mikor az aradi kir. ügyészség vezetője, Meszlényi Antal dr. a helyszínen megjelent, hogy a bajnokság fölött döntsön.

A szebb forma kedvéért ily tabló keretében végezte hivatalos funkcióját. Két csendőr állott mellé, a kiknél azonban a hosszúra nyúlt ügyész magasan kiemelkedett, úgy hogy az ő rá vigyázó csendőrök csak azt konstataáltak:

— Derékon alul meg van még az ügyész ar, az bizonyos, de hogy derékon fölül meg van-e még, azt csak a jó isten tudja?...

Arad új huszárjai.

(Erdélyi trónörökös mint Edvárd huszár.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Mint minden lovasezrednek, szép és érdekes története van az Edvárd angol király nevét viselő 12. számú cs. és kir. huszárezrednek is, mely csak nemrégiben került Aradra a Hadik-huszárok helyébe.

A mennyire nehéz szívvel engedte el Arad polgársága a Hadik-huszárokat, annyira szívesen fogadja az idegenből hazatérő Edvárd-huszárokat, akik, mint ezt maguk kijelentették, igazi örömmel jöttek Aradra — hazá. Mert bármilyen szép, modern és élénk a lengyel főváros, mely az Edvárd-huszárezred legutóbbi stációja volt, mégis idegenek között voltak, s megváltás volt a jó magyar fiukra, hogy ide, magyarok közé jehettek.

Nemcsak a tisztikaron, de a legénységen is meglátszik a változás kedvező hatása. A legények már nem énekliek a keserves, bufelejítő nótákat, napjalk vigabbak, arcuk derült és a kedélyük is felvidült.

Az ezredcsere Arad társadalmi életében is változást jelent. A tisztikar tagjai ugyanis elhatározták, hogy részt fognak venni a társaságok életében. Céljuk az, hogy a polgársággal egymást megértve, kellemessé tegyék napjalkat.

Érdekesnek tartottuk, hogy ennek az ezrednek, mely hosszú ideig Arad város területén fog állomásozni, megismeressük röviden a történetét.

Az ezredet 1800 ban, a nemesi inszurrekció idejében alakította Hertelendy Gábor, a híres ezredes, akinek patgog iskoláját ma is tanulják a gyerekek az elemi iskolákban. A jász-kun- és hajdu-kerületekből toborzódott az ezred legénysége, és még ma is arról a vidékről, Heves és Borsod megyéről egészíti ki magát. A jász-kun-hajdu kerületek az ezredet hűségük jeléül II. Ferenc királynak ajánlották fel s kötelezték magukat, hogy örök időközön át fentartják. A király az ajánlatot elfogadta és ennek jeléül az ezred tulajdonosává József főherceget. Magyarország nádorát nevezte oly hozzáadással, hogy az ezred „nádor-huszárok” nevet köteles viselni. A nádor-huszárok akkori egyenruhája volt: fekete csákó, buzavirágkék dolmány és nadrág, fehér gombok.

A fölkelésereg feloszlása után Sopron és Pozsony megyékben állomásozott és a tűzpróbán 1850-ben ment keresztül. Napoleon ekkor kezdte meghódítani a világot s Ausztria is belépett a hatalmas császár elleni koalícióba. A francia seregek Spanyolországban bajlódtak s Ausztria alkalmasnak találta az időt, hogy üssön egyet a francia hatalmasságon. Bernadotte, Mac Mahon és Murat jöttek a Németország felé megindult armádiával szemben, melynek első sorában haladt a nádor-huszárok ifjú ezrede. Ebben a hadjáratban tíz csatában vett részt az ezred, Günzburg, Ulm, Neresheim, Eschenau mindmegannyi diadalnak helye. Legkeményebb volt a neresheimi ütközet, ahol Hertelendy orosz-lánbátorsággal vezette huszárjait Marat gyilkoló ágyai ellen.

Ugyanebben az évben Olaszországban, Castelle Franconál és Velencében harcolt a Nádor-huszárezred. Összesen 269 ember volt az ezred vesztesége, halottakban, sebesültekben és foglyokban. Három év múlva Hertelendy a király előléptette brigadéroszá és helyébe Csanády József alezredesét nevezte ki az ezred parancsnokává. Nemsokára Lengyelországba került az ezred új állomáshelyére, Rzesowba. Néhány hónap múlva ismét hercba indultak Napoleon ellen. A Nádor-huszárok Moszkva város ellen voltak kiküldve. Raszim, Czerwinski, Jedlinko, Grabow és egyéb orosz-lengyel városokká tanult a nádor-huszárok haditetteinek. Ebben a hadjáratban 18 ütközetnek voltak részei. Ugyancsak Napoleon ellen küzdöttek a nádor-huszárok 1813-ban Drezda és Lipcse tájékán összesen 16 ütközetben. Ekkor már Illésy Sándor volt az ezredparancsnok. Harcoltak még a következő

évben Franciaországban. részt vettek 1821-ben a novarrai csatában, melyben összes veszteségük két könnyű sebesült volt. 1848-ban Csehországban a polgárfelkelés ellen, 1859-ben Olaszországban Vogheránál, Solferinonál, Rivaltánál, részt vettek továbbá Benedek alatt a poroszok elleni csatában és Königrätznél 59 ember volt a veszteségük.

Illéssy után 1815-ben Hoditz gróf, majd Serbeloni gróf, Edelsbacher Mátyás, Szerellem Antal, Teleky Ádám gróf, Kisfaludy János, Dömötöri Németh József, Ripp Károly, Bosits Miklós, Nagy Imre, Koller Sándor báró, Bombelles gróf, Zichy Béla gróf, Soltyk gróf, Börtling James, Marburg báró és 1896-ban Windischgrätz József herceg voltak az ezredparancsnokok: Duka Konstantin, Wallisz gróf, Anderle Róbert, Thomka Emil, 1899-évé pedig *Belnay* János ezredes, aki ma is parancsnokja az ezrednek.

A legelső ezredtulajdonos József nádor, az utóda a fia, István nádor volt, míg 1850-ben Haller gróf, 1875-ben Fratricsevics altábornagy, 1888-ban pedig Edvárd walesi herceg, a jelenlegi angol király lett az ezred tulajdonosa.

Az ezred 1901-ben ünnepelte meg fennállásának 100. évfordulóját.

Az ezred történetéből a következő érdekesebb apróságok érdemesek a megemlékezésre:

A szabadság harc alatt, mikor az ezred Prága ellen küzdött, megváltoztatták a megszólítási formát. „*Kend*” helyett ezentúl a káplárokhoz „*magá*”-t kellett mondani, 1867-ben pedig az összes legénységet ez a megszólítás illette.

Az ezred újabb történetének legkiválóbb eseménye az, hogy boldogult *Rudolf* trónörökös 1876-ban katonai kiképzés végett az ezredhez diszponálta a királyt.

A trónörökös rajongásig szerették az ezrednél és csaknem sirtak az öreg huszárok, mikor a trónörökös tanulmányait befejezve, elhagyta az ezredet.

Bérmálás Aradon.

(Németh püspök fogadtatása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 21.

Érős napjai lesznek egy hét múlva az aradi minorita-rendháznak. Megkezdődik a bérmálás, ezt megelőzőleg pedig az összes konfirmálandókata gyónás és áldozás szentségében fogja részesíteni a minorita papság. A jövő héten tehát nagyon el lesznek foglalva a minorita atyák, szentháromság vasárnapján pedig *Németh* József főszentelt püspöknek kezdődik a nagy és nehéz munkája. Hogy nagy és nehéz munkája lesz a püspöknek, arról tanuskodik az eddig jelentkezett bérmálandók óriási száma, melyből arra lehet következtetni, hogy a bérmáló püspök semmi esetre sem fog elkészülni a bérmálással két nap alatt, hanem előreláthatólag négy-öt napot fog igénybe venni a szentség kiosztása.

A jelentkezők száma a mai napig már meghaladta a 3500-at; de igen valószínű, hogy ez a szám meg fog nőni a kétszeresére. Érdekes, hogy nagyon sok vidéki is jelentkezett a bérmálásra. Nemcsak Aradmegyéből, de Csanád-, Békés-, Temes- és Torontálmegyéből is számosan jelentkeztek. Az Aradi Tornaezred ünnepélye után tehát nagy idegenforgalmat fog magával hozni a bérmálás.

Tekintve a bérmálandók nagy számát, nem lehetetlen, hogy *Németh* József felszentelt püspökön kívül *Desseffy* Sándor megyés püspök is eljön bérmálni, hogy megossza *Németh* püspökkel a nehéz munkát. Ez azonban még nem bizonyos, s tisztán attól függ, hogy *Desseffy* állandó gyengékedése nem akadályozza-e a megjelenségben.

Németh püspök a bérmálást megelőző szombaton délután négy órakor érkezik meg Temesvárról Aradra. A pályaudvaron *Osák* Cyrják dr. rendfőnök fogja fogadni, a Szentháromság szobor előtt felállított sátor alatt pedig a rend ösz-

szes tagjai részesítik a püspököt ünnepélyes fogadtatásban.

Maga a bérmálás vasárnap reggel, a nyolc órakor tartandó mise befejeztével kezdődik meg.

Már az első napon, amikor a felnőttek bérmálása kezdődik, előreláthatólag annyian lesznek, hogy egy részének nem is igen lesz helye a templomban. Ezért a rendház úgy határozott, hogy szép, derűs idő esetén a püspök az utcán folytatja a bérmálást, mely minden nap déli egy óra tájt ér véget.

A csásodik napon az ifjuság konfirmációja következik. A többi napokon felváltva kerülnek sorra felnőttek és fiatalok.

Az ország legügyesebb tornászai.

Aktuális igazságok.

Arad, május 21.

Isten hozta önöket derék tornász urak a vértanúk városába, ahol mint látják, a házak vajmi gyengén usznak zászlódszben, a vonatnál nem várta önöket se a főispán, se a polgármester, s ahol az élet olyan hétköznapi ma is, mint volt akkor, mikor önök még odahaza dolgoztak a csendes burókban, vagy rudmászta Budapest, lapdarugtak Egerben és szertornászta Pécsen, Nagyváradon, Debrecenben.

Arad nem igen szokott ünnepelni. Mi aradiak szeretünk panaszkodni, hogy idegenek nem látogatnak el hozzánk; szeretjük ütni, szidni a kormányt és minden földi hatalmat, hogy nem segítenek elevenebbé, zajosabbá tenni a város életét: ha pedig aztán valami véletlen következtében idevetődik hozzánk néhány száz idegen, s pár napig Arad felé fordul az ország figyelve, akkor felöltjük a legközönyösebb képünket, előkelő lépésekkel mérjük végig az utcát, s aggodó gondossággal vigyázunk, hogy észre ne vegyék a vendégek, mennyire szokatlan nekünk ez az idegenforgalom. A nagy buzgalomban aztán olyan hidegek tudunk lenni, hogy arcunk láttára lefagynak a gyümölcsök virágai.

No a tornászok meg éppenséggel nem fognak felmelegíteni bennünket. Mert amit ők produkálnak, abban mester és bajnok itt Aradon minden ember.

Az élet nálunk egy örökös *díjbirkózás*. Vannak gyakorlottabb és vannak tapasztalatlanabb birkózók. Az előbbiekből alakult a bankbetevők, a háziurak, a nagyrésztvényesek, az utóbbiakból a váltótárca-gyárosok, a hitelbe vásárlók, a korszóncifrákódók és az alperesek széleskörű társadalma. A díjbirkózás tehát nekünk aradiaknak sem nem új, sem nem érdekes, sem nem esemény.

Vagy ott van a két napos program egy másik száma, mely a gyorslábú embereknek szól. Ez szintén nem izgat bennünket. Aradon az év minden szakában állandó *versenyfutás* folyik a gazdagok kegye után. Vannak favorit futók és vannak outsider futók. Amazok a legtöbb verseny alkalmával elsőnek érnek a célhoz, emezekben pedig csak az igyekezet van meg, s mivel ritkán győznek, tehát folytonosan irigy szemmel néznek gyorsabb lábú kollégáikra. A versenyfutás nálunk nem imponal.

De menetünk tovább is. Aradon nem ismernek tekintélyeket. Aki az átlagon fölül akar emelkedni, azt, ha másképp nem megy, kötéllel is visszahúzzák. Ennek az örökös *kötélhúzásnak* köszönhetjük, hogy közügyeink olyan elhanyagolt állapotban vannak, s hogy képviselőválasztások idején idegenbe járunk jelöltet vadászni.

Avagy van-e város a világon, ahol egy kis koncert többen csuszna-másznak, mint Aradon? Vagy hol követ el a városi tanács több *bakugrást*, mint nálunk? Hol usznak többen az árral? S akire ráuntak, hol *rugják* ki lapdaként gyorsabban, mint nálunk?

Ez már így van, ezen változtatni nem lehet.

Hanem azért tudna ünnepelni Arad városa is. Hanem azért volna rá mód, hogy tetőtől-alpig lobogódszbe öltöztetnénk házainkat; hogy zeneszóval vonulnánk ki a pályaudvarhoz: hogy főispán, polgármester, szabadelvű pártelnök, hitközségek előjárói, egyletek, dalárják és fehérruhás hajadonok üdvözöljék a vendégeket, akiknek virágot szóránk utjukba, és megbámulnók őket, mint a földön járó csodákat.

Ez pedig akkor következne ne, ha egyszer olyan emberek jönnének közénk, akik nem értenek se a díjbirkózáshoz, se a versenyfutáshoz, se a kötélhúzáshoz, akiknek férfias önérzete tiltja a mászást, akik nem usznak, nem bakugranak, nem lapdaragnak és nem bukfenecznek.

Ezeket aztán nemcsak hogy ünnepélyesen fogadnánk, de itt is tartanók az idők végéig. Ami azonban lehet, hogy csak pár hónapot jelentene, mert ez alatt az idő alatt alighanem rájuk ragadnánk a mi derék erényeink, s lennének ők is, amik mi vagyunk: benszült aradiak horpadt mellel is, vézna testtel is — az ország legügyesebb tornászai.

***

Egy félbemaradt előadás.

(Vitaliani utolsó vendéglátéka.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 21.

Italia *Vitaliani*, a világhíres olasz színművész vendéglátékainak keretébe ma egy oly este illeszkedett, a mely aligha szerepelt az ő babérok és hódolatokkal teli pályáján.

Viszont, az aradi nyári szinkörben is ma este oly esemény történt, a minőt csak régi időkbe visszamenve, hosszas kutatás után lehetne fölfedezni az aradi színészet történetében.

Ez a két jelenség egy tényben egyesül. Vitaliani utolsó aradi vendéglátékát nem tartatták meg — a pártolás hiánya miatt . . .

Kissé szelidebb formát adtak a dolognak. Lemorzolták az *első felvonást*. Tizenhat-tizen-nyolc ember előtt, a legrémesebb üres házban játszotta Vitaliani társulata Stuart Mária históriáját. Vannak színházi fókák, akik azt mondják, hogy ilyen üres ház csak a mesék világába tartozott eddig. Az *első felvonás* után a függöny elé állott *Gonda* László, a színház pénztárosa és rezignáltan jelentette:

— Italia *Vitaliani* *váratlan rosszullesése* miatt az előadás nem folytatható. A jegyek ára a közönségnek a pénztárnál visszafizetetik . . .

Mikor azt mondta: „közönség”, a tizenhatok egyike mosolygott. Miúta azt, a párembert, a ki a színházban volt, közönségnek lehetett volna nevezni. A közönség kimeft. A pénztárnál *tizennégyen* kérték vissza a pénzüket. A többi valószínűleg szabadjegyes volt.

A félbemaradt előadás után, a színészek is elmentek, a színházban eloltották a lámpákat. Kilenc órakor, néhány érdeklődő, a ki a szinkör tájékára ment, csak egy cirkáló rendőrt talált ott. Az újságolta tréfásan:

— Megbukott a színház . . .

A színház hála Istennek nem bukott meg, hanem az esemény elég kellegetlen nemcsak Vitalianinak, de Aradnak is. Miután Vitaliani elvitázhatatlanul nagy művész, résztelve írjuk le a közönyösséget, a mely iránta megnyilatkozott. Bizonyára a szezon az oka, a mely nem kíván *Fedorákat* és *Stuart Mária*kat, hanem valami „könnyebbet”. Mert ugyanakkor, a mikor a nyári szinkörben a Vitaliani-vendéglátékot a *staggione* nem tarthatta meg, kétszáz lépéssel odébb, a *cirkusz*, a hol díjbirkózásokon izgul a publikum, tömve volt.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi szerb iskola növendékei holnap tartják majálisukat. A gyermekek reggel kilenc óra között mennek a családi erdőbe, ahol kedves szórakozások között töltik a napot. A majális az iskola tanítója, Kovács Mihály rendezte.

= Az Aradi szabómunkások május hó 29 én vasárnap az e célra most újonnan berendezett Amerika-mulató helyiségében a szakcsoporthoz pénztára javára egy hírneves zenekar közreműködésével táncokkal egybekötött népünnepélyt rendeznek.

(=) A világi polgári kör minden tekintetben sikerült táncestélyt rendezett folyó hó 15-én, a „Mátyás királyhoz“ címzett szállodában, amelyen kitűnő hangulatban maradtak együtt a vendégek, egész a reggel órákig. Az estély tiszta jövedelmét a kör könyvtárának gyarapítására fordítják. A mulatságon a következő hölgyek voltak jelen:

Asszonyok: Herling Györgyné, Loosz Antalné, Grill Józsefné, Korodi Dánielné, Loosz Jánosné, Molnár Józsefné, Gogolák Jánosné, Grill Jánosné, Kern Henrikné, Raab Albertné, Madi Adámné, Theodorovits Péterné, Vojtek Jánosné (Galsa), Scherer Károlyné, Rozsnyai Lajosné (Galsa), Kolozsy Lajosné (Arad), Nagy Antalné, Marksteiner Andrásné (Kovaszincz) Ligeti Antalné, Barabás Károlyné, Kuhn Ferencné, Ackermann Mártonné (Galsa), Budai Károlyné, Gerócs Pálné, özv. Ledermann Lajosné.

Leányok: Gogolák Janka, Theodorovits Lujza, Herling Annuska, Ledermann Irma, Korodi Mariska, Grill Giza, Göbel Berta, Kolozsy Irénke (Arad), Kovács Katicza (Radna), Marksteiner Rozika (Kovaszincz), Csordás Anna, Ligeti Mariska, Ligeti Agota, Raab Anna, Wolf Teréz (Galsa), Emanuel Piroska (Budapest), Ackermann Stefánia (Galsa) Ackermann Erzsike (Galsa).

A jótékony célra felülfizettek a következők: Krausz Jakab 10 kor., Valerian József 5 kor., 40 fill., Bódi József 4 kor., 40 fill., Nagy Antal 4 kor., Ligeti Antalné 4 kor., dr. Szever Ferenc 2 kor., dr. Neumann Mihály 2 kor., 40 fill., Weisz Laajoz 2 kor., Rosenberg Sándor 2 kor., Krasánszki Péter 1 kor., 40 fill., Grill József 1 kor., Scherer Károly 1 kor., Molnár Jakab 1 kor., Kolozsi Lajosné 1 kor., Gogolák János 1 kor., Barabás Károly 1 kor., Kvitkovszky János, Kiss János, Desztig József, Theodorovits Sándor, Deák Sándor, Schmidt Jakab, Ditrich Ferenc, Knapp György Bogyó Adorján, Schwartz Soma, özv. Ledermann Lajosné, Engelhardt József Wekerle Simon, Masszay Ferencz 40—40 fill. Világoson, 1904. évi május hó 20 án, Korody Dániel jegyző. Herling elnök.

Uri rabok az aradi várban.

(A strafhaus érdekesebb lakói. — Önkénytesi színről a rabruháig. — A rablógylkos tiszthelyettes, — A „megadusztált“ leány.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Az aradi vár börtönének lakói az utóbbi időben ugyancsak megszorodtak. Hatalmasat lendítették a rabok számán azok a szerencsétlen sorsu katonák, akik az exlex miatt való tisztelet ellen lázadtak fel s eközben a „subordinations-verietzung“ ot követtek el, ellenszegülve főllebbvalóiknak. Nagy számmal vannak képviselve a nazarénusok is, akiknek legnagyobb része inkább sínyli a börtönt, sem hogy puskát fogjon a kezébe.

Ez utóbbiak közül a napokban szabadult ki egy fegyenc az aradi strafhaus-ból. Több esztendőt töltött itt, de mert jó viseletű volt, büntetésének kitöltése előtt szabadlábra helyezték. Ez a fegyenc érdekes dolgokat mondott el lapunk egyik munkatársának a vár börtönlakóiról, nevezetesen két uri rabról, a kiknek egyike a legszánalomraméltóbb alakja a társadalom e daróc ruhás halottainak.

Körülből egy évvel ezelőtt megírta az Aradi Közlöny egy Szabó Kálmán nevű önkéntes szomorú kálváriáját, mely az előkelő családból származó uri fiut az önkéntesi stráftól egész a rabruháig juttatta. Szabó a debreceni 39 ik gyalogezrednél szolgált mint önkéntes s

egy decemberi éjszakán az ottani katonai fogházban teljesített őrszolgálatot. Akkor volt első ízben őrszolgálaton s a fiatal, alig husz éves fiu nem bírta ki két óra hosszat a december fagyasztó hidegét. Arra számítva, hogy nem veszik észre, elhagyta őrhelyét s egy cellába ment be melegedni. Mikor az őrparancsnok a posztokat vizsgálni jött, az önkéntest nem találta a helyén. Az alvó rabok között volt, puskája a válláról levéve, egy ágy szélén ült s dörzsölgette a kezét.

Aki a katonai reglamát ismeri, az tudja, hogy mekkora bűn ez. A szerencsétlen Szabó Kálmánt is katonai törvényszék elé állították s itt önkéntesi rangjától megfosztva három évi fegyházra ítélték el. Ez azt is jelenti a büntetésen felül, hogy kiszabadulás után még három évet kell szolgálnia, mint közönséges bakának. Szabót Aradra hozták, itt raboskodik az aradi börtönben s még másfél éve van kitölteni való. Kiválik a többi rabok közül finom vonásaival, fehér arcborjával és — hallgatagságával. Napokon keresztül senkivel sem vált szót, megadással viseli sorsát, csak — mint kiszabadult fegyenc-társa mondja — eleinte szenvedett sokat, éjszakákon keresztül sirt, hogy szinte kínos volt a többieknek végighallgatni a szenvedéseit. El lehet képzelni, hogy milyen hatással volt a börtön és annak mindenféle kellemetlensége az alig husz éves gyermekre, akit szinte a szülei karjai közt vittek a börtönbe. Most is ott dolgozik a többi rabok között; gyomlál, kapál a kertekben s vizet szivattyuz a várbeli utak locsolásához. Így tett tönkre a katonai fegyelem egy életet.

A másik uri rabnak sorsa már kevésbé szánalomra méltó. Lakatos ez, a gyulai tiszthelyettes, aki orozva meggyilkolt egy asszonyt s azután kirabolta. Nagy esemény volt ez harmadfél év előtt, hónapokon keresztül irtak róla az ujságok. Lakatos elítélték s az aradi strafhausban tölti ki másfél évtizednyi börtönbüntetését.

Szabó önkéntes mellett Lakatos tiszthelyettes még az, aki a többi rab közül kiválik. Lakatos szinte elegáns; rendkívül nagy gondot fordít a frizujára, ugylátszik megengedik neki, hogy hosszú haját viseljen. Szőke fűrtjei gyönyörűen illenek arcához, mely a leborotvált bajusz dacára is egyike a legszebb férfi arcoknak. Érdekessé teszi az egész alakot az a föl-tűnő diszsonancia, amely a komisz rabruha és a finom, szép arc között van.

Lakatos irodában dolgozik, ott, ahol a rabmunkákat szokás megrendelni. Az utóbbi időben olyan csendes, jó viselkedésű, hogy szobaparancsnok lett. Minden cellának tudniillik van egy parancsnoka, rendszerint a legjobb viseletű rab az illető cella lakói között. Ehhez az előkelő álláshoz csak nemrégén jutott a rablógylkos krdét. Eleinte rendkívül féktelen viselkedése volt, úgy, hogy többet volt láncban, mint szabadon. Most már ő is beletörődött sor-sába.

Érdekes alakja még a fogháznak egy öklényi magyar fiu: Kiss András. Debrecenből hozták ide két és fél esztendőre. Társainak mesélte, mikor idehozták, hogy miért kapta a börtönt?

— Mert megadusztáltam egy lányt.

— Hogy-hogy? — kérdezték tőle.

— Hat úgy, hogy belehalt, — volt a válasza.

A börtönben legtöbb a polyák, a szerb és a magyar. Az utóbbiból még aránylag kevés van, a lengyel és a cseh azonban feltűnően sok.

Főhadnagyból — zsákoló

(Egy elszállított tiszt életéretése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

A budapesti Rókus-kórházba — mint röviden megírtuk — tegnap éjszaka féltizenkét órakor egy nachtasyi-szerű, rettenetes szakállu embert vittek be a mentők. A körut és Andrassy-ut sarkán egy városi villamos kocsit ütköztet, a hogy részegen tántorgott a síneken. A sérülése nem volt halálos, a mentők bekötötték sebeit és elhelyezték a kórház egyik óriási kasszárnyaszerű kórtermébe.

A rongyos elűtt ember rettenetesen nézett ki a sebével. A kórház felügyelőjének Domonkos G. Ferenc nevet diktált, be és azt mondta, hogy a foglalkozása napszámos. Később a szolgálával izente az irodába, hogy nem is napszámos, hanem főhadnagy.

Fővárosi tudósítónk megátogatta az elűtt embert és megkérte, hogy mondja el életétörténetét. A piszkos, torzonborz ember eleinte nem volt valami közlékeny, de később a hiúsága fölülmúlta cinikusságát és elmondta életének szomorú történetét.

Domonkos Ferenc most harminc éves. Tizennégy év előtt végezte kitűnő eredménnyel a hadapródiskolát s mind tiszthelyettes került a honvédekhez. Erős, szép fiu volt, az asszonyok bolondultak utána, a férfiak pedig úgy félték a kardjától, mint a tüztől. Eanyi egy fiatal tiszt karrierjéhez éppen elég, mindenki gyönyörűjövőt jósolt Domonkos Ferencnek.

A szülei ekkor már nem éltek. Az apja Domonkos Géza nagyváradi állomásfőnök öt esztendő előtt halt meg, az anyját pedig egy év előtt kísérte ki a temetbe. A fiatal, szép tiszt oly egyedül állt a világba, mint egy megkopasztott fa. Gyámja volt ugyan, egy Daru nevű öreg honvédszázados, de nem szerették, csak a legszükségesebb esetekben keresték fel egymást. A gyámjának nem tetszettek a fiu kalandjai, bolondságai, a kis hadnagy pedig utálta a vén mormogó gyámot.

Huszonkét éves korában 1896 ban már főhadnagy lett Domonkos Ferencből. Át is helyezték Pestről Pozsonyba, ahol rövid ott tartózkodása után megnősült. Egy kávéházi kasszírónő hálózta be. Addig beszélt neki szerelemről, családi boldogságról, míg a könnyelmű fiatalember oltár elé vezette. Es itt kezdődik Domonkos Ferenc tragédiája. Az asszony, komisz, rossz nő volt, anyagilag is, erkölcsileg is megcsalta az urát, szeretőket tartott, akikkel egész sze nérmetlenül folytatta a viszonyait.

Domonkos Ferenc bármiképp is gyűlölte a feleségét, belátta, hogy így nem maradhat a dolog. Egy szép napon, vagyis inkább éjszakán kivont karddal elbujt a felesége ajtaja mellé. Tizenkét órakor kinyitott az ajtaja és kilépett rajta a zászlóalj kapitánya. Az uniformis azonban nem volt rajta, hanem a kezében vitte. Domonkos felordított a dühtől, azután nekiesett a kardjával a kapitányának és úgy, a hogy volt, félig felöltözve, végig kergette az egész városon.

Másnap megverekedtek, harmadnap Domonkos elhagyta a katonaságot, Pozsonyt és a feleségét. Irnok lett Pesten valamelyik miniszteriumban. De itt sem bírta soká, otthagya az állását és három évi kintlódás, éhezés után villamos kalauz lett a városi villamosnál. De akkor már alkoholistá volt, nem bírták használni, elküldték. Azóta rettenetes gyorsasággal züllött tovább. Koldult, lopott, napszámoskodott. Az éveinek felét a korcsmában, felét a tömlőben töltötte, így részegen került tegnap a villamos alá.

HIREK.

Pünkösöd napján.

Ahol csüggedt szív dobog ma,
Szálljon oda mint zsolozsma,
Csiz, pinyt éneke,
S töltsse meg azt dalvirággal,
Aranyfényű napsugárral
Telisded tele.

Hová napfény nem fér soha,
Hol nem nő, csak dudva, moha,
Sziklafal között:
Ne legyen ma sötét, árva,
Füredjék meg fény sugarba,
Madárdal között.

Ne legyen ma zord sötétség,
Ne legyen ma gond és kétség,
Mely kenyérért vív.
Ne csillogjon köny a szemben,
Ne vívódjék gyötrelemben
Az emberi szív.

Fény, illat és madarének,
Töltsse be a mindenséget,
Ahol szív szeret.
Ti pünkösdi arany napok
Ragyogjatok, ragyogjatok
A világ felett!

Letits püspök Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 21.

Az aradi görög keleti szerbeknek rövid idő múlva érdekes egyházi vendégük lesz: dr. Letits György, az új temesvári szerb püspök. Letits dr. tudvalevően legfiatalabb püspöke a magyarországi szerb egyháznak, de talán az országnak is. Megválasztása heves küzdelemmel járt, a mely Letits megerősítése ellen indult meg. Azt hozták föl ellene, hogy Brankovits patriárka rokona. Ez igaz ugyan, de a kormány ezt nem találta elég oknak arra, hogy őt a temesvári püspökségben való megerősítésre ne ajánlja.

Letits dr.-t, a mint ismeretes, e hó elején kitatták be a temesvári püspökségbe. Az aradi szerb hitközség részéről ez alkalommal Illics Arzen hitközségi elnök, Szankovits Miklós, Jankovits György és Kovincity Miklós tisztelegtek a püspök előtt. A püspök élénken érdeklődött az aradi szerb egyházaköztség ügyei iránt, a melyek egy részét már a karlócai kongresszusban lelőlyt tanácskozások révén ismerte. Kijelentette, hogy azokat szánja elhajtja, és hogy a legelső alkalmat föl fogja használni, hogy aradi híveit meglátogassa.

Az aradi szerb egyházaköztség a napokban tartott megállapodás szerint az ó-hitű naptár szerint való Péter-Pál napjára, június 12-ére hívja meg a püspököt. E napon van ugyanis bucsu az aradi szerb templomban, mert ezek a szentek patrónusai a templomnak.

Valószínűnek tartják, hogy Letits püspök a meghívást elfogadja. Mihelyt erre biztos értesítést kapnak, megteszik az előkészületeket a püspök illő fogadtatása iránt.

— Pünkösöd a templomban. A minoriták templomában pünkösöd napján az első mise fél 8-kor lesz, a mely után Novák Adorján mond szentbeszédet. Az ünnepélyes zenés nagymisét Csák Alajos Cirják dr. rendfőnök fogja celebrálni fényes segédlettel, ez előtt fél 10 órakor Fényes Lajos Ferenc fog prédikálni. Délután 2 órakor ugyancsak ő tartja a bérnámási oktatást is.

— A főispán és a polgármester a királynál. Urbán Iván főispánhoz ma Loebenstein udvari

tanácsostól távirat érkezett, melyben tudatja, hogy a főispánunk a kedden május 24-én délután hat órakor tartandó udvari ebédre hivatalos. A főispán hétfőn este utazik el, hogy részt vegyen az udvari ebéden. Institóris Kálmán kir. tanácsos polgármester, amint már megirtuk, táviratilag kért audienciát ő Felségétől, hogy megköszönhesse a neki adományozott királyi tanácsosi kitüntetést. A kabinetiroda tegnap táviratban értesítette a polgármestert, hogy a király szerdán e hó 25-ikén tartandó kihallgatáson fogadja. Institóris Kálmán e szerint kedden délután Budapestre utazik.

— Motorkocsik az aradi waggonygyárban. Mint értesülünk az aradi Weitzer-féle waggon- és gépgyárba be akarják vezetni a motoroskocsik készítését. Az ilyenmű gyárak építésének és berendezésének tanulmányozása céljából Sármezey Endre arad-csanádi főfelügyelő, ki Magyarországon tudvalevőleg a motorosvasutak és a motorosközlekedés legalaposabb ismerője, pünkösöd hétfőjén Schoeller Richard lovag, az aradi waggon és gépgyár igazgatósági tagjának kíséretében Párisba utazik. Onnét Németország nagyobb városaiban folytatják ez irányú tanulmányutjukat.

— A minorita-templom új orgonáját, mely már teljesen elkészült, pünkösöd vasárnapján fogják felavatni és rendeltetésének átadni. Az inpozáns külsejű, nagy arányú pneumatikus orgonát utolsó részletéig helyi iparosok készítették, újabb tanúságot téve ezzel is az aradi ipar fejlett voltáról. Az orgona építményének homlokzata 7 méter széles és 9 m. 86 cm. magas. Maga az orgonamű a modern orgonaépítészet minden vívmányával fel van szerelve. 43 hangzó és 26 néma homlokzati sip mellett összesen 1168 siphóból áll. Két manna és pedál van rajta. A hangzó változatok száma 21, a mellék változatoké 11. A legnagyobb sip körülbelül 160 liter űrtartalmu, a legkisebb pedig 14 milliméter siphosszaság mellett 28 köbcentiméter űrtartalommal dicsekedhetik. A legnagyobb szélkiválasztás mellett az orgonamű (plenóban) másodpercenként hozzávetőleg 220 liter süritett levegőt fogyaszt. A pneumatikus rendszert az orgona nagyszabású voltára való tekintettel alkalmazták. Ennek segítségével a teljes orgonamű oly könnyen játszható, mint akár egy modern zongora.

— Arad és Rákóczi hamvai. Nem sok város dicsekedhetik Magyarországon azzal, amivel Arad: hogy Rákóczi hamvainak hazaszállítása ügyében nem foglalt állást a hamvak elhelyezése tekintetében. Most azonban Kassa város törvényhatósága átirt Aradhoz, hogy támogatassa felirattal azt a kérést, hogy II. Rákóczi Ferenc, Zrinyi Ilona és Bercsényi Miklós hazaszállítandó hamvai Kassán helyeztessenek el. Miután azonban Aradnak nem érdeke, hogy egyik várost a másik rovására támogasson; a tanács azzal a javaslattal fogja az átiratot a legközelebbi közgyűlés elé terjeszteni, hogy térjen napirendre felette.

— Májusi ájtatosságok. A jövő héten a következő műkedvelők fognak a májusi ájtatosságok alatt énekelni.

Ájtatosság kezdetén: Vasárnap Herceg Róza. Hétfő: Ozv. Lux Ubadné és Tones Aranka. Kedd: Steinitzer Jenny. Szerda: A Weitzer János utcai leányiskola róm. kath. növendékei. Csütörtök: A műkedvelők női énekkara. Péntek: Rihmer Sarolta és Szojka Anna. Szombat. Korbuly Gizella és Weichhart Auróra, hegedűn kísérik: Robitsek Samu, Unger Mór, Antifona előtt: Bing János, Limbeck Győző, Gangl Andorné és Netter Mariska, Gogg Christa, dr. Radány Dezsőné, Szabó Juliska, Tones Aranka.

Az énekeket Sperber Frigyes konzervatóriumi zenetanár vezeti, a magánzólamokat és karénekeket pedig Szathmáry Antal, Mütter-müller József, Bokor Alajos és Zoltay Mátyás fogják kíséreni. Szentbeszédet mondanak: Kedden Szikra Lénárd, csütörtökön Zárkövy Bonifác, szombaton Andrassy Rezső Gyula.

— Miniszteri biztosok az érettségén. A min. kir. kereskedelemügyi miniszter az aradi városi felső kereskedelmi iskolához Nesnera Aladár állami ipari szakiskolai igazgatót, a lippal állami felső kereskedelmi iskolához pedig Bánhegyi Aladár központi szolgálatra berendelt állami ipari szakiskolai igazgatót küldte ki a f. évben megtartandó érettségi vizsgálatokhoz.

— Péter király megkoronázása. Belgrádból táviratozzák: A „Politika“ jelentése szerint Péter király megkoronázása és fölkenetése nem a Zica kolostorban fog megtörténni, ahogy eredetileg tervezték, hanem Belgrádban. Ennek oka az, hogy a koronázási ünnepségen valószínűleg Bulgária és Montenegró fejedelméi is résztvesznek, a kolostor pedig a rossz közlekedési viszonyok miatt a koronázásra alkalmatlannak bizonyult. Egyébként sok vendég, a kikre pedig nyilván okvetlenül számítanak, ott el sem volna helyezhető.

— A találós kérdés. Barsay Domokos, a „fejedelem“, azzal mulattatja magát és a képviselőházi folyosó politikusait, hogy hajmeresztő találós kérdéseket ad föl. A fejedelem legújában minden éleót Rákosi Vikornál helyezi el. Némi ravaszág van ebben, mert arra számít, hogy az aranyhumoru Sipulusz jobban tudja a vidámságokat és elmésségeket méltányolni, mint akárki más. Ma is odaült rettenetes komoly képpel Rákosi Viktor elé és a következő találós kérdést vetette föl előtte:

— Egy lyukon bebitisz, két lyukon kibujsz mikor már kibujtál, akkor vagy benne. Mi az?

A furcsa találós kérdés megdöbentette Rákosi Vikort. Gondolkozott, gondolkodott, de nem tudta kisútni a megfejtést. Nomsokára többen is sereglettek a fejedelem és Sipulusz köré. Odagyült az egész folyosó és amig megmosolyogták a furcsa találós kérdést, korusban törték a fejüket. Hanem megfejteni senki sem tudta. Végre a fejedelem megkönyörülve a társaságon, megadta a találós kérdésére a feleletet. A felelet és megfejtés ez:

— Nadrág!

— A francia nagykövet elhagyta a Vatikánt. Ismeretesek azok a villongások, melyek a francia kormány és a pápai udvar közt a francia vallási és egyházi ügyek miatt még XIII. Leo pápa idejében felmerültek. Azóta az ellentét nem hogy elsimult volna, de még jobban kiélesedett, sőt egy ma érkezett távirat szerint már nyílt szakadásra került a sor a Vatikán és Franciaország között. Római távirat szerint ugyanis a Stefani-ügynökség jó forrásból azt jelenti, hogy Nizard vatikáni francia nagykövet utasítást kapott a pápai udvar elhagyására. A nagykövet állítólag ma már tényleg elhagyta a Vatikánt.

— A meggyilkolt járási orvos. A meggyilkolt Májusz Béla dr. pomázi járásorvos ügyében szenzációs letartóztatás várható. A gyilkosság gyanuja egy pillis-szentiváni urisember ellen irányul, aki állítólag szerelmi féltékenységből akarta a szerencsétlen orvost láb alól eltenni. A nyomozásnak a számai legalább mind Pillis-Szent-Ivánon futnak össze. Csapó Loránt járási főszolgabíró maga vezeti a vizsgálatot. Májusz dr. temetése ma délután négy órakor volt Pomázon. Az egyszerű ravatalt, amelyet busz hatalmas koszoru borítottak, a halottas ház udvarán állított föl. Koszorukat küldöttek: az édes anyja, a pomázi járási jegyzői kar, Pomáz köz-

ség előjárósága, a pomázi járás orvosi kara s még számosan.

— Az aradi villamoshálózat kibővítése. Annak idején megirtuk, hogy az aradi villamosági társulat ki akarja bővíteni a vezeték hálózatát. Ma terjesztette a város mérnöki hivatala a tanácshoz a kibővítés terveit, a melyek felett a legközelebbi tanácsülés határoz.

— Kiállítás az árvaházban. A városi árvaházban rendezett *kéziipar kiállítás* f. hó 22—26-ig d. e. 8—12. és u. 2—6 óra közt megtekinthető.

— A házbéradó reformja. Temesvár város tanácsa ma értesítette Arad városát, hogy az Aradról kiindult és a házbéradó törvény revízióját célozó mozgalom érlelében felirt a képviselőházhoz.

— A cobolyprémes hölgyet ismét elfogták. Ezelőtt hat esztendővel első ízben Aradon fogta el József Béla, az akkori rendőrkapitány Fischer Jozsefint, a „cobolyprémes hölgyet“, aki *Czirbusz* Irma név alatt tömérdek lopást követett el. A cobolyprémes hölgy, aki egyik néppárti politikussal való viszonya révén a politikai harcok egyik szállóigéjévé nőtte ki magát, törvényszék elé került, ahol öt évi fegyházra ítélték. Mult év márciusában szabadult ki Mária Nostráról és egy ideig hallgatott róla a krónika. Most a *szombathelyi* rendőrség értesítte az aradit, hogy Fischer Jozsefint, akit besurranó lopáson értek, ismét letartóztatta.

— Egy nyomorék fiúcska segítése. A kis *Dirnbeck* János javára a mai napon *László* Leontin kisasszonytól 5 koronát vettünk. Az adományt eddigi gyűjtésünkhöz csatoltuk.

— Cukor helyett patkánymérget. Tegnap Temesvárott végzetes szerencsétlenség történt, melynek kicsi áldozatai, a 3 éves *Hikarda* Margit és 5 éves bátyja, Géza borzasztó kínok között *ma reggelre kiszervekedtek*. A dolog így történt: A ház egyik lakója a fűszekrényben patkánymérget helyezett el a nagyon elszaporodott patkányok kiirtása végett s erről értesítette a ház összes lakóit. A délután folyamán *Dömsödi* Mihály asztalosmester két mostoha gyermeke, *Hikarda* Margit és Géza az udvaron játszottak, miközben betévedtek abba a fűszekrénybe is, hol a patkánymérget elszórták. A gyermekek nagyon megőrültek a leletnek, abban a hiszemben, hogy az fehér cukor. Azonnal hozzá is láttak annak fogyasztásához. Alig ettek azonban néhány falatot belőle, amikor heves fájdalmat éreztek és befutottak anyjukhoz elpanaszolni bajukat. Az asszony utána nézett a dolognak és rémülve tudta meg, hogy gyermekei a patkánymérgeből ettek. Azonnal a kerületi orvost hívták, aki azonban már nem tudott segíteni a szerencsétlen gyermekeken, akik reggelre iszonyu kínok között kileheltek kicsi lelküket. Az esetről értesítették a rendőrséget, mely ez ügyben szigorú vizsgálatot indított meg.

— Halálra ítélt férjgyilkos. *Lugosról* táviratozzák, hogy az ottani esküdtbíró-ság *Dammesko* Lénát, a ki Zsidóvárott férjét meggyilkoltatta, *kötél általi halálra ítélte*. Büntetését, *Dammeske* Damaszkint élethossziglani fegyházra ítélte a bíróság.

— A postások társasvacsorája. Az aradi posta és távirat-tisztikara a budapesti posta és távirat-tisztviselők sportegylete tiszteletére ma este a kiserdői vendéglőben kedélyes társasvacsorát rendezett, melyen mintegy 100-an vettek részt. A lakoma során felköszöntőkben sem volt hiány. Elsőként *Seel* Ernő postafőnök meleg szavakkal üdvözölte a vendégeket. Dr. *Hennyey* Vilmos budapesti postaigazgató válaszolt a szép szavú üdvözlőre, saját tornász-társait olyan erőre és összetartásra buzdította, amelyvel az aradiak őket fogadták, éltette az aradiakat. A jelenvolt hölgyekre *Hollósy* budapesti főtitkár emelte poharát. A banket messze belenyúlt az éjszakába.

— Kántor választás Pankotán. A *pankotai* róm. kath. hitközség f. hó 18-án töltötte be az *Aráni* Ferenc halálával megüresedett kántori állást. Pályáztak tizenegyen, egy a választás előtt visszalépett. Megjelent négy pályázó, kik a probaéneklés és orgonálásban részt vettek: A szakértő bizottság *Niedermayer* Alajost és *Szijártó* Ferencet ajánlotta. Ez utóbbinak tanítói oklevele nem lévén, nem jelöltetett. Hármán maradtak. *Schmidt* Antal sillingyai kántor-tanító, *Niedermayer* Béla gyulai tanító, *Niedermayer* Alajos kuknici (Vas megye) kántor-tanító. *Schmidt* Antal kapott 6 szavazatot, *Niedermayer* Alajos 5 szavazatot s így az előbbi lett megválasztva. A választáson *Szirmay* János buttyini esperes-plébános elnökölt.

— Fenyő Sándor itthon. *Fenyő* Sándor, az Egyetértés volt szerkesztőjét, a kit ismeretes ocsmány dolgai miatt a svájci határszélen tartóztattak — mint nekünk táviratozzák — a hatóság már kiadta. Fenyőt holnap szállítják el Saint-Gallenből s a határon a budapesti ügyészségtől kiküldött rendőrügynök veszi át a jeles alakot, hogy itthon törvény elé állítsák és büneiért méltóan megbüntessék.

— Az aradi gyermekmenhely telke. A belügyminiszter ma leiratban értesítette a várost, hogy az állami gyermekmenhely részére Arad város által megszavazott ingyen telekre és segélyre vonatkozó közgyűlési határozatot jóvá hagyta.

— Magyar név. *Reich* Náthán Ignác aradi illetőségű budapesti lakos, szobrász családi nevének „Róna“-ra kért átváltozását a belügyminiszter engedte.

— A mostoha apa. Borzalmas büntény történt a napokban Bácskentes községben, ahol egy elvetemedett ember az *égo kemencébe dobta két gyermekét*. Matók Andrásnak hívják ezt a gyilkost, aki évekkor ezelőtt rablás miatt börtönbe került, ahol öt évig ült. Mialatt *Matók* a börtönben ült, felesége, hogy a nyomorító megszabaduljon, vadházasságra lépett egy *Pavelka* Antal nevű emberrel, akivel együtt élt még akkor is, amikor Matók a börtönből kiszabadult. Matók és a volt felesége nem törődtek egymással. Félővel ezelőtt azonban *Pavelka* meghalt. Matók ettől kezdve addig járt a volt felesége után, míg rávette, hogy térjen vissza hozzá, dacára annak, hogy az asszonynak *Pavelkától* már két gyermeke volt. Az asszony engedett a csábításnak és visszatért hitves urához. Boldogság azonban nem volt a házban, mert csakhamar állandó lett a civakodás, különösen a két gyermek volt utjában *Matók*-nak. A mult hétfőn az asszony kenyeret akart sütni s befűtötte a banyakemencét. Eközben hazaért *Matók* is meglehetősen bepálinkázott állapotban és veszekedni kezdett az asszonnyal, akire baltát fogott. Az asszony kimene-kült a konyhába, a két gyermek pedig sírt. A felbőszült ember ekkor megragadta a két kis gyermeket és egymás után bedobta őket az *égo kemencébe*. Az asszony szivettépő kiáltásaira előfutottak ugyan a szomszédok, de ezek már csak a két megszenesedett holttestet tudták kivenni a kemencéből. A gyilkos embert a csendőrség letartóztatta.

— Czeglédy Mihály meghalt. E cím alatt megirtuk, hogy *Czeglédy* Mihály Nagyváradon meghalt. A hirt egy ilyen értelmű tudósítás alapján írtuk meg, de a hozzánk küldött tudósítás nem volt igaz. E mellett szól az a levél, a melyet ma *Czeglédy* Mihálytól kaptunk, s a melynek tartalma röviden az, hogy ő él, tehát nem halt meg. Mután ilyen nyilvánvaló bizonyíték után belátjuk, hogy *Czeglédy* Mihálynak igaza van: ezenne' ünnepevényesen visszavonjuk a halálhírt, amelynek olvasása és saját nem várt halála annyira megdöbbentette *Czeglédyt*, aki jelenleg Nagyváradon városi hivatalnok, hogy hozzánk intézett levelében ezt írja: „Ez a hír jövőmet tönkre tette, szóval megsemmisített.“ Nehogy tehát joggal érjen beánunket ez a szemrehányás, isméteiten kijelentjük, hogy *Czeglédy* Mihály nem halt meg.

— Elfogott tolvaj. *Tamás* Gyula aradi lakos lakásából a napokban ismeretlen tettes egy kabátot, egy nadrágot és egy órát elloptott. A tolvajt a rendőrség *Smik* Gyula személyében ki nyomozta és letartóztatta. Miután a kihallgatásnál bevallotta bűnét, átkísérték a büntető járásbíró-ság fogházába.

— Birtokcsere. *Barabás* Julia eladja az aradi 1396. sz. tjkvben felvett Kelemen-tér 7. sz. házat 9000 koronáért *Czirkál* Gézának. Igaz *Gábor* és neje *Kis* Matild eladják az aradi 2886. sz. tjkvben felvett *Gáj* Kovács-utcai 6. sz. házat 900 koronáért *Szerendán* Annának. *Ozv.* *Román* Györgyné *Luzsó* Mária eladja az aradi 5572. sz. tjkvben felvett ingatlanokból 214 □ öli üres telket 856 koronáért *Vékony* Károly és neje *Valkó* Zsuzsánnának. *Ozv.* *Muzslay* Jánosné *Zsemlye* Erzsébet eladja az aradi 576 sz. tjkvben felvett ingatlanokból az öt. illető részt 1215 koronáért *Pápai* Lajosnak. *Szegfű* *Jakab* eladja az aradi 5863. sz. tjkvben felvett *Közép-utcai* 6a. sz. házat 3000 koronáért *Borai* Gyula és neje *Faragó* Teréznek. *Fritz* József és neje *Millig* Teréz eladják az aradi 6382 sz. tjkvben felvett ingatlanok 24438 koronáért *Hentschel* Sándorné *Kradigrát* *Olgának*. *Pocsik* János eladja az aradi 3617. 3949. 4787. 5633. 5715. 5862. 6017. 6014 sz. tjkvben felvett ingatlanokból az öt. illető részeket 400 koronáért *Pocsik* Istvánnak. *Wagner* *Kunigunda* ajándékba adja az aradi 687 sz. tjkvben felvett *Deák* *Ferenc* utcai 25 sz. házból az öt. illető részt *Wagner* *Elizának*. *Demetrovics* *István* eladja az aradi 2702 sz. tjkvben felvett *Aradgáji* templom utcai 53 sz. házat 1600 koronáért *Bilich* *József* és neje *Hanecker* *Arankának*. *Skriba* *Antalné* *Szilágyi* *Paula* eladja az aradi 2179 sz. tjkvben felvett *Miklós-utcai* 50 sz. házat 820 koronáért *Jenes* *Pál* és neje *Lackó* *Katicának*.

— *Baltház* *Lippan*. *Baltház*, a hirneves magyar művész *Lippára* érkezett, a hol pünkösöd vasárnap és hétfőn este a *József* főherceg szálloda dísztermében ördögös bűvészeti, spiritista és hasbeszélő mutatványait fogja bemutatni. Több mint bizonyos, hogy a lippai közönség szívesen látja a jeles művészt, a ki Aradon is, ahányszor ellátogatott hozzánk, mindig telt ház előtt produkálta magát a színházunkban.

— Aradi emléktárgyak, alkalmi ajándékok sehol oly dus választékban nem kaphatók, mint *Porter* *Vilmos* Nagy áruházában Aradon, a Szabadságtéren. Határozottan a legalkalmasabb bevásárlási forrás ezen cikkekre nézve, a pazar választék, a rendkívül olcsó árak bámulatba ejtenek mindenkit. Nem csoda, ha *Porter* *Vilmos* nagy áruháza oly általános pártolással részesül a helybeli és vidéki közönség részéről.

— *Huzó* *István* kávé-s ujonnan berendezett szép korthelyiségét pünkösöd vasárnapján nyitja meg. Erre vonatkozó hirdetését figyelmébe ajánljuk a közönségnek.

— *Bérmaajándék* legszebb, legizlésebb és legolcsóbb áron kapható óriási nagy választékban *Weinberger* *Ferenc* jóhírű szolid ékszerészünknél *Andrássy*-tér, *Központi* szálló épület. Ugyanott egy jó házból való fiu, tanulónak felvétetik.

— Idősnek látszó arcok fiatal, úde kinézést nyernek, ha a világhírű teljesen ártalmatlan valódi angol *Balassa*-féle *Ugorkatej*vel ápolják. E páratlan szépségjavító pár napi használat után eltávolít ráncokat, redőket, pattanást, szeplőt, májfoltot az arcról. Üvege 2 korona, hozzá valódi ugorkaszappan 1 kor. és puder 1.20 korona. Kapható minden gyógyszer-tárban. Postán küldi *Balassa* *Kornél* gyógyszer-tára, Budapest-Erzsébetfalva. Övakodjunk az értéktelen utánzatoktól, Főraktar Aradon *Földes* *Kelemen* gyógyszer-tárában, *Vojtek* és *Weisz* drogueriában. 3413

— *Gallert* *J* és fia jó hirnevű ékszerész és óras ajánlja rengeteg váasztékát arany- és ezüst-órákban *bérmaajándékok*nak, melyeket ez alkalommal kivételes olcsó árakban árusít.

— *Parketta* tükörfényes lesz *Vojtek* és *Weisz*-féle parkett-viasz használatától. 1 doboz 1 korona. 44

—x— A hölgyek eleganciájáról legjobban az ékszer ipar gondoskodott, mert majdnem minden test-rész díszítésére egy ékszertárgyat talált fel, mint pl. a fej ékszerei: a korona, a diadéma, a fülnek a fülbevalók, a nyaknak az aranynyakláncok, a mellnek a melltűk, a deréknek a hosszú nőiláncok és női órák, a karnak a kariláncok, az ujnak a gyűrűk, a szemnek a szemüveg. S mindezen felsorolt ékszertárgyak a közelgő bérma, ajándékul, a legdivatosabb, legizlésebb kivitelben, dus választékban és meglepő olcsó árak mellett beszerezhetők *Farkas* *Streicher* cégnél. Különbejárt az ékszerüzletbe *Tökölly* tér 1. Bejárt a zálogházba *Lázár* *Vilmos* u.

—x— *Pármái* *ibolya*-szappan. E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdószappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolya illatot? S ha e kedves, gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt

tudjuk, hogy az arcórt finomítja, üdíti, ugyannyira, hogy még a legérzékenyebb arcórdék is nagy eredménnyel használják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségben ilyen árért külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmas pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 db. 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Készíti Szabó Béla pipereszappangyáros, Miskolcon. Kapható Aradon, Vojtek és Weisz gyógyáru kereskedésében és Maresch Gyula üzletében. 611

—X— Az emberiség számára nincs áldásosabb állapot, mint az a biztos tudat, hogy van rá mód és hely visszanyerni a friss, erős, egészséges testet, és az ezzel járó jóérzés, lelki nyugalmat és rugalmasságot. A jóságos anyatermészet gondviselése sok gyógyforrást szórt el mindenfelé, a legtöbbet a szép Magyarországon, de valamennyi fürdőhely köréje az ezernyi áldást osztó világhírű Herkules fürdő, elragadó szép, igazán paradicsomi vidékével és őseréjű természetes meleg kénés és konyhasós (Jod, brom, lithiumtartalmu) forrásaival. A csont és bőr, izmok és idegek, agyvelő és kiürítő szervek, szív, gyomor és belek, szóval a test bármely részének többé — kevésbé súlyos kórsága elenyészik Herkulesfürdőnek szinte varázsszerű hatására. Regényes hegyvölgyének ózondus levegőjében évente ezer és ezer ember örül az életnek és ha tekintetbe vesszük, hogy e hirneves fürdő a legszebb épületekkel és minden képzelhető modern kényelemmel dicsekedhetik, érthetőnek fogjuk találni, ha Herkulesfürdőt a legszebb és legkedveltebb fürdőnek elismerik.

—X— Örömmel értesülünk, hogy a besztércel katonai lövőde, amit a hadügyminiszterium most teljesen újonnan épített, a villanycsengő és telefon munkák berendezését, amely egyedül álló lesz a monarchiában a munka kivételét illetően, mivel az a budapesti városi telefon mintára, földalatti kábeleken lesz vezetve, mintegy 17.000 méter hosszúságban, elfogadva egy aradi műszerész terveit és költségelírányzatát annak kivételével a versenyvállalatok mellőzésével őt bízta meg. Örömmel regisztráljuk e hírt, hogy az illető aradi mechanikus, — ki már többször adta tehetségének jelét Kalmár József aradi műszerész.

Háborúság egy pofon körül.

(Aradi orvosok egymás ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Hogy egy pofon minő következményeket vonhat maga után, arra nézve kitűnő bizonyíték az a háborúskodás, amelynek szereplői: két aradi orvos, egy minorita szerzetes, egy apa, és egy gyerek. A pofonból két pör is keletkezett, pedig hát ártatlan kis nyakleveske volt: összevissza tizennégy napig nyomta az ágyat az a gyerek, aki kapta.

A dolog ott kezdődik, hogy egyik minorita áldozár, akit Strebán János volt gáji korcsmáros Ferenc nevű fia valamiképen, — hogyan és mint, nem tudjuk — felbosszantott, egyszerűen nyakonütötte a gyereket. A pofon valószínűleg alapos lehetett, mert a gyereknek kiesett tőle egy foga, és tizennégy napig feküdt utána az ágyban. Legalább is ilyen értelmű orvosi bizonyítványt állított ki róla az aradi orvos, akit a gyermek apja elhivatott. Elég az hozzá, hogy az apa elment a lelkészhez és kérte, hogy legalább a gyógyítási költségeket térítse meg; a pap azonban ezt megtagadta. Erre Strebán János az orvosi bizonyítvánnyal felkeresett egy helybéli ügyvédet, és kérte, hogy tegye meg a pap ellen a büntető lépéseket, s egyben követelje a gyógyítási költség megtérítését.

Az ügyvéd elvállalta a pert. Mikor a lelkész erről értesült, egyik külvárosi orvost megbízta, hogy vizsgálja meg a gyermeket, s amennyiben úgy találja, hogy a pofon nem okozott sérülést, állítson ki ilyen értelmű bizonyítványt. Az orvos, el is ment, meg is vizsgálta a fiút s azután azt kérdezte Strebántól:

— Ki vizsgálta meg a gyereket, és ki állította ki a bizonyítványt?

Az apa megmondta az orvos nevét.

— *Nohát máskor hívasson szakértőt. ne szamarat!* — mondta ki a szentenciát az orvos. Azzal eltávozott, és kiállított egy olyan értelmű bizonyítványt, hogy a gyereknek nem esett ki a pofontól a foga, és hogy a gyereknek kutya baja sincs.

Strebán révén az első orvosnak is fülébe jutott, hogy egyik kartársa őt a fentebb említett szürke állattal hozta kapcsolatba. Ezzel fogva felkereste az ügyvédjét, és megtétette vele a feljelentést becsületsértés miatt. Most tehát két pör folyik a büntető bíróság előtt. Ezeknek befejeztével azonban korántsem ér véget a pofon körül folyó harc, mert a tárgyaláson ki fog derülni, hogy a két orvos közül az egyik valóban adatokat tartalmazó látóeletet állított ki, ami ugyancsak büntetendő cselekmény. A tárgyalások már a közel jövőben meg fognak történni.

Rendőrileg lefoglalt aradi lap.

(A kőművesstrájk és a sajtó.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Az aradi kőművesstrájk, amely eddig a legnagyobb csendben folyt, ma a nyilvánosság előtti nirlapi polemikára, s ezzel kapcsolatban az *Aradi Ujság* című krajcáros lap elkobzására adott alkalmat. Az említett lapban ugyanis Weisz Hermann, az aradi forradalmi szociáldemokrata párt vezére, „Néhány szó az aradi kőművesmesterekhez” cím alatt vezetőkörrel írt, amelyben körülbelül a következő kifejezéseket használta:

... Hiába bizakodnak az aradi építőmesterek, hogy ki fogják éheztetni a strájkolókat. A kőművesek, akik közt pallér, rajzoló, tervező és munkás bőven akad, meg fogják alakítani az építőmunkások termelő szövetkezetét, amelynek céljaira külföldről, Belgiumból és Németországból bőven kapnak pénzt... A kőműves mestereket tíz évre bojkott alá veszik, úgy, hogy nem lesz kedvük és alkalmuk a munkások zsirján élőködni, s azoknak zsirjából palotákat építeni.

Az aradi királyi ügyészség nagy tubuzgóságában osztály elleni izgatást látott ebben a cikkben, és így Nyírő Géza vizsgálóbíró elrendelte az *Aradi Ujság* példányainak lefoglalását. Akkorra azonban s lappéldányok legnagyobb része elkelt, úgy, hogy a rendőrség csak 262 példányt tudott elkobozni. Weisz Hermann ellen megtették az osztály elleni izgatás miatt a törvényes lépéseket.

Az *Aradi Ujság* holnapi számában a Weisz Hermann cikkére az aradi építő és kőműves mesterek a következő érdekes választ teszik közzé:

Az aradi kőműves segédek figyelmébe!

E lap tegnapi számában egy idegen, az önök baját és körülményeit nem ismerő, nem kőműves iparos egyén, önöket a munkátlanosság folytatására izgatta. Hangzatos, de az igazsággal ellenkező sorokkal folytatta az önök félrevezetésének áldatlan munkáját. Néhány szóval felakarják önöket világoztatni — ha ugyan az ámitók beszédei után hajlandók még néhány józan szót is meghallgatni.

Rosszhiszemű és hazug beszéd az, hogy önök „éhbérre” vannak szorítva, — ellenkezőleg, két évvel ezelőtt munkaadóknak méltányos és az önök érdekeit is szem előtt tartó összessége megadta Önöknek *azon bért, melyet Önök maguk állították fel* követelésük gyanánt és melyet az *Önök kívánsága folytán* foglaltak f. é. július 11-éig tartó érvényességgel *szerezésbe*. E szerződés egyrészt biztosította Önök-

nek azt a munkabért, melyet Önök maguk állapítottak meg elengedőnek, de másrészt feljogosította munkaadóikat, hogy számításaikban ezt a bérminimumot vegyék alapul addig, még e szerződés fenáll. *E szerződés lejártát Önök nem várták be*; e szerződést Önök bontották meg, mert lelketlen izgatók szavára hallgatva, nem vették észre, hogy ezzel megsemmisítették azt a bizalmat, melynek alapján munkaadók Önöket saját magukkal egyenlő megbízhatóságúaknak feltételezve és ismerve, Önök et szerződés kötésre méltó tényezőnek tekintik.

Ha Önök e szerződést, — melyet bízami férfiak aláírásával és becsületszóval kötöttek meg, — rongyként darabokra tépték, ne csodálkozzanak és ne méltatlankodjanak azon, hogy *munkaadók nem szándékoznak Önökkel újból ugyanilyen értéktelen szerződést kötni*. — Ezt a törvényt után tenni nem lehet.

De figyelmébe alánljuk minden józan gondolkodású munkásnak, hogy mi mesterek Önöknek nem ellenségei, hanem igenis az önök egyedüli barátai; ilyenek mutatták magukat két év előtt, ilyenek maradtak. Ep ezért higgyék el, hogy Önöknek nem a munkaadók, de azok a dologtalan izgatók ellenségei, kiket nemcsak türnek soraik közt, hanem minden józan gondolkodás szegényére vezérükül ismernek el.

A tegnapi cikk tartalmára vonatkozólag felvilágosítjuk Önöket, hogy a munkaadók készen állnak, a régi tisztességes munka bére mellett munkával ellátni. De ha Önök most, mikor munkaadók Önökkel szerződéses alapon állanak, *más feltételeket kérészkölni akarnak strájkokkal, bojkottal*; akkor nem a munkaadók, hanem Önök *makacskodnak*; akkor nem a munkaadók a „*lelketlen kiszákmányolók*”, hanem ez esetben *ilyenekül mutatkoznak Önök*, kik erőszakkal, minden igazságészetnek arculcsapásával megkárosítani törekednének éppen azokat, kik Önök jóvoltát egyedül hivatottak előmozdítani és a kiknek érdekei az Önökével azonosak.

Ehhez még csupán annyit teszünk hozzá: ha Önök helyzetük javítására tárgyalni kívánnak, annak ideje csakis az új munkaidény kezdete előtt lehet. Már nincs sem Önöknek, sem a munkaadóknak más út nyitva: minthogy a régi, egyelőre mindnyájunk számára egyedül méltányos alapon tovább dolgozzunk.

Arad, 1904. május hó 21.

Aradi építő- és kőműves mesterek.

Ellopott részvények.

(Aradon letartóztatott temesvári tolvaj.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 21.

Sajátságos bár, de vannak olyan emberek a világon, akik észre sem veszik, ha a kaszsjájukból másfél ezer korona eltűnik. Az, akivel ez a furcsa história megesett, előkelő temesvári ügyvéd. Igaz, hogy észrevette a lopást, de csak egy esztendővel azután, mikor megtörtént. Ekkor tett jelentést a rendőrségnek, amelynek sikerült is a tolvajt elfogni. Az eset részletei a következők:

Ferkó Menyhért temesvári ügyvédől még mult esztendő áprilisában elloptak tizenhárom darab, egyenként százhusz korona értékű részvényt. A részvények az Orcifalvai takarékpénztár által kibocsájtott részvények közül valók voltak. Ferkó dr. azonban nem vette észre a lopást, és valószínűleg nem is vette volna észre, ha a véletlen keze rá nem vezet.

Még a mult év májusának elején ugyanis Toll Péter aradi 95 ös számú küldöncnek két orcifalvai takarékpénztári részvényt adott át egy fiatalember, aki Schneider Béla ügyvédi írónak nevezte magát. A részvényeket olyan utasítással adta át, hogy azoknak szelvényeit vigye be a küldönc Wallfisch Ármán banküzletébe eladni. Wallfisch Ármán azonban nem akarta a szelvényeket megvenni, mert gyanusnak találta dolgot. Toll erre vissza akarta adni a szelvényeket Schneidernek, aki azonban a „gyanus” szó hallatára hatalmasat káromkodott, és anélkül, hogy a szelvényeket visszavette

volna, elszaladt. Toll Péter, nem tudván, hogy mit csináljon a részvényekkel, becsületesen elküldte a két részvényt az orcfalvi takarékpénztárnak, ahonnan azt az értesítést kapta, hogy azok lopottak.

A takarékpénztár azután valami uton-módon megtudta, hogy a részvények Frekot Menybert dr. tulajdonát képezték és noha ezalatt hosszú idő telt el, mégis értesítette az ügyvédet a történetéről.

Frekot utána nézett a dolognak és most, májns közepén, azaz több mint egy évvel a lopás után konstataulta, hogy tényleg elloptak tőle 1660 korona értékű részvényt. Rögtön jelentést tett úgy az aradi, mint a temesvári rendőrség-nél, még pedig sikerrel, mert a temesvári rendőrség az aradi rendőrségtől kapott személyleírás alapján el is fogta Schneider Bélát. A tolvaj makacsul tagadott, mire átszállították Aradra, a hol Green Nándor tb. főkapitány szembesítette Toll Péterrel és a volt aradi háziasszonyával, Braun Lipótnéval. Ezek rávallottak, mire látván, hogy a tagadás hlába való, beismerő vallomást tett.

Kiderült, hogy nem is Schneider Bélának, hanem Szabó Gyulának hívják, aki mehalai illetőségű züllött irnok. Az elloptott részvényeket már értékesítette és az azokért kapott pénzt az utolsó krajcárig elköltötte.

Henneberg-selyem csak a gyárból direkt! Fekete, fehér vagy színes 60 krtól 11 frt 35 krig méterje, blousoknak és uszályos ruháknak, bérmentve és elvámolvá, házhoz szállítva Dós mintaválaszték azonnal. — **Henneberg selyemgyára, Zürich.** 3481

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Főtárgyalás a vasuti sz. rajkólók ügyében. A Rákos-rendező pályaudvaron betartoztatott sztrákoló vasutasok ügyének főtárgyalását a budapesti törvényszék június 10-ére tűzte ki.

§ Az öngyilkos hadnagy váltója. **Mitták Géza** csász. és kir. közönszadsergbeli hadnagy 1901. év nyarán, mikor még tiszthelyettes volt, egy 4200 kor. összegű váltó alapján pénzkölcsönt vett fel **May Henrik** pozsonyi gyümölcskereskedőtől. A váltón rajta volt a hadnagy anyjának **Mitták Annának** neve is. Lejárván a váltó, May a váltót nem a saját neve alatt, hanem érdekeltiségének leleplezése céljából harmadik személy neve alatt peresítette be.

— A váltópör során kiderült, hogy a hadnagy anyjának, **Metták Annának** névalírása hamisított. Ezen felfedezés folytán a fiatal hadnagy 1902. évi január 2-án Trebinjében **agyonlőtte magát**. A váltó kiállításának körülményei s magának az értéknek összege, a melyet a hadnagy ezen váltóra **May Henriktől** kapott, arra enged következtetni, hogy itt uszora-ügylet forog fenn s hogy hadnagy **May** biztatására írta rá anyjának nevét a váltóra. E gyanuokok alapján a törvényszék vád alá helyezte **Mayt** maganokirathamisítás büntetése címén mint felújítót. Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti törvényszék **Puscariu** táblai bíró einöklote alatt. **May** tagadta azt, hogy sz inkriminált váltó uszora váltó lenne s azt vitatta, hogy **Lambrecht** főhadnagy is jelen volt a váltó ügylet lebonyolításánál. A védő kérelmére a bíróság a mai tárgyalása elnapolás mellett, srendelte **Lambrecht** főhadnagynak tanukénti kihallgatását.

NAPIREND.

Május 22. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Pünkösöd vasárnap. — Protestáns naptár: Pünkösöd vasárnap. — Görög-keleti naptár (május 9.): Izaiás próféta. — A nap két 4 óra — perckor, nyugszik 7 óra 21 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: Erekllyemuseum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvös, keleten elvéve csapadék.

Május 22. Az aradi tornaegyesület országos versenye, zászlószentelése és táncvigalma. — A mikalakai állami iskola növendékeinek műkedvelői előadása és táncvigalma (Lázár-vendéglő.)

Május 23. A borossebesi iparosifjusági-egylet táncvigalma (Vaskorona-vendéglő.) — A gyoroki önkéntes tűzoltó-egylet majálisa.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 21.

Delittőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv tartózkodó. Nyugodt irányzat mellett 28.000 métermázsa került forgalomba, változatlan árákon. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás szép.

Estitőzsde. Berlin $\frac{1}{2}$, Páris 5 olcsóbb.

Zárulat 12 órákor:

Buza májusra	8.28—8.32
Buza októberre	8.63—8.64
Rozs októberre	6.75—6.76
Zab májusra	5.35—5.40
Zab októberre	5.67—5.68
Tengeri májusra	5.14—5.16
Tengeri júliusra	5.26—5.27
Repece augusztusra	11.—11.10

Zárulat 5 órákor:

Buza májusra	8.28—8.32
Buza októberre	8.62—8.63
Rozs októberre	6.75—6.76
Zab májusra	5.35—5.40
Zab októberre	5.68—5.69
Tengeri májusra	5.14—5.16
Tengeri júliusra	5.28—5.29
Repece augusztusra	11.—11.10

Zárulat 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	640.75
Magyar hitelrészvény	702.—
Leszámitolóbank részvény	453.50
Rima-Murányi vasmű részvény	492.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	638.—
Közuti vasut	578.—
Váresi villamos vasut részvény	332.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 21. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 120—121 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 121—122 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 121—122 fillérig.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. L. Arad. I. A jelenlegi színigazgató szerződése 1905. október elsején jár le. II. Az aradi színházat jövedelmezőbbnek tartják. III. **B. Szabó** a budapesti Magyar Színház tagja. IV. A vértanuk szobrárt **Zala** készítette.

Katinka. A szöveg ez:

Nem anyától lettél,
Rózsafán termettél,
Piros pünkösöd napján
Hajnalban születél.

B. S. Temesvár. Nincs igazsága. Elvégre is nem lehet minden városnak miniszter a képviselője. Először azért nem, mert kevesebb a miniszter, mint a város; másodsor pedig azért, mert önk elválasztják őket a mások orra elől. Különbén pedig jegyezze meg, hogy az ember nem a miniszternél kezdődik, hanem a miniszternél végződik.

Nem közöhetők. Könnyű a hant. Urnapján. A nyári színházhoz. Bohémek. Vitaliani keserve. Az aszfalthoz.

Kirándulók, nyaralók

vigyenek magukkal:

Hires **ZÁRAY-TORMÁST**.
Finom **PÁRIZSIT, BRAUNSCHWEIGIT**.
Debreceni **KOLBÁSZT, SZALONNÁT**.
Páratlan **PRÁGAI SONKÁT**.

Inyes **FOLVÁGOTTAST, HUSPÁSTÉTOT**.

Elsőrendű **HUS-, HAL- és RÁKKONZERVEKET**.

Leveshez való **HUSKIVONATOKAT**.
Finom **LEVESKONZERVEKET** (pillanat-főzésre.)

Thea-**VAJAT, HAVASI TURÓT**, (Ujdonság!)

Különleges **CUKORKÁKAT**, eredeti **DOBOS-TORTÁT**.

Remek **BOROVICSKÁT, Ó-SZILVÓRUMOT**.
Magánfőzésű **TÖRKÖLYT és COGNACOT**.

Legkiválóbb **Bloocker-CACAÓT**. Ceylon-**THEÁT** (ujdonság!)

Dr. Oetiker-féle világhírű **SÜTŐPORAT** (élesztő helyett),
s többféle **PUDDING-PORAT**.

Asztali-, csemege-, déli- és pezsgő-**BOROKAT**.

Minden alkalomra és vidékre is:

közönséges és elegáns **HAL- és HUS-TÁLDISZÍTÉSSEK**.
Kaphatók mind kifogástalan minőségben

ZÁRAY GÉZA
delikatessz. üzletében.

Nyári színház.

Hétfőn, 1904. évi május hó 23 án:

ITALIA VITALIANI olasz színművész és társulatának vendégjátéka:

Mária Antoinette.

Dráma 5 felvonásban. Irta: **Giacometti P.**

Kezdete este 7 és fél órákor.

Kérjen mindenki

saját érdekében

**Valódi Kathreiner-féle
Kneipp-maláta kávé**

csak oly csomagokban, a melyek a Kneipp páter védjegyét és a Kathreiner nevet viselik, és kerüljen gondosan a silány utánzatok elfordítását.

04.11/c

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurotos bajainál, úgymint: idült bronchitis, amárhurut és különösen lábbadozóknál influenza** ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli Figyeljünk, hogy minden üveg alatt ezéggel legyen ellátva: **ast. Kellemes szaga**

F. Hoffmann-La Roche & CO. vegyészeti gyár Basel (Svájc).

Bérmálási Ajándékul

legalkalmasabbak az ifjuság számára ké-
szült **Hock János-féle**

bérma-imakönyvek,

melyek nálam különféle izléses kötésekben kaphatók. Azonkívül nagy választékban raktáron vannak egyéb, az ifjuság részére irt imakönyvek. Továbbá felnőttek számára a **Hock, Albach, Orczy Thekla, Zádori, Tárkányi, Munkay, Sujánszky-féle** stb. imakönyvek a legizlésesebb, legszebb csont- és bőrkötésekben, óriási választékban.

Meglepő olcsó árak!

Vizsgalapok ára százanként 1 kor.

Egyben ajánlom

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat,

melyben az összes újdonságok azonnal kaphatók. Magyar, német, francia és angol irodalom. Havi kölcsöndíj 1 kor. 20 fill., vagy kötetenként 8 fillér.

Pontos kiszolgálás vidékre is.

A könyvek újak és tiszták.

Uj magyar, német, francia és angol jegyzékekkel készséggel szolgálok vidékre bérmentve. Legújabbak érkeztek: Eötvös Károly: A nagy per, mely ezer éve folyik. Eötvös Károly: A nazarenusok. Beksics: Ködös problémák, Edmond Rostand: A napkeleti király kisasszony. Ferenzy Ferenc: Flirt, Tömörkényi István: Gerendás szobákból, Dénes: Nemes Károly pályafutása, Herczeg: Kéz kezet mos, Verne: A két Kip-testvér, Szikra: A fölfelé züllők, Kenedi: Lőporfüst, Zobelitz: Krach, Anny Wothe: Verfehmt Zobelitz: Gräfin Langeweile, Viebig: Das schlafende Heer, Tinayre: Das Haus der Sünde, Mattasich: Memoiren aus den letzten Jahren, Budde L: An stillen Wassern, Bilse: Aus einer kleinen Garnison, Zobelitz: Der goldene Käfig, Valdagne: Vicaisens Beichte, Georgy: Gross Berlin, Frau Schlitze. Rose: Kerlchens Flitterwochen. Eschtruth: Jedem das Seine. Birkenfeld: Der Oger, Mann Thomas: Buddenbrook (Verfall einer Familie). Willy: Un vilain monsieur. Saussay: Chairs epanouies stb.

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntár,

melyben minden uj zenemű azonnal kivehető. 259 oldalas zenekölcsöntári jegyzék. Vidéki bérlők is a legelőzékenyebb kiszolgálásban részesülnek. Kölcsöndíj a zenekölcsöntárban havi 1 K. 40 f., vagy hangjegyként 14 fillér.

Kiváló tisztelettel:

104

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papir-kereskedése, anti-
quariuma, könyv- és zenemű kölcsöntára
Aradon, Andrássy-tér 20. sz. (Fischer Elíz-palota.)

Városl és megyei telefon: 385.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFURDOJE

Gyógyhely: Budapest, (Budán.)

Idény április 15-től — október 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos: **Dr. POLGÁR EMIL.**

Egészséges fekvés. Jutányos lakások. Jó vendéglő

Villamos-vasuti üszeköttetés a fővárossal. 3373

Sürgöny.

Sürgöny.

Teljesen új tagokból szervezett
művész-társaság.

Ma és mindennap
az **EURÓPA-kávéház**

új színpadán, kedvezőtlen idő esetén a
kávéházi teremben

szolid családi műsor

mindennap új bohózzal.

6 énekesnő.

5 férfi komikus.

Népszínműénekesek.

Fentartott helyek.

Fentartott helyek.

Kezdete 9 órakor.

A nagyérdemű közönség szíves pártfo-
gását kéri az

Igazgatóság.

Ajánlunk háztartási, mindennemű ipari
czellokra, ugyszintén

vasaláshoz

elsőrendű, száraz, darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér.

Felhívjuk igen t. vevőink

figyelmét

azon körülményre, hogy takaréktűzhely-
ben főzésnél szénrel való tüzelés gyors,
takarékos és igen olcsó.

100 kiló 3 korona 40 fillér.

Kályhák fűtésére ajánlunk elsőrendű,
darabos, magas hőfoku salon

fűtő kőszén

100 kiló 3 korona 40 fillér

darabos elsőrendű légszesz pirszenet

(Coaks.)

Ugy az aradi gázmű mint porosz minő-
ségűt is tartunk raktáron. — Legjobb két-
szer mosott, valódi porosz

kovács-szenet

100 kiló 4 korona 40 fillér.

Megrendelések pontos hazaszállítására
fél nap időt kérünk s azt díjmentesen saját
kocsinkkal eszközöljük.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

 Kérjük a t. közönséget,
egy helybeli, minden hirdetésün-
ket utánzó könyvkereskedés rek-
lámljait czégünkével össze nem
téveszteni.

Bérma ajándéknak

rendkívül alkalmas

imakönyvek

a Hock János

bérma-imakönyvei

és

Hock Imakönyve

a serdülő ifjuság részére.

Hock J. ifjusági imakönyve:

vászonkötésben 2 kor., chag-
rin-bőrkötésben 4 kor., pár-
názott igen finom bőrkötésben
5.50 kor., 6.50 kor., 8
kor. és 10 korona.

Hock János bérma-imakönyve:

párnázott chagrin bőrkötésben
5.50, 6.50, 8 korona.

Hock János imakönyve felnőttek

számára bőrkötésben 5.50 kor.,
párnázott finomabb bőrkötés-
ben 6, 7 és 8 kor., párnázott
borjubőr kötésben 12—14 kor.
és 20 korona, bőrtokban 24
kor.-tól 30 kor.-ig.

Több mint 100

különféle bekötésben

kaphatók:

INGUSZ I. és FIA

könyv- és papirkereskedésében Aradon.

Lázár Gyula

fűszer, csémege, bor, pezsgő, rum,
tea és cognac kereskedése és ásványvizek főraktára

Aradon, Andrássy-tér 19. szám,
(a Központi szálloda épületben.)

Gyors és pontos kiszolgálás mellett
mindenkor friss és jó áruk a legolcsóbb áron.

Készpénz fizetésnél 2 százalék
pénztári jutalék.

Telefon 344. 1464

Női divatterem

ARADON, Vörösmarty-utca 3. szám alatt.

Van szerencsém az igen tiszteit helybeli és vidéki hölgyközönség b. figyelmét Aradon, Vörösmarty-utca 3. sz. a. levő

LÁZÁR CZ.

ezimen évek óta fennálló **női divatteremben** levő, az tavaszi és nyári időnyre már beérkezett cikkeim megtekintésére felhívni, ahol is a kor legmagasabb igényeinek is minden tekintetben megfelelő

női- és gyermekkalapokat

és e szakmába vágó eredeti cikkeimet Budapest, Páris és Bécs elsőrangú üzleteiből szereztem be.

Saját készítményeimet is árusítom és bármilyen mű tetszés szerinti megrendeléseket pontosan, jutányosan, minden tekintetben megfelelően készítek. Elvállalok ugyancsak javításokat és átalakításokat is.

Kész gyászkalapok is kaphatók és olcsó árban megrendelhetők.

Tisztelettel.

LÁZÁR CZ.,

női divatterem Aradon, Vörösmarty-u. 3.

Olcsó ár, csinos, egyszerű és legfinomabb kivitel.

E szakmába vágó minden megbízást elvállal egy helyben, mint vidéken.

Kossak József

utóda

cs. és kir. udvari és kamara fényképész műterme

ARADON,

Weitzer János-utca 3. sz.

Készít eredeti felvételeket a legkisebbtől életnagyságig; ugyancsak nagyításokat minden elavult képről is

platin, aquarell, pastell, olajfestmény,
pigment, gumminyomat

stb. kivitelben; interieur és exterior felvételeket minden nagyságban, a legkisebb képtől minden nagyságig kifogástalan figyelmes kidolgozásban és művészettel.

1466

Hirdetés.

Vb. Vámos Józsefné m.-pécskai cég csődtömegéhez tartozó és a két rendbeli csődleltárban 1—168 illetve 187—197. tételek alatt összeirt női és férfi divat és rövidárúk, amelyek beszerzési ára 2202 kor. 1 fill., csődleltári becsértéke pedig 1796 kor. 23 fill. az aradi kir. törvényszéknek mint csődbíróságnak 6665—904. számú végzése alapján nyilvános ajánlati verseny útján eladatnak.

Venni szándékozók ajánlataikat 1904. évi június hó 4-ik napjának d. e. 10 órájáig a becsérték 10%-ának vagyis 179 kor. 62 fillérnek bánatpénzül való befizetése mellett alólirt csődtömeggondnoknál nyujtsák be írásban vagy jelentsék be élőszóval. Az írásbeli ajánlatok ebben a határidőben fognak felbontatni.

Az ajánlattevők ajánlata feltétlenül kötelezi, alólírt csődtömeggondnok ellenben az ajánlat elfogadása által csak akkor lesz kötelezve, ha az elfogadáshoz a csődbíróság jóváhagyólag hozzájárul. Azok, akiknek ajánlatát a csődbíróság nem fogadta el, bánatpénzüket a bíróság határozatának kézbesítése után az alólirt csődtömeggondnoktól visszavehetik.

A vevő köteles ajánlatának a csődbíróság által történt elfogadásáról való értesítése után 48 óra alatt bánatpénzét a teljes vételári összeg erejéig kiegészíteni és az áruraktárt átvenni úgy, hogy a raktáru szolgáló üzlethelyiség ezen idő alatt kiürítessék. Az áruk mennyiségéért, minőségeért és értékeért a csődtömeg nem szavatol. A vétellel kapcsolatos illetékek a vevőt terhelik. Az áruraktár az ajánlatok megtételére kitűzött idő alatt hétköznapokon az irodai órák alatt megtekinthető.

Kelt M.-Pécskán, 1904. május hó 19.

Dr. Szöllösi Zsigmond,
ügyvéd, csőd ömeggondnok.

1444

Központi Divatáruház

Deutsch Testvérek

ARAD, Minorita palota.

Mintákat készséggel küldünk!

Legnagyobb választék
nyári újdonságokban:

G r e n a d i n,

C o n g u s,

B a t i s z t,

V o i l - l a i n,

Angol-Zephir, 1448

Ruha-vászon és

egyéb mosókelmék

legújabb színekben.

Mintákat készséggel küldünk!

Központi Divatáruház

Deutsch Testvérek

ARAD, Minorita palota.

Országszerte ismert

vizsgalapjainkból

100 drb 1 korona a pénz előre való be-
küldésével bérmentve 1 k. 30 f., mint ke-
resztkötés tokban küldve, a gyűrődés
ellen vedve. 100—750 drbig a bérmentesi-
tésre 72 fillér küldendő. Utánvétellel a
szállítási költség sokkal több.

Ingusz I. és Fia
kiadóhivatala Arad.

Geller I.

órás és ékszerész

ARAD, Andrásy-tér.

Herman palota

A legnagyobb raktár
óra és ékszer
tárgyakban.

Óriási választék!
Jutányos árak!

Javítások méltányos árakon
1438 elfogadtatnak.

Kerékpár és varrógép
raktár.

Kalmár *
* József

villanyműszerész

ARAD, Salacz-utca 2. sz.

(Központi szállodával szemben.)

Varrógépek,
kerékpárok

kedvező részletfizetések

mellett kaphatók.

Készít telefon- és villanycsengő
berendezéseket. 1528

Nagy szakszerű javító-műhely.

1517—904 sz.

Magyarpécska község előljárótól.

Árverési hirdetés.

Magyarpécska község tulajdosát képező emeletes vendéglő
1905. évi január hó 1-től 1910. évi december hó 31-éig terjedő
6 évre Magyarpécska község házában, 1904. évi június hó 3-án
d. e. 10 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár egy évre: 2800 korona.

Magyarpécskán, 1904. Május hó 18-án.

1455

Povázsay Soma,

községi főjegyző.

Batka János,

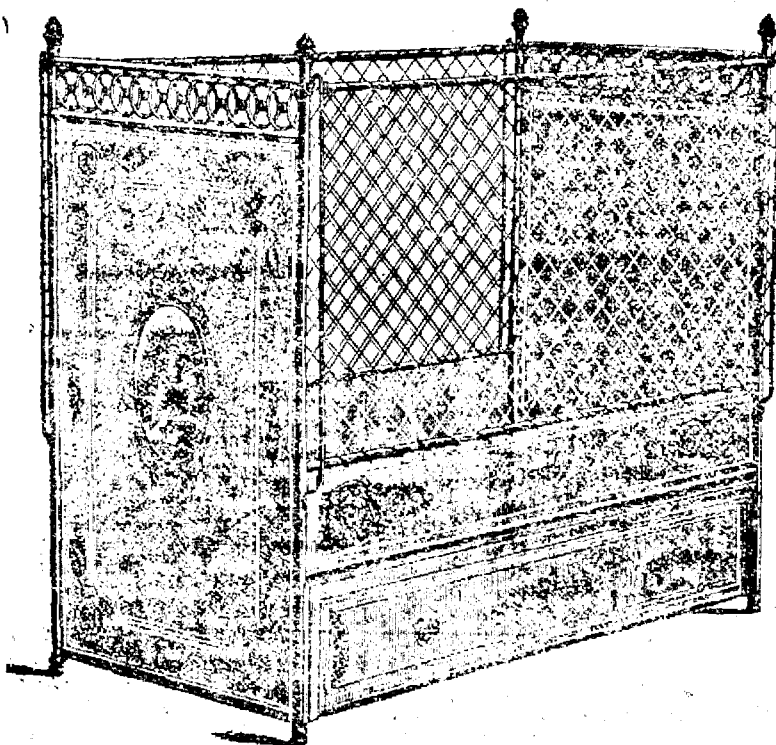
bíró.

Alapított 1893. évben.

Telefon-szám 423.

Vas- és rézbutorgyár Aradon!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni Aradon, Deák Ferencz-
és Lázár Vilmos utczák sarkán levő ujonnan berendezett

vas- és rézbutor gyáramra,

hol **vaságyak, asztalok, mosdó-
szekrények, gyermekkoszik, ágy-
betétek stb.**

a legdiszesebb kivitelben készülnek. Vendéglősök,
kávéosk és nyári kerthelyiség tulajdonosainak
ajánlom saját készítményü

LUGASAIMAT

és

1458

kerti székeimet

Vasbutor javítások, ujjá fényezése és festése
elfogadtatik.

Magamat a t. helybeli és vidéki közönség
partfogásába ajánlva, maradok teljes tisztelettel

Fleischer Testvérek

**ARADON, Deák Ferencz- és Lázár
Vilmos-utczák sarkán.**

Aczélsodrony ágybetétek minden mértékben és a legjobb kivitelben kaphatók.

Telefon 582.

Telefon 582.

K E M É N Y M A N Ó

czementáru és műkögyár, beton építkezési és aszfalt ipar vállalat
Arad, József főherczeg-ut 11. sz.

Visintini rendszerű

vasbeton menyezetek

legolcsóbb, legkönnyebb, legelőnyösebb és feltétlenül tűzbiztos
szerkezet.

Granitto terrazo, beton, aszfalt és mindennemű burkolatok,
továbbá 647

alapozások, földemek, csatornák, vízmedenczék, hidak, átereszek
minden egyéb csömszölt és vas-beton munkák készítése.

Egyszerű és díszes kivitelű czement és mozaiklapok.

Beton csövek minden méretben.

Hygenia padozat por és hézagmentes, rugalmas, tisztán tartható.

Szab. rendszerű betonjárdák

talajmozgás által okozott hátrányok ellen védve

Román és portland czement, gipsz, gipsztábla, vakolati kőliszt eladása.

Legjobb minőségű hornyolt czement tetőcserepek.

Műkö és műmárvány munkák készítése.

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak gurahonci czementgyára
termékeinek elárusító helye.

Árajánlatok és költségvetéssel díjmentesen készséggel szolgál.

Berakóleányok tanulóányok és Lapkihordók

felvételnek

a kiadóhivatalban.

10137/1904.

Hirdetmény.

A közadók kezeléséről szóló 1888. évi XLIV. t.-cz. 11. §-a értelmében a folyó 1904. évre kivett földadó, házbéradó, I., II. és IV. oszt. kereseti adó, az állandó illetményes állami, törvényhatósági és vasúti tisztviselők, alkalmazottak és nyugdíjasok IV. oszt. kereseti adója, ugy az ezen egyenes adók után, valamint az 1903. évi nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója után, az 1903. és 1904. évi III. oszt. kereseti után kiszámított általános jövedelmi pótdó és betegápolási pótdó, végre az 1904. évi cseléd és munkás betegsegély pénztári járulékra vonatkozó kivétési lajstromok az 1888. évi XLIV. t.-cz. 16. §-a értelmében azon célból tételnek a városi adóügy osztály 2. sz. helyiségében folyó évi május hó 20-án kezdődő 8 napi közszemlére, hogy azokat bárki megtekinthetvén, ugy a saját mint más adózóra kivett adók elleni kifogásaikat a hivatott t. c. 16. illetve 18. §-a értelmében azok, kik a kifogásolt adónemmel már az előző évben is megrovattak, a lajstromok köz szemlére tételének napjától, azon adózók pedig, kik a kifogásolt adónemmel ez évben először rovatnak meg, ezen adónemnek adó könyvecskéjükbe történt előírása napjától számított 15 nap alatt bélyegtelen kérvényben előadhassák.

Ha a kérvény I., II. oszt. kereseti adó, föld és házbéradó, vagy ezek pótdója ellen, vagy munkás és cseléd segély pénztári járuléka ellen irányul, akkor a polgármesteri hivatalban, ha pedig IV. oszt. kereseti adó, a vállalati és III. oszt. kereseti adók pótdója ellen irányul akkor a kir. pénzügyigazgatósághoz nyújtandó be.

Erről Arad szab. kir. város adó közönségét azzal értesítjük, hogy az elősorolt adónembeli sérelem kivétel ellen a fennebb megjelölt fellebbezési határidőn túl beadandó kérvények a 74911/884. sz. pénzügyminiszteri rendelet értelmében tárgyalatlanul fognak visszaadni.

Arad szab. kir. város tanácsától, 1904. évi május hó 17-én.

A városi tanács.

Saját termésű gyorok-hegyaljai

asztali bor

zárt üvegekben literenkint 60 fillérért kapható

Rozsnyay-Fivérek pinczejében

Eötvös-utca 1.

1423

Telefon 474.

Ha czipőre van szüksége,

ne vásároljon többé a bécsi vagy külföldön gyártott czipőkből, mert drága pénzért rosszat kap; hanem

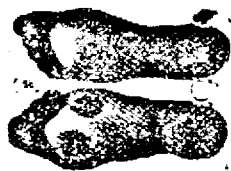
rendeljen magy ar iparosnál.

Legjobban mutatja ezt az

Aradi czipészek Termelő Szövetkezete

(Arad, Andrassy-tér 22.)

kirakata hol látható a különbség a bécsi rongy és a tisztességes munka között!

A szabadalmazott Asbest-talpbélések

egyedüli raktára.

1093

Telefon 331.

Rozsnyay Máttyás

gyógyszertára

a Szent Károlyhoz, Aradon, Szabadság-tér.

Mindennemű kül- és belföldi különlegességek, szépitőszerek, arczvízek, hölgyporok, pipere és gyógyszappanok, kötszerek, illatszerek, irrigátorok felszerelve, cognac, rum, tea, törköly, malaga, ménesi, aszabor, cacao por, gyermektáplisztek, fogporok, szájvizek, hajszeszek, szobailatok, valódi kölni víz, nagy választékban kaphatók. — Ártalmatlan, csodás hatású bőrfinomító készítmények.

Serail-arczkenőcs, éjjeli használatra. Egy tégely 1 kor. 40 fillér, kis tégely 70 fillér.

Serail-Crème, nappali használatra. Egy tégely 1 korona.

Serail-szappan. Kitűnő pipere szappan, 1 drb. ára 60 fillér.

Serail-szájviz. Kellemes aromás szájviz. 1 üveg 1 kor. 50 fillér.

Serail-hölgypor. Kiváló minőségű finom pipere por 3 színben. Egy doboz 1 korona.

Gyermekeknek váltóláz, hideglelés, szamárköhögés ellen a legjobb hatású szer a valódi több-**Rozsnyay-féle chinin cukorka.** Valódi csak akkor, ha minden szőrösen kitüntetett egyes darab csomagoló papíros Rozsnyay Máttyás névaláírással van ellátva. Egy 10 drbot tartalmazó doboz 1 kor. 152

Figyelem!

Megérkeztek színes

bőr-különlegességek

dus választékban minden színben. shevreaux, bokszt és bagaria bőrökben.

Seelinger M. Andor

uri és női mintázatú ruhák

Arad, Szabadság-tér 4.

Városi és megyei telefon 115.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

79708—1904. F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tételik, hogy a vasúti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha- és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adatni:

Állomáson	1. évi május hó
Fiume	24-én d. e. 9 óra
Kis-Czell	27-én d. e. 9 óra
Budapest,	1904. évi május hó.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Alapított 1860. Telefon 213.

Pünkösdi ünnepekre

a legizlésebb

nyakkendőket

valamint a legdivatosabb

szalma kalapokat

kérem kirakataimban megtekinteni.

Münz I.

uri divat üzlete.

677

10507—1904.

Hirdetmény.

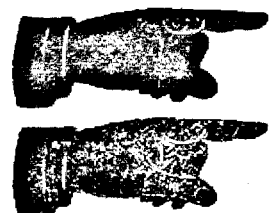
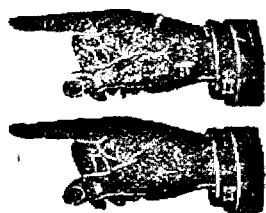
Miután a közadók kezeléséről szóló 1888. évi XLIV. t.-cz. 89. §-a értelmében a f. évi 2-ik adórészlet esedékességének határideje már lejárt, az adózók ezennel hirdményileg is felhivatnak, hogy a f. évi 2-ik adórészletet most már a késedelmi kamatok s esetleg intési díjjal együtt, nemkülönben már szintén esedékes ipartestületi díj, egyházi adó illeték, vízszabályozási költség, hadmentességi-díj, utadó és csatornázási költség tartozásaikat és munkás betegsegély-pénztári hozzájárulásaikat azonnal fizessek be, mert ellenkező esetben a régibb díj- és adótartozásaik azonnal, a f. évi 2-ik adórészlet pedig május hóban a késedelmi kamattal együtt végrehajtás útján s a végrehajtás díjak felszámítása mellett fognak behajtatni és pedig oly módon, hogy a 2-ik adórészletre nézve május hó 24-től kezdve a zálogolás fog megejtetni, s amely nyiban ennek daczára az adó- és hadmentességi díj és egyéb hátralék járulékaival együtt a zálogolás foganatosításától számítandó 15 nap alatt nem törlesztetnék, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fognak adatni.

Aradon, 1904. évi május hó 15-én.

A városi tanács

Női ingblousok mesés olcsó árban.

Bőr és divatóvek nagy választékban.

 Napernyők.

Selyem angol vászon minden színben

120 cm. széles Kristály battiszt minden színben 65 kr.

==== Francia battist és Delain nagyválasztékban. ====

 Bérmáláshoz fehérajour
battisztok minden árban.

Kész női fehérneműek a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

Fegyházban kötött női, férfi és gyermek
harisnyák gyári áron kapkatók

Singer Sándor, divatáruházában

Arad, Andrásy-tér 26.

IFJ.

CZEILLER ISTVÁN**asztalos ipar és faárúk gyára****Aradon, Pöltenberg Ernő-utcza 7., 8., 9.**

Városi és megyei telefon szám 150. Sürgőnyezim: „Czeilergyár.“

I. Épület-asztalosság.

Ajtók, ablakok, padozat és parkett gyors és nagybani gyártása, különlegesség, saját gyártmányu gördülő ablak faredőnyökben (rollók), portálok és modern boltberendezések, továbbá szabadalmazott kézi hengerek, családi mángorlók és amerikai rendszerű gépekkel való két részes fa-szijkorongok.

II. Gépeken való fakidolgozások

u. m. fűrészelés (gerenda, palló és deszka) vágások, valamint kanyarítások (schweifolás, duopirozás), gyalulás (egyengetés és vastagságból), hornyolás (kelelés), furás, vévés és csapolás olesó árban, darab vagy óra szerint számítva.

III. Gőzfűrész áruk.

Deszkák, padlók és gerendák, léczek, tölgy, bükk, dió, stb. keményfa termékekből 5 mméter vastagságtól feljebb.

Méret szerinti megrendeléseket is elfogadok.

Arad látványossága:
Matzky Károly
 özukrászdája

az Andrassy-uti Neuman palotában,

mely

a legmesszebb menő igényeket is kielégíti modern be-
 rendezés tekintetében úgy, hogy a fővárosi hasonló
 vállalatokkal bátran kiállja a versenyt.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy a járdát kiszéle-
 sittem és egy diszes

terraszt

készítettem igen tisztelt vendégeim kényelmére.

1470

Számos látogatást kér

MATZKY KÁROLY.

Aradi és csanádi egyesült vasutak
Gurahonczai csementgyárából.

Sürgönczim : Csementgyár Gurahoncz.

Gurahonczai portlandcsementet, mely a magyar mérnök és építész-egylet által megszabott normáliákat 60—70%-kal felülmúlja, lassan vagy gyorsan kötő minőségben, rendkívül finoman őrölve, felelőség mellett szállit az

aradi és csanádi egyesült vasutak

1461

gurahonczai csementgyára.

Alapított 1840.

STEINITZER N.

kizárólag festékanyag-, kence- és lackkereskedése
 Aradon, Andrassy-tér 3. szám.

Legjobb minőségű padolatlack és parkettfénymáz. *Festék, firnaisz, brunolin, terpentin, lenolaj, karbolineum, enyv, scher-lack, furnir, léczek.* Mindennemű asztalos kellékek. Festői ecsetek. Fall minták. Minden e szakmába vágó cikkek dus raktára. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 1459

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíró-ság 1904. V. 1998/6. számú végzése által Sztojka József aradi lakos jelentkező végrehajtató javára néhai Atzél Péter ismert és ismeretlen örökösei ellen 8806 korona 25 fillér tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le és felülfoglalt és 1800 koronára becsült hat darab üveg festmény (melyek Szt László-utca 5. sz. alatt megtekinthetők) álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak. Ezen árverés Lukácsy Lajos 650 korona és ugyancsak Sztojka József 1000 korona követelése és járulékaik erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, igazságügyi palota 48. sz. helyiségben leendő eszközzésére 1904. évi június hó 1-ső napjának délután 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cikk 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérők becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1904. évi május hó 12. napján.

Győrffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

1458.

448-1904. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíró-ság 1904. V. 803-2. számú végzése által Hasenörl Ede budapesti cég végrehajtó javára Bergmann Erich aradi lakos ellen 482 korona tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1072 koronára becsült butorok és zongorából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Kápolna-utca 28. sz. a. leendő eszközzésére 1904. évi május hó 24-ik napjának délelőtt 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérők becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1904. évi május hó 10. napján.

Győrffy Arnold,
bíróági végrehajtó.

1478

Styria-kerékpár Waffenrad-kerékpár

az elismert legelső gyártmányok.

1450

 Kizárólagos elárusítók

Kovács Soma és Társa

Arad, Neuman-palota.

LENGYEL TESTVÉREK

áruházai

ARAD, Szabadság-tér 21. sz. (saját ház.)

Fiók:

Austerweil Zsigmond cég

Andrássy-tér 15. szám.

A nagyérdemű közönség szives figyelmébe ajánljuk dúsan felszerelt

==== női-divat, vászon, kelengye és selyem raktárunkat. ====

==== **Olcsó árak!** ====

Pontos, figyelmes kiszolgálás.

Külön maradék osztály.

Weitzer János

gép-, waggongyár- és vasöntőde részvénytársaság
Aradon.

Vasszerkezet és hidépités. Mozdony és szerkocsi építés. Kazán építés.
Szab. Diesel-féle hőmotorok.

Elvállal: mindennemű vasuti személy és teherkocsik szállítását rendes és keskeny nyomtávu vasutak számára, továbbá közuti társaskocsik és egyéb járművek, valamint gőzkazánok és tartányok készítését. Vashidak szállítását közúti és vasuti forgalom részére, nemkülönben szögecselt tartókat, fődém- és fedél-szerkezetek készítését építkezésekhez.

Öntött vas csövek 1—4 méter hosszban, függőlegesen öntve; öntöttvas-fölszerelések légszesz-, vízvezetéki és csatornázási berendezésekhez. — Utczai légszeszlámpa oszlopok minden kivitelben, **öntvények** építkezésekhez, valamint gépöntvények, különféle ércz- és rézöntvények.

Teljes gépek és géprészek, továbbá gépészeti berendezések mezőgazdasági-, erdészeti- és bányászati telepek részére.

 Jó kivitelű borsajtók három nagyságban!

1460

Legolcsóbb munkaerő a kis- és nagyipar számára a

szabadalmazott Diesel-féle hőmotor!

üzemköltség óránként és lóerőnként kb. 3 fil.

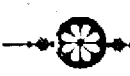
Szab. Dürr-rendszerű vizcsöves kazánok,

valamint

különféle nagy gőz-ürrel bíró kazánok.

Fióktelep: BOROS-JENŐN.

Készít butorokat hajlitott fából, ugyszintén kerti butorokat.

Nagy gőzfűrész. Amerikai tölgyfa parketták.

Bor eladás.

Az 1899. évi szegedi kiállításalkalmával arany, az 1900. évi párisi kiállításon bronz éremmel kitüntetett saját termésű kitűnő, tisztán kezelt 20 éves ménosi fehér és csemege úgy szintén egy éves világosi fehér

asztali borok

ledugaszolt palaczkokban ugy nagyobb mennyiségben is kaphatók: **Aradon, Forray-utca 2b.**

Gróf Münster Ernőné.

Telefon 283.

Telefon 285.

A n. é. közönség figyelmébe ajánljuk

uri divat üzletünket,

mely a mai kor igényeinek megfelelően, fővárosi minta szerint van berendezve.

Kiváló tisztelettel

Gottmann és Berger

1461

Arad, Andrassy tér 21. szám alatt.

Eladó ház.

Aradon a legélénkebb utcában a főtér közelében, egy két utczára szülő

ház,

mely tisztán 10%-ot jövedelmez, igen előnyös feltételek mellett más vállalat miatt

azonnal eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

MEGJELENT!

Vásárhelyi Béla:

Arad jövője

czimű nagyérdékű röpirat.

Ára 30 fillér.

Vidéki előfizetőinknek kívánatra ingyen és bérmentve küldi az

ARADI KÖZLÖNY

kiadóhivatala.

TAVASZI UJDONSÁGOK

nagy választékban érkeztek

Moskovitz Izidor

férfi, fiu és gyermek ruha raktárában

ARADON

Andrassy-tér 8. szám Minorita templommal szemben.

Teljes öltönyök a legujabb szabás szerint 14 kor. feljebb
Férfi felöltő, valamint Angol doubl RÁGLÁN

a legujabb divat szerint 20 kor. feljebb

Schottlánd Bur gallér a legujabb divat szerint 16 kor.

Fiu öltönyök csikos és koczkás kelméből hosszú és rövid nadrággal 10 kor. feljebb

Dus választék gyermek, matróz és angol Costümeiben 6 kor. feljebb

Havelock Zsolnai lodenből 14 kor. feljebb

Raktáromat a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlom.

Teljes tisztelettel:

Moskovitz Izidor.

TAVASZI UJDONSÁGOK.

Fényképészeti czikkek

és gépek

árjegyzéke 460 oldal terjedelemben

megjelent.

Tartalmazza a legmodernebb gépeket és legújabb eszközöket.

Érdeklődőknek 8 fillér bélyeg ellenében bérmentve küldöm, ez összeg azonban az első rendelésnél leszámítottatik. 1463

BLOH H. papírkereskedése, könyvnyomdája és fényképészeti cikkek ratára.

ARAD.

Telefon 126. * Sürgönczim Bloch Arad.

Állandó műparkiállítás!

Lengyel Lőrincz

cs. és kir. udvari butorgyáros

Arad, Andrássy-tér 21. szám.

Ajánlja újonnan berendezett butortermét a közönség szíves figyelmébe, hol igen nagy választékban kaphatók kizárólag saját műtermében előállított legmodernebb butorok stílszerű kiállításban.

1465

Állandó műparkiállítás!

Zacherlin

nagyszerű rovarirtó szer.

Csakis üvegben tessék venni!

Kapható a következő ezégeknél Aradon:

Altmann Ede Baumann B. Belgrader K. és Tra Berger Izidor	Braun N. A. Daimel Lajos Dürr Gusztáv Dürr Kocsárd	Duzsek Ferencz Eles Ármán Färber L. és Testvére Féjer Gyula	Gróf László Guttman Samu Karátsonyi Antal Lázár Gyula	Lócs E. és Társa Meer Mór és Fia Nagy Farkas Pollak József	Poppé Sándor Preisach Vilmos Prolich István Rothstein Mór	Schlesinger Bela Schwarz M. Schwarz János Steinitzer N.	Tamasdán Kornél Vojtek és Weisz Weisz Dávid Weigl Adolf és Tsa.
Uj-Arad: Eisele János, Theiss Miklós, Zimmer Mátyás.	Borcs-Jenő: Blau Dávid, Strausz Ignác.	Kis-Jenő: Messer Leopold.	Pankota: Barna Lajos, Lengyel Sándor, Messzer Lipót és Fia, Pavlovics Constantin.	Soborsin: Róth Mór, ifj. Róth Bernát.			
Battonya: Fischer Izsák, Fischer Hermann, Geller Ferencz, Maurer Gyula.	Buttyin: Klein Márton.	Mária-Radna: Tones Ferencz.	Radna-Lippa: Eisele Mátyás, Reisenberger Miklós, Schwarz Ferencz.	Uj-Szt.-Anna: Henny Károly.			
	Csermő: Holländer Sam. és Fia.	Mezőhegyes: Auspitz Lajos, Schönberg Jakab.	Világos: Kretler Vilmos, Weber János. 1171				
	Guraboncz: Schwarz Sámuel, Weissberger Sámuel utóda.	Magy.-Pécska: Simberger Sándor, Turszky Nándor.					

APRÓ HIRDETÉSEK.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a **Kiadóhivatal:** József főherceg-ut 22 szám. — Telefon szám: 151.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Hirdetések felvételnek a **Kiadóhivatalban:** József főherceg-ut 22. szám. — Telefon szám: 151.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Közvetlenül minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánlkozó apró hirdetés 20 szögig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

A Kinek

ismerettség híján

házasútra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdaszűzre, kulcsártra, vinczellérre, kertészre,	kulcsárnőre, gazdaszűzre, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszűzre, pénzeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége
---	--

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, zabonát,	üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy
--	-------------------------------------

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat vadászterületet,	halászatot, telket, kocsit, lovat,
----------------------------------	------------------------------------

Aki

mindeneket vétel vagy bérbérvétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekezni, ha az

„ARADI KOZLONY”
kis hirdetésli rovatát használja.

Egy jó karban levő használt hintó megvételre kerestetik. Ajánlatok Just, József főherceg-ut 10. II. emelet alá küldendők. 1459.

Építési hitelt

ujjonnan építő házakra előnyös amortisatióra legbiztosabban közvetít Szűcs F. Vilmos Aradon, Boros Béni-tér 22. 1340

Jóforgalmu helyen

egy szűcsüzlet, balmérsi joggal, mely már 12 éve fennáll, az üzlet berendezésével együtt jutányos áron eladó. Ugyanott egy magános háza, mely 2 szoba, konyha, kamra, pincze és minden hozzátartozóból áll, 1600 korona készpénz mellett szintén eladó. — Czim a kiadóhivatalban. 1295

Legalkalmasabb

bérmálási ajándéktárgyak Kun József ókszerüzletében Arad, Andrassy-tér, Reinhart-palota. 1395

Mindennemű

sokszorosításokat írógépen méltányos ár mellett elvállalok. Farkas, Árpád-tér 3. 1396

Három szobás

utcai lakás elköltözés miatt július elsőjé kiadó. Megtekinthető naponta délelőtt 10-től 3 óráig. Czim a kiadóhivatalban. 1411

Házvezetőnői

állást óhajt egy 36 éves intelligens keresztény nő, egy éteesebb urnál nyerni. Szíves megkeresések „F. G.” jelige alatt Arad postrestante. 1413.

Írógép

„Adler” rendszerű 2 drb. alig használt, jó karkan darabonként 200 koronáért kapható. Czim a kiadóhivatalban. 1440

Butorozott szoba

külön bejárattal azonnal kiadó. Andrassy-tér 20. sz. 18. ajtó. 1374

Használt ólom

megvételre kerestetik. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

Alkalmazást nyer

helybéli részvénytársaságnál irodai teendőkhöz jártas nő. Hasonló állásban már alkalmazva voltak előnyben részesülnek. Írásbeli ajánlatok „Irodai kezelő” címen a kiadóhivatalba küldendők.

Nagymennyiségű Maculatura

eladó az Aradi nyomda Részv. Társaságnál.

Egy előkelő

állásban lévő csinos fiatal ember ismerettségét óhajt kötni oly tisztességes fiatal, illetőleg özvegy asszonynyal, ki őt viszontszolgálatok ellenében segíeyezné. Választ „Komoly” jelige alatt kérek, lehetőleg fényképpel, a kiadóba. 1437

Szép lakás

két utcai szoba, előszoba (csatorna, vízvezeték) augusztus 1-re kiadó. Czim a kiadóban. 1431

Magyaráton

a Nagy ur hegyen egy 3 holdas szőlő kolnával és berendezéssel együtt eladó. Czim a kiadóhivatalban. 1408

Egy esetleg két

csinosan butorozott utcai szoba azonnal kiadó. Orczy-utca 20. 1472

Benzincseplő garnitúra

6 lóerejű 30 cselos dobszélességű Hoffer szekrényvel, 1903-ban gyártva féláron. Egyes locomobilok, szekrények minden nagyságban gyárilag javítva, kedvezően kapható. Kovács Soma és Társánál, Aradon. 1449

Török Gábor-utca 5-ik számú

új ház eladó Ertekezhetni ugyanott a tulajdonosnál. 1447

Elköltözés végett

eladom összes butoraimat, mely áll ebédlő, nappali és hálószoba berendezésből. Czim a kiadóhivatalban, 1452

Szőlőbirtokos figyelmébe!

A 3-szor sodrott

szőlő kötözőfonál

daczára annak, hogy 25%-al olcsóbb kötöző anyag, a Raffia hársnál tartósabb. Ajánljuk továbbá a legjobb minőségben jutányos áron mellett:

Gabona zsákokat.

kender vászonból készítve. Vízhatlan és nyersvászón.

Ponyvák

ponyva és roletta vásznak.

Gép olajat.

Gazdasági kötélárak, kendertömlő. Zsinogok és mindennemű hálókut. teljes tisztelettel

Erdélyi és Bácskai iparári raktár

REICH B. KÁROLY FIA ÉS TÁRSA

Andrassy-tér 6. Verhos háza. 1471

Városi és megyei
telefon 439.

Városi és megyei
telefon 439.

Városi és megyei
telefon 439.

Városi és megyei
telefon 439.

Bérmaajándékok

arany gyűrűk, függők, lánczok, keresztek, melltűk, karpe-
reczek, szivek, arany és ezüst zsebórák, valamint számos itt
fel nem sorolt ékszertárgyak

== legolcsóbb árakért ==
gyönyörű kivitelben.

Kaphatók :

Weinberger Ferencz

aranyműves és ékszerésznél

A r a d, A n d r á s s y - t é r

(Központi szálloda épülete.)

Saját ékszerkészítő és kitűnő javító műhely.

Szolid, pontos kiszolgálás.

1467

== Kovácsolt tömör jegygyűrűk ==

6 koronától feliebb.

T. Cz.
Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy széleskörű összeköttetésem révén azon hely-
zetben vagyok, hogy úgy kisebb, mint nagyobb földbirtokokra mint városi bérházakra **4.3%,**
4.5%, 5% kamatlábbal

15, 20, 25, 30, 40, 50 évi visszafizetésre

törlesztéses kölcsönt (amortizatióra) közvetitek, mely féléves részletekben fizetendő vissza; a rész-
letekben a tőke és kamat bennefoglaltatik.

Allandó összeköttetésben vagyok úgy a vidéki nagyobb, mint az összes budapesti pénz-
intézetekkel és ennek révén, módomban áll, hogy a kölcsönöket a legjutányosabban és rövid idő
alatt megszerezhessem s azokat gyorsan és **minden levonás nélkül kifizethessem.**

Előleges költségek nincsennek, egyezség szerinti díjazásom utólagos, a költséges bizony-
latok feleslegesek, csupán a hiteles telekkönyv és katasztrali birtokivré van szükség; bármely
irányu felvilágosítással készséggel szolgállok.

Egyben hivatkozással az általánosan tudvalevő dologra az utóbbi évek folyamán a tör-
lesztéses kölcsönök kamatlába jelentékenyen leszállott, különösen érdekükben áll a már ily régiebb
kölcsönökkel terhelt ingatlanok tulajdonosainak, hogy régi és ma már drága kölcsönüket a jóval
olcsóbb új kölcsönrel cseréljék fel, annál inkább, minthogy eltekintve attól, hogy ezen kölcsön át-
vétel konvertálás után teljesen bélyeg és illetékmentes, oly szembetűnő előnyökkel jár, hogy éven-
kinti fizetés megtakarítás bárkinél is jelentékeny számot tesz; megjegyzem, hogy ezen előnyöket
a hozzám forduló igen tisztelt ügyfeleknek **előzetesen minden költség nélkül** szám-
szerűleg is beigazolom.

Midőn nagybecsű figyelmét a fentire felkérem, egyben felhívom, hogy közvetitésemet szives-
kedjék szükség esetén igénybe venni s igen tisztelt Uraságod meggyőződni fog róla, hogy a gyorsan
megszerzett olcsó kölcsön által jelentékeny előnyök fognak igen tisztelt Uraságodra háramlani.

Kiváló tisztelettel

Herzog Sándor,
ARAD,

Weitzer János (Templom-utca) 15. ajtó 7.

1451

Telefon 693. szám.

Telefon 369. szám.

HOLTZER JÓZSEF

uri szabósága

Aradon, Vörösmarthy-utca 1.

Női felöltők,
gallérok, köpenyek,
kabátok.

Férfi, fiu, gyermek-
ruhák, felöltők
nagy raktára.

1439

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGNÖKSÉGE

BUDAPEST, V. KERULET, VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű

gőzcséplőkészleteket, ipari czélokra alkalmas Compound lokomobilokat.

MILLENNIUM fűkaszáló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

BRÁZAY

Brázay-féle Sósorszesz.

Minden munka után, akár testi, akár szellemi fáradtsággal jár is, csodálatosan üdítő hatással van az emberre a BRÁZAY-féle Sósorszesz. Próbáljuk csak ilyenkor jól bedörzsölni a nyakszirtet, a vállat és a hát felső részét: úgy érezzük magunkat, mintha újjá születtünk volna.

3861-1

KALMÁR JÓZSEF

villany műszerész.

Raktáron tart:

első rendű kerékpárokat.

Kerékpár alkatrészeket.

Gumikat.

Aczetelin lámpákat.

Javitóműhelyében készít:

kerékpár átalakításokat.

Áttétek nagyítását.

Szabadon futó kerekekkel.

Kerékpárok

tűzi emailírozással.

Kerékpárrészek niccelezéssel vagy bármilyen e szakba vágó munkálatokat

kedvező fizetési feltételek mellett!

Felszerel:

telephonokat körkapcsolással vagy

központtal.

Kis telephonokat házi használatra.

Villamos csengő berendezéseket

vagy ezeknek javítását és évi jó karban tartását

jutányos árak mellett.

Raktáron tart:

elsőrendű Singer varrógépeket.

Singer karikahajós varrógépeket.

Nagy szabó varrógépeket.

Javitóműhelyében készít:

Minden e szakba vágó varrógép javításokat.

Kötőgép javításokat.

Jótállás mellett eszközöl.

Kedvező fizetési feltételek!

Városi és megyei telephon 242. szám.

Nagy

arany-, ezüst- és ékszerjavító műhely átvétel.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Aradon, Széchenyi-utca 1. szám alatt létezett Regényi Kálmán féle arany-, ezüst és ékszer javító üzletet átvettem és azt

Christián József

cég alatt tovább vezetni fogom.

Készítek mindennemű új és javítási munkákat olcsó árak mellett.

Valamint veszek mindennemű régi törött aranyat és ezüstöt a legmagasabb árak mellett.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Christián József

aranyműves,
Széchenyi-utca 1. 504

Uj kerék és kocsigyártó üzlet.

ILLÉS SÁNDOR

kerék és kocsigyártó

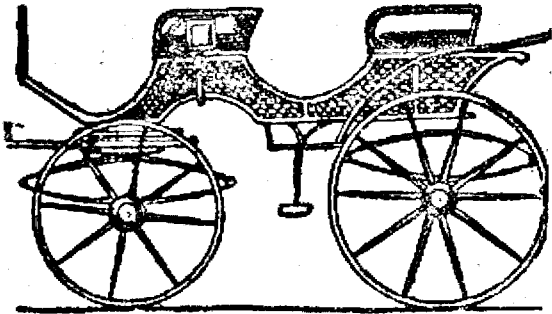
Aradon, Kossuth-utca 2.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy

Aradon,

Kossuth-utca 2. sz. a.

egy a mai igényeknek megfelelő és kitűnő munkáerővel berendezett

kerék- és kocsigyártó-üzletet nyitottam.

Készítek minden a szakmamba vágó famunkákat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig úgy új és javítási munkákat, jutányos árak és legszolidabb kivitelben.

Súlyt fektetve arra, hogy messzire menő szakismeretemet hosszú éveken át külföldön é. p. Hamburg, Frankfurt a/m. Karlsruhe és Bécsben a Lohner-féle cs. és kir. udvari szállítók kocsí gyárában szerezttem, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy t. megrendelőim kívánatainak minden tekintetben eleget tehessek.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve,

391

maradok kiváló tisztelettel

Illés Sándor, kocsigyártó.

Uj kerék és kocsigyártó üzlet.

Az egész világból jövő

hálaíratok és elismerő levelek fényes bizonyosságot tesznek arról, hogy a

Hajós-féle

ARADI IBOLYA-CRÉME

szepítő, májolt, bibires, bőrvörösség és mindennemű arczisztatlanság ellen feltűnő jó és utóérhető készítmény. A bőrbe rögtön felszívódik, hatása bámulatba ejtő. Nappal is használható!

Egy tégely ára 1 korona.

Aradi Ibolya-crém szappan 70 fill.

Ibolya-hőlgypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 1 kor.

Kapható a készítő és feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában 118

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kelemen, Hauer Lajos (Gáj), Kossuth Pál, Ring Lajos, Vojtek Kálmán gyógyszerész urak és Vojtek és Weiss droguista uraknál.

Figyelmeztetés: A bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék kérni és elfogadni.

Tervezések, költségvetések díjtalan készíttetnek!

Építetők szives figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. építetők közönséget értesíteni, hogy

építés vállalati irodámat

Batthyány utca 38. sz., lakásomat pedig Virág-utca 12. sz. (Sajat ház) helyeztem át.

Ajánlkozom mindenféle építkezési munkálatra u. m. lakóépületek, bérházak, gyárak, templomok, kripták, iskolák s. b. stb. stb. stilszerű tervezésére és felépítésére, valamint mindenféle átalakítási és javítási munkák kifogástalan teljesítésére; ugyint bármily épület elszámolások — becslések felvételére is a legjutányosabb árak mellett.

Czélom lévén e téren való hosszú gyakorlatom és szaktudásom által — melyekből le is vizsgáztam — a lehető legjutányosabb árak mellett kifogástalan jól és gyorsan végzett munkák teljesítésével a n. é. közönség bizalmát minden tekintetben kiérdemelni, miért is szives pártfogását kérve tisztelettel.

587

Kondorossy Kálmán.

Lak- és bérépületek építése részlet-törlesztésre is felvállaltatnak!

Janiga A. és Társa

férfi- és egyenruha-szabók Aradon.

T. cz.

Van szerencsénk az igen tisztelt helyi és vidéki n. é. közönség becses figyelmét felhívni arra, hogy üzletünket f. é. márczius hó 1-től

Boros Béni-tér 9. (Schill-ház)

helyeztük át.

Itt mindennemű egyenruhák és uri öltönyök a legújabb divat szerint, kitűnő szabás és a legfinomabb minőségű honi-, angol- és francia szövetekből, a legjutányosabb árak mellett készülnek.

Továbbá állandó nagy raktár vasuti sapkákból, mindennemű zsinórzat és paszományokból.

Magunkat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva maradunk

Egy tisztességes házból való

kiváló tisztelettel

fiu tanoncznak felvételik.

Janiga A. és társa.

438

„Központi szálló“ Déván.

Tisztelettel van szerencsém a mélyen tisztelt közönséget értesíteni, hogy a

„Központi szállót“ Déván

(Hunyadmegye) átvettem.

Étteremmel és kávéházzal egybekötött szállómat — költséget nem kimélve — a mai kor legkényelmesebb igényeinek megfelelően a legnagyobb kényelemmel és fényűzéssel rendeztem be.

Izletes konyha. Tiszta italok. Figyelmes kiszolgálás. Szolid árak. Omnibus minden vonatonál.

E téren való több évi elismert működésem alapján az igen t. közönség pártolását kérve, vagyok

1379

teljes tisztelettel

SARKADI VIKTOR

a „Központi szálló“ tulajdonosa.

Kutakat épít,
mélyít és fur
Licsmann József
kutimester
Arad, Wesselényi-utca 36. sz.
Különlegesség
hegyi sziklákban is.

Varrónő,
ki jó ízléssel a legkényesebb igényeknek is megfelelően készít **női és gyermek toiletteket,** házakhoz ajánkozik. Továbbá házon kívül is.

Szíves megkeresések esetleg levélileg kéretnek, melyre pontos választ személyesen adhatok.

A t. cz. hölgyközönség szíves pártfogását kéri

Hugyetz Róza,
női szabó, Kápolna-utca 2.
református templommal szemben.
3141

VAJDA BENO
fogorvos

Arad, Szabadságtér színház épület.

Készít rágásra teljesen használható
müfogakat
4 koronától részletfizetésre is. Fogak plombírozása feltűnő olcsón jóállás mellett fájdalom nélküli foghuzás 2 korona. 1247

Műhely áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy asztalos műhelyemet május hó 1-étől Atzél Péter-utczából

Sina-utczai házamba

a román szemináriummal szembe

helyeztem át

s azt továbbra is

Czirkál Géza

cég alatt magam fogom vezetni.

Midőn ezen áthelyezést b. megrendelőim szíves tudomására hozom, egyben kérem további támogatásukat cégem iránt.

Teljes tisztelettel

Czirkál Géza.

+ Elzsirosodást +

ártalmatlanul eltávolít annélkül, hogy az életmódot változtatni kellene Thiele szirmmentesítő theája. Csomag 175 fillér, 4 csomagnál bermentes (utánvételes) küldés. Ludwig Thiele Droguist, Mannheim. 3451

Eladó birtok!

Temesmegyében 625, 1550, 2200 hold.
Aradmegyében 1400, 750, 3584 hold.
Krássó-Szörénymegye 468, 630, 1270 hold, szántó, kaszáló és erdők, holdja 40 forinttól 280 forintig.

Bérbeadó birtok

ugyanitt nevezett megyékben 520, 700, 1730, 5720, hold 6-10-15 évre.

Eladó bérházak és szőlők.

Aradon bérházak mely 7 1/2 %-ot jövedelmeznek. Hgyvidéken termőképes szőlők. Kőmakkal előnyös fizetési feltételekkel eladó. 1407

Bővebbet:

Deutsch M. A. Arad
Salacz-utca.

Mikalakai téglá és cserépgyári telep.

Czégtulajdonos: **POLLAK JÓZSEF.**
gyarmatárú nagykereskedő Aradon.

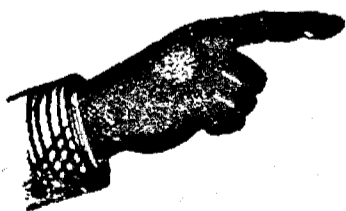
Városi iroda: Telephon:

Haltér 1. szám. 245. szám.

Tégla,

bármily mennyiségben olcsó és kedvező fizetési feltételek mellett telepünkön kaphatók. A téglát fuvarosainkkal házhoz szállítjuk. 1404

Figyelemre méltó!

Mélyen leszállított árak divat és mosóárúkbán!

Különlegességes

francia batisztok és delainekben.

Nagy raktár

szőnyeg, függöny, paplan és ágygarnitúrákban.

Kitűnő minőségű

vásznak, fehérneműek, damasztárú, rövidárú, szabókellékek, mindenféle fürdőcikk.

== Mélyen leszállított árak! ==

Nádlér Lajos

divat és kelengye áruház

Aradon, Andrassy-tér 16.

Figyelemre méltó!

Figyelemre méltó!

Figyelemre méltó!

Legjobb,
legújabb
szerkezetű

jégszekrények üvegből

melyek kevés
jég fogyasztással kitűnően hűtenek.

SZABÓ ALBERT
József főherceg es. és kir. fensége udv. szállítója

üveg, porcellán, lámpa és konyhaeszközök raktára
1428
ARADON.

Telefon szám 278.

GLÜCK JÓZSEF

József főherceg-ut 7.

Elvállal ugy helyben mit vidéken

szobafestő,

szobakárpitozó

és könnyű súlyu

dombormű diszítési,

mindennemű mázolásai és fénymázolásai munkát a leg-egyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Továbbá ablakok díszítését

1009

üvegfestési utánzattal,

ugyszintén lakások féregmentessé tételét.

Nagy választék

dombormű diszekben,

bel- és külföldi kárpitokban.

Költözködésre

ajánljuk általánosan elismert

Rovarporainkat

melyek bolhák, svábok és poloskák irtására biztos hatással bírnak.

Kapható:

30, 50, 1.— 1.50, kor. dobozokban, és kimérve.

118

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedésében

ARADON.

2220—1904. pm.

Hirdetmény.

A természetben teljesítendő ut adóra vonatkozó 545/58—891 sz. szabályrendelet 4. § a értelmében, az egyenes adót nem fizető iparcs segédek és napszámosokat érdeklő természetbeni utadó kivetési listrom azzal tétel a polgármesteri

hivatalban folyó évi május hó 20-tól kezdődő 15 napi közszemlére, miszerint az érdekeltek betekinthevén, esetleges kifogásaikat a közszemlére tétel ideje alatt a polgármesterhez, ennek határozata ellen a közigazgatási bizottsághoz előterjeszthessék.

Arad, 1904. évi május hó 16 án.

Institoris,

kir. tanácsos polgármester.

A természetes keserűvizek sorából magasan kiemelkedik a
Schmidthauer-féle

Igmándi keserűviz,

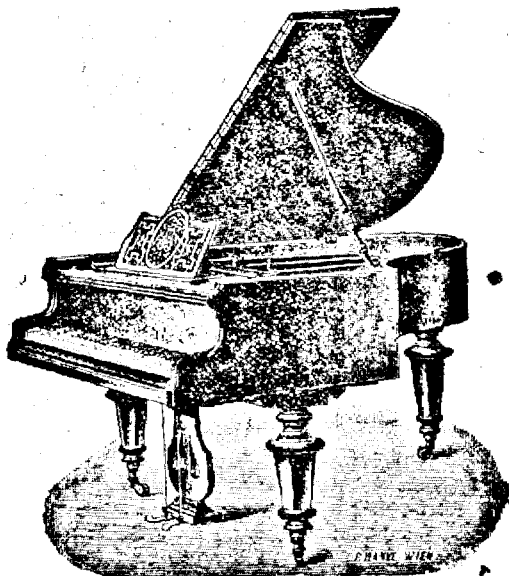
mely a **székrekedés** és azzal járó belső bajoknak u. m.: **étvágyhiány, gyomorfellövődés, aranyér, vérbőség** sat. páratlan természetes gyógyítója.

Már fél pohárral reggelizés előtt használva teljesen fájdalom nélkül hat, a nélkül, hogy a szervezetet gyöngítene.

Főraktár Aradon: G. Földes Kelemen gyógyszerész, Fejér Gyula, Dürr Kocsárd, Schwartz J., Karásonyi A., Rothstein M., Dalmel L., Guttman S., Lázár Gy., Tamasán K., Berger J. és Altman Ede uraknál. Kapható mindenütt, ugy egész, mint a közönség kényelmére a 2—3-szori használatra elegendő kis fél üveges töltésben is. Utasítás mellékelve.

Fél üveg 30 fillér.

Egész üveg 50 fillér.

FAIX JAQUES

zongora készítő

Arad, Batthyány-utca 35.

Készít

1412

uj zongorákat minden stílusban és fanemben,

ugyszintén javításokat. — Hangolások tisztán és tartósan.

Dus raktár kitűnő új és használt zongorákban.

Gyári árak. — Uj kereszthurok zongorák 300 frttól 850 frtig.

Legujabb
Tavaszi

NŐI FELÖLTŐK

Angol női

Kawelock

Köpenygallér.

Leány- és gyermek-felöltők.

Legujabb szabásu

D i v a t a l j a k
és ingblousok

710

rendkívül nagy választékban

STERN M. A. női felöltő
áruházában

Aradon, Andrassy-tér, az új Minorita templommal szemben.

Alapítatott 1875.

Városi és megyei telefon 238.

Szabott árak!

Városi és megyei telefon 457. szám.

ALAPITTATOTT 1845.

Szabott árak!

Városi és megyei telefon 457. szám.

Neumann M.

csász. és kir. udvari szállító

férfi-, fiu-, gyermek- és leányka-ruha telepe
ARADON, a „Fehér Kereszt” mellett.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát a legjobb minőségű kész árukban.

Teljes férfi öltönyök:

Sacco öltöny csikozott vagy mintázott szövetből	26-30	koronáig
Divatos csikozott v. mintázott cheviottból	35-50	"
Zsolnai kék cheviott admirál	30-44	"
Legujabb divatszövetekből	36-50	"

Férfi felöltők:

Sötét szürke vagy drapp coachmen	24-36	"
Finom cheviottból fekete vagy kék	24-50	"
Sötétszürke angol cheviottból	30-50	"
Sötétszürke és csikozott double szövetből	34-44	"

Fiu öltönyök:

Tengerész costumök kék cheviottból	14-20	koronáig
Szürke, kék vagy drapp kamgarnból	14-22	"
Iskola öltönyök zsolnai egyszínű vagy mintázott cheviott	10-18	"
Vadász öltöny szürke lodenből	16-24	"
Fiu öltöny térd nadrággal csikos szövetből	16-25	"
Fiu öltöny hosszú nadrággal, csikos szövetből	22-35	"
Fiu felöltő sötét kék és drapp színben	13-18	"

738

Mérték szerinti megrendelések pontosan eszközöltetnek.